

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő: **VÉSEI JÓZSEF.**
Felelős szerkesztő: **BRAUN SÁNDOR.**
Kiadja: **A SZERKESZTŐSÉG.**

Egész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre 7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

A betétről.

Budapest, március 7.

(v.) Holnap lesz hát ama híres népgyűlés napja. A kettős népgyűlés. Az egyik a parlamenti ellenzék, melynek kormánybuktatására vásik a foga, szónokol majd a katonai javaslatok ellen. A másikon a szociáldemokraták fognak pattogni, hogy nekik nem kell a militarizmus, nem kell a közös hadsereg, nem kell semmiféle hadsereg, hanem küldjék haza a katonákat hasznos dologtevésre, kit az ekeszarva, kit a gyalupad, kit a dikics mellé. Lesz hát zajongás, talán a két tömeg közt összekülönbözés is, talán — amitől Isten óvjon — vérontás is. Akik az utcát bívták, hogy legyen segítségére a parlamenti kisebbségnek, bőven fognak arathatni. A mestersegesen gyártott izgalomnak legyen övék minden dicsősége. De ugyancsak az övék lesz az egész felelősség is.

Mi pedig álljunk meg ezen a fordulóponton s vessünk egy pillantást a jövőbe. Ma még lehet; holnap talán már elhomályosítja tekintetünket a felkavart szenvedélyek romboló áradata. Vizsgáljuk meg, mi forog kockán. S vizsgáljuk meg azt is, hogy e kockajátéknak a legjobb esetben is mi lehet a nyeresége. Hát a nyereségsemmi szín alatt nem lehet az önálló hadsereg felállítása. Értünk a függetlenségi pártot, ha azért izente volna meg a hadat, hogy ezt a hadi zsákmányt vihassa ki. Am a közös hadsereg kettéosztását obstrukciós tüntetéssel kiküzdni nem lehet. Ahhoz vagy jóval több kell, vagy pedig jóval kevesebb. Vagy véres forradalom, vagy pedig a függetlenségi pártunk a parlamentben való többségre jutása. Csakis e két mód egyikén lehet azt az alap-törvényt eltörölni, mely a pragmatika szankcióból indulva ki s ennek folyománya gya-

nánt adott életet a közös hadseregnek. Obstrukciókkal és tüntetésekkel a meglévő törvények korlátain belül lehet egy s más engedményt kicsikarni, de nem lehet törvényen alapuló intézményeket lerombolni s új intézmények alkotása céljából új törvényeket teremteni. Hát erre azt mondhatnák, hogy így is jó. Ha már nem törölhető egészen el a közös hadsereg, hadd sajtoljunk ki legalább mentül több nemzeti vívmányt. Erre igenis alkalmas az obstrukció. Hogy a közös hadseregben a magyar állam jogai s a magyar nemzet érdekei ne csupán ama határig érvényesüljenek, amely a kormány által koncedált három pontban jelentkezik, hanem valamivel többet, ezt az obstrukcióval igenis el lehet érni. Tegyük hát ezt a mérleg egyik serpenyőjébe.

S lássuk már most, mekkora betétet játszik az ellenzék erre a nyereségre. Az ő betéje az obstrukció. Az obstrukció pedig a parlamenti kisebbség forradalma, még pedig nem a többséggel szemben, hanem a parlament ellen, sőt valójában a népképviselői rendszer intézménye ellen. E forradalom lehetőségét a parlamentárizmus szervezetéből kiküszöbölni nem lehet, de nem is volna tanácsos. Az obstrukciónak lappangó lehetősége jótékonyan fekezi ugyanis a többség hatalmát. Ében tartja benne a felelősség érzetét. Azt a kényszert veti rája, hogy elhatározásaiban ne a saját pártérdeke után induljon, hanem a nemzet javát keresse. Az obstrukció lehetőségének kiküszöbölhetetlensége csak látszólagos fogyatkozása a parlamentárizmusnak. Valójában ez a fogyatkozás a többségi uralom hathatós és üdvös korrekтивuma. Amde a mondottakból minden inkább következik, semmint az, hogy a kisebbség parlamenti forradalmának mind-megannyiszor van jogosultsága, valahány-

szor az ellenzéknek kedve szottyan az obstrukciónak. A forradalom, ha jogosult, csakis mint *ultima ratio* jogosult, tehát mint visszahatása a hatalom önkényének, mint erőszakos ellentállás valamely alkotmányrontó és jogtörő zsarnoki erőszak ellen. Amde egyszerű véleménykülönbségeknél az obstrukciónak helye nincsen. Ha arról van szó, hogy több rekruta kell-e, vagy kevesebb, akkor az ellenzék nem szegyezheti a forradalom fegyverét a többség mellé. Még olyan célból sem, hogy e vitás kérdést az országgyűlés feloszlata útján a nemzet döntése alá bocsássa. Mert ha a választók vótuma alá bocsátandó minden kérdés, amelyre nézve többség és kisebbség nem tudnak megegyezni, akkor feleslegessé vált a parlamentárizmus, mivelhogy akkor maga a nemzet közvetlenül gyakorolja a törvényhozói hatalmat, a *referendum* intézménye, mely bizonyos vitás esetekben a parlament döntését felülbírálja végtelen népszavazás alá bocsátja, a mi alkotmányunkban ismeretlen s meg sem honosítható benne, mert feltételezi az általános szavazat-jogot.

Egy tanulmányában, melyet az obstrukciónak írt s mely a *Jövendő* folyóiratban ma látott napvilágot, gróf Andrássy Gyula azt írja, hogy az obstrukció talaját készíti elő az abszolutizmusnak, amely mindig az önkormányzat hibái miatt nőtt meg. Igaza van gróf Andrássy Gyulának. Az ok nélkül és minduntalan alkalmazásba vett parlamenti forradalom megőrli a parlamentárizmust. A népképviselői rendszer a saját sirját ássa meg, ha rendkívüli kényszerítő okok nélkül saját magát kárhözhatja munkaképtelenségre. A parlament alapon épült állam nem csukhatja be a boltot, ha a parlament munkaereje megbénul. A hadsereget nem lehet feloszlalni, a közigazga-

TÁRCA

A skót öntés.

— A *Budapesti Napló* eredeti tárcája. —

Írta: *Molnár Ferenc.*

I.

— Doktor ur, — mondta a kegyelmes ur a fürdőstánny árnyas fái alatt a fürdőorvosnak, — mondja meg nekem, mi az a skót öntés? Ön, bár előrehaladott kora férfin, mégis mindig hajlandóságot mutatott a modern orvosi gyógymódok iránt s így nincs kétségem affelől, hogy tudja, mi az a skót öntés.

A doktor komolyan válaszolt:

— A skót öntés, kegyelmes uram, igen, a skót öntés. Hát a skót öntés a vizkurának egyik újfajta neme.

— Ezt tudom.

— Még pedig igen kegyetlen neme.

A kegyelmes ur arca kissé elkomorodott. De bátran kérdezte:

— Milyen?

— A beteg — mondta az orvos — meztelenre vetkőzik és megáll a fürdőkabin közepén. A fürdőember erre kezébe vesz két esővet. Az egyikből forró víz lövell, a másikból jég hideg. A fürdőember a beteg gyomrának irányítja a hidegvizes esővet s néhány másodpercig hideg vízzel öntözi. Majd a másik esőhöz nyúl s ugyancsak a beteg gyomrárt néhány másodpercig forróvízzel öntözi. Majd ismét a hideg jön, majd ismét a forró. Így csinál vagy huszszor és ez a skót öntés.

A kegyelmes ur úgy megijedt, hogy leült egy padra.

— Hogy mondta? Hideg, meleg?

— Hideg és meleg, — hagyta helyben a doktor.

— Hm, — szólt a kegyelmes ur — a kura kissé drasztikus. És ön azt gondolja, drága doktorom, hogy ez használna az én ideges gyomor-bajomnak?

A doktor tudományos arccal szólt:

— A külföldi orvosi lapok szerint többsé-
ben javalltatott a skót öntés és sok esetben eredménynyel is járt.

— Ön még nem próbálta?

— Még nem.

— Hm.

Ezt mondta a kegyelmes és elgondolkozott. A skót öntés kellemetlennek látszott előtte, de az ideges gyomor-baját sem tartotta kellemes mulatságnak. A hosszas betegségekben kifáradt emberek reménykedésével bizott minden új gyógymódban s ezért nagy kedve lett volna a skót öntéshez. A doktor viszont szintén elgondolkozott, még pedig azon, hogy most mit csináljon. Ha a kegyelmes a fejébe vette a skót öntést s ő nem tanácsolja neki ezt a gyógymódot, őt fogják szidni végül, ha a kegyelmes a régi gyógymódok nem tudják kirántani a bajból. Ha pedig tanácsolja a skót öntést s a kegyelmes ettől sem gyógyul meg, akkor ok nélkül kizozta meg a magasrangú pácienst. Egyik vég se tetszett neki.

E pillanatban sántát arra Fülöp, az újságíró. Tisztelettel üdvözölte a kegyelmes és a doktort. S tovább sántát, a gyomor-bajosok fanyar tekintetével.

Utána néztek.

— Ki ez? — kérdezte a kegyelmes.

— Ez? Egy újságíró?

— Hogy hívják?

— Fülöp.

— És mi baja van?

A doktornak egyszerre kiragyogott az arca. Kívülről, az arcáról lehetett látni, hogy egy ötlete támadt. A szeme ragyogni kezdett, a homlokán előmlött a derű.

— Mi baja van? — kérdezte a kegyelmes.

— Ennek az embernek — mondta ravasz pózával a doktor — ugyanaz a baja van, mint kegyelmességének.

— Ideges gyomor-baja?

— Az.

Erre elhallgattak mind a ketten. Egymásra néztek s mind a ketten ugyanazt gondolták. A kegyelmes jól sejtette, a doktor elő is állt az ötletével:

— Ami a skót öntést illeti, hát meg lehetne próbálni.

— Rajtam? — hüledezett a nagyur.

— Dehogy, Fülöpön.

Ugy, egy kicsit, a forma kedvéért még húzódozott ettől a gondolatától a másik.

— Ne bántuk — mondta.

De a doktorra már akkor rájött a leke-

sedés:

— Ki fogjuk próbálni — mondta — még ma este felírom neki a rendelést. Holnap reggel már önteni fogják. És ha neki használ, akkor kegyelmességét is önteni fogjuk. És ha neki nem használ, legalább kegyelmességét megkíméljük...

— Pszt, — mondta a nagyur — itt jön.

Valóban, Fülöp jött visszafelé, bágyadt, gyomor-bajos mosolylyal. Ez a mosoly e pillanatban a kegyelmes előtt a halálra szánt áldozati bárányok tekintetének bárgyúságával vetekedett. De Fülöp tovább mosolygott, nem is tudta, mily veszélyben forog a nyomra, s a doktor pedig rá-nézett s lelki szemével már látta is Fülöp arcán a megdöbbenésnek ama kifejezéseit, melyeket az emberi arcon előlédezhet az a körülmény, hogy a gyomorra forró és jég hideg vizet felváltva lövellnek.

— Fülöp ur, — mondta jószágos arccal a doktor — jöjjön ide, a kegyelmes ur óhajt önnel megismerkedni.

Fülöp lekapta a kalapját, elpirult s csak ennyit tudott hebegni:

tást nem lehet megszüntetni, a jogszolgáltatást nem lehet sztrájkoltatni pusztán azért, mert a kisebbség bele akart kötni a kormányzati működés valamely részletébe. Az államnak élnie és működnie kell feltétlenül. Még akkor is, ha az ellenzék úgy találja, hogy vissza kell élnie hatalmával. S ha az állam meg nem állhat és meg nem élhet a parlamenttel, hát úgy segít magán, hogy megáll és megél a parlament nélkül. *Létösszönet belekergeti az abszolútizmusba.* Ez mindenütt baj. De minálunk nem csupán baj, hanem valóságos katasztrófa. Mert egybeült az abszolútizmus csupán a közsabadságot csorbítja. Amde minálunk — negyedfél évszázadnak keserves tanúsága szerint — a közsabadsággal együtt a nemzet létfeltételeit is megtámadja. Magyarországon az abszolút hatalom nem csupán a törvények fölé emelkedő önkényt jelent, hanem szükségképp jelenti egyszersmind az önálló magyar államiság abszorbálását, a nemzeti függetlenség rendszeres és céltudatos csorbítását s a germanizáló centralizmus uralmát is. És amily igaz, hogy a kisebbség parlamentti forradalmi az abszolútizmus útját egyengenti, épp oly elvitázhatalatlan, hogy a mi speciális viszonyaink közt az abszolútizmus zsarnokságával együtt ránk szakadna a Verwirkungstheorie minden ádáz veszedelme is. A Prottmannok és Lustkandok nem csupán az önkényt, hanem állami és nemzeti életünknek idegen uralom alá hajtását is jelentik. Hagyján, ha a szolgátság a saját vérünk iránt való engedelmességet követeli csupán. De jaj annak a nemzetnek, amelynek nemcsak durvák, hanem idegenek is a porkolábjai.

Vesse már most a közvélemény ezt a másik súlyt a mérleg másik serpenyőjébe. S így vizsgálja meg, érdemes-e ekkora betéttel a legjobb esetben elérhető nyereségre játszani. Mi az, amit az obstrukció kicsikarhat? Hogy az új zászló hamarabb jó, a magyar tiszték hamarabb küldetnek haza, az új katonai büntető-törvény hamarabb lép életbe. Vagy talán még kapható valamely továbbmenő engedmény is egy s más részletkérdésben. Nem kicsinyeljük mi e nemzeti vívmányokat. Csak szembeállítjuk velük azt a szörnyű veszteséget, amely a parlamentarizmus összeomlásában, az abszolút idegenuralom feléledésében jelentkezik. Nyerni valamit mindenesetre jó volna.

— Mily kegy... mily kegy...
— Fülöp urnak, — motyogta a nagyur — hallom, ugyanaz a baja van, mint nekem...
— Igen — mondta szerényen Fülöp.
— Ideges gyomorbadj.
— Ugyanaz — mondta boldogan Fülöp.
A doktor mosolygott a háttérben.
— Egyébként — mondta a kegyelmes — Fülöp ur nevére már ismerem igen alapos és igen szög cikkeiből. Azonkívül, ha emlékezetem nem eszi, ön az, aki délvideki tanulmányutató óhajt tenni s ezért hozzám államsegélyért folyamodott...
— En vagyok az — rebegte Fülöp.
— A betegség — szólta a nagyur — közelebb hozza egymáshoz az embereket. Utána fogok nézni a kérvényének, Fülöp ur. De most hűvösödik az idő, magukra hagyom önöket. Isten velük.
Felállt és ment.
A doktor szerette volna utána kiáltani, hogy „csak bizza rám”, s karontogta az újságíró.
— Nézz, Fülöp ur — mondta neki — holnap meg fogjuk kezdeni önnel a skót öntést.
— Mi az a skót öntés?
— Nagyon egyszerű, kellemes és külföldön már mindenütt kipróbált dolog. On beáll a fürdő-kabinba s a fürdős hol langyos, hol valamivel hidegebb vízzel öntözi a gyomrát. Az egész néhány percig tart s én sokat várok tőle.
— Jó — mondta keserűen Fülöp — én az irodalomban is az új életet és az új irányt hirdetem, én barátja vagyok minden újításnak.
S még örült is, amikor hazament a szállóba. Egy napon két ilyen nagy szerenese! A kegyelmes ur érdeklődése és egy új, biztató kura. Pedig péntek volt.
— S még azt mondják — mormolta lefekvés előtt, miközben vetkőződött, — hogy a péntek szerencsétlen nap.

De szabad-e azért, hogy valamit nyerjünk, mindent elveszíteni? A legnagyobb nemzeti vívmány mégis csak a parlamentarizmus, mely nemcsak szabadságunk biztosítéka, hanem palládiuma állami önállóságunknak s nemzeti létünknek is. Ezt a biztosítékot és ezt a palládiumot féltjük mi az okatlanul kezdett parlamentti forradalomtól. És most hadd jöjjenek a tüntetők és zugják el itt ablakaink alatt, hogy hazaárulók vagyunk. Semmiféle terrorizmussal nem leszünk arra szoríthatók, hogy okosnak mondjuk azt a játékos, aki egy milliót tesz kockára azért, hogy egy poltúrát nyerhessen.

ORSZÁGGYÜLÉS

Budapest, március 7.

A nyári vendéglős, ha felhőt lát, már szombaton rákezd a káromkodásra. S a holnapi népgyűlés rendezői, akik holnap szabad ég alatt akartak teríteni, szintén éktelen haragra gyultak, mert reggelre az utóan találták a szocialista plakátokat. Ezek tönkre paskolják a szép fehér terítéket, az egész vasárnapot. Napirend előtt tehát ma éktelenül kifakadtak mindenki ellen, aki él. Előbb Holló Lajos kirohant Vészi József ellen, mert mai vezércikkében megeafolatlan kommünikék alapján leszögezte azt a faktumot, hogy Zichy Jenőék lojalításban mögötte maradtak Izrael Jakabéknak. Aztán kirohant Széll Kálmán ellen, hogy rosszabb Bánffyánál. Aztán felvonult Lovassy Márton s azt mondta, hogy barátjáról ismerni meg az embert, de ebből nem azt következtette, hogy tehát a néppárti barátról ismerni a népgyűlést rendező függetlenségre, hanem azt, hogy a kormány szövetségessé a szocialistákkal. Ugyanezt dörögte el Rakovszky István is, meg mások is.

Hát ismételjük, a nyári vendéglős kifakadása volt ez.

— El van rontva a vasárnapunk. A fene egye meg az egész világot!

De valami jó mégis került ezekből a kifakadásokból. Először is Széll Kálmán a türelmetlen kirohanásokkal és az erőszak emlegetésével szemben végre hangot adott annak az alkotmányos türelmetlenségnek, melyet az egész közvélemény alig tud visszafojtani, mikor azt látja, hogy egy tiszta választásokból győztesen kikerült többség akarátát a kisebbség erőszakkal akarja megaka-

II.

A nagy fürdőcsarnok visszhangos folyósóján egy szalmafotelben ült a kegyelmes. Mellette ült a titkárja és referált neki, miközben egy kis jegyzőkönyvbe írkált.

— Uuu... uuuuu... ujjujuj — üvöltött Fülöp a kabinban. Ez volt a meleg víz.

A kegyelmes kissé megrágt s szórakozottan felegetett a titkárnak.

— A Rápolthy-féle alapítványi ügyben az a véleményem, kedves titkár uram, hogy maga az alapító...

— Sziiiiiii... iii... hi... hihihii... — hangzott a kabinból. Ez volt a hideg víz.

A kegyelmes abba hagyta a véleményét. Lelkifurdalást kezdett érezni. A szolgák megálltak a folyosón és részvétellel füleltek a hidegvizes kabin felé, ahonnan fájdalmasan hallatszott újra: „Uhu... jujujuj... uuu...“ Ez volt újra a meleg víz.

— A Fülöp-féle kérés — mondta a titkár — nem tartom teljesítendőnek.

— Micsoda? — rivallt rá a kegyelmes — nem tartja teljesíthetőnek?

(— Iiii... sziii... hsziiiiiii...)

— Nem — mondta a titkár.

— Azonnal írja be, hogy teljesítem a kérését.

— A felhozott indokok... (Uuu...)

— Ne beszéljen annyit, kérem — mondta a kegyelmes ur — teljesítem és pont.

És hálás szeretettel nézett a kabin felé, mint ahogy azokra szoktunk nézni, akik érettség-szenvednek.

dályozni. Mikor a miniszterelnök visszafojtott érzéseinek zsílipjét megnyitotta s az obstrukció óta először mutatott rá, hogy kik az erőszakosak, kik a türelmetlenek és kik sodorják le a törvényhozást a jog, törvény és igazság alapjáról: a többségből is kitört elemi erővel a legtermészetesebb indulat s mint egy ember, tapsolt és lelkendezett az egész nagy szabadelvűpárt. Ilyen újjongás nem volt a parlamentben régóta. Az egész nagy párt bucsut járt a miniszterelnökhöz, hogy ezt az igazságos és mély jelentőségű nyilatkozatot megköszönje.

És volt a türelmetlen kirohanásnak még egy jó következménye. Mert a megtámadott Vészi József ország-világ előtt demonstrálta, hogy a függetlenségi rendezők egyetlen szóval sem cáfolták meg a szocialistákkal való alkudozásnak nyilvánosságra jutott részleteit, sőt kimutatta, hogy ezeket a részleteket éppen az ellenzéken legjobban akkreditált könyomatos hozta a közvélemény elé. Jogos és helyes volt tehát a kritika, mely a nyilvánosságra hozott alkudozásokat leszögezte.

S volt a Vészi József demonstráló nyilatkozatának egy kedves csattanója. Holló Lajos ugyanis azt mondta többek között, hogy az Izrael Jakabokat a Vészi Jakabok bátorítják fel.

Vészi erre nyugodtan jegyezte meg:

— Nem tudom, nyelvbotlás volt-e vagy szándékos, hogy Holló Lajos kollégám Vészi Jakabokat említett. Ha nyelvbotlás volt, nincs hozzá szavam. Ha azt akarta jelenteni, hogy egy hajóban evezek a szociáldemokratákkal, kijelentem, hogy szociáldemokrata nem vagyok. Ha pedig célzás akart lenni, hogy zsidó vagyok: — ez tény. Olyan tény, melynek létejében részem nem volt, melynek következményeit azonban szívesen viselem. Az egész Ház nevetett, s ebben a nevetésben aztán össze is szugorodott a megriadt ellenzéki vendéglősök minden kifakadása.

Még a folyosón is mosolyogva mondták, de ellenzékiek is:

— Ha nem röstellik, Hollók katonai fedezetet kértek volna a katonai követelések ellen rendezendő tüntetéshez.

Mindenesetre sikerült azonban a napirend előtt csinált jelenetekkel a katonai vitát kiszorítani a mai ülésből. A szünet után már a kérvények tárgyalására tértek az itt megismétlődött a minapi vita a fedezetlen határidőüzeletről. Ma gróf Zselénski Róbert vitte a támadást, míg Sándor Pál s utána gróf Tisza István megint teljes hatással védelmezte a fedezetlen határidőüzelet kérdését, világosan kimutatván, hogy arra szükség van s eltörlése volna az igazi baj. Ugy Sándor Pál, mint gróf Tisza István a tulnyomó többség helyeslése közben tiltakoztak minden káros túlzás ellen.

Félháromkor gróf Apponyi Albert kívánságára zárt ülés volt. Azt beszéltek meg, hogy a holnapi népgyűlés idejére az új parlament épületébe senki se léphessen...

A képviselőház ülése március 7-én.

— Kezdeté délelőtt 10 órakor. —

Elnök: Tallán Béla.

A kormány részéről jelen vannak: Széll Kálmán miniszterelnök, báró Fejérváry Géza, Plóss Sándor, Darányi Ignác.

(A népgyűlés s a Budapesti Napló.)

Elnök: Jelenti, hogy napirend előtt Holló Lajos, Lengyel Zoltán s Lovassy Márton kértek szót.

Holló Lajos: (Halljunk! Halljunk! a szélsőbaloldalon.) Azt tartom, hogy az a politikai harc, amelyet most vívunk bizonyos nemes célokért, csak egy helyes, ha lojalis és igazságos fegyverekkel vívjuk meg. Ismeretes dolog, hogy a fővárosi polgárság és ifjúság az ő alkotmányos és politikai jogainak megfellelően...

Báró Fejérváry Géza: Tanuljon az ifjúság. Lovassy Márton: Hisz annak a jövőjéről van szó!

Kubik Béla: Hát a polgárság is tanuljon.

Holló Lajos: ...Törvényes eszközökkel akarja kifejezni véleményét, amelyet minden érett nép és minden igaz alkotmányosság elötagad, jogosnak ismer el. (Ugy van! a bal- és a szélsőbaloldalon.) sőt az egészséges közérzet szempontjából kívánatosnak is tart. (Igaz! Ugy van! a bal- és szélsőbaloldalon.) A tuisó oldalról, a kormánypárti részéről azonban ezt a törekvést ezt a küzdelmet és azokat, akik benne

MOLL SEIDLITZ POR
felülmúlhatatlan hálszer mindama gyomorbetegségek, melyekből a rossz emésztés és az eszkekedés szokott keletkezni. A gyógyszerárakban MOLL készítménye kérendő eredeti dobozokban 2 korona.

MOLL-FELE FRANCIA BORSZESZ és SO
Legjobb fájdalomcsillapító bedörzsölés, csusz, kőszvény és egyéb meghűlési bajoknál. A raktárakban ötmalom zárt (plombirt) üvegekben 1 korona 90 fillért kapható. MOLL készítmény kérendő.

rész vessek, oly irányban akarják stigmatizálni, amelyet részéről lojális, igazságos elbánásnak nem tekintek. Ezt az igazság érdekeiben és nem saját személyem szempontjából, kell értékre redukálni kötelességem. (Helyesítés a bal- és szélsőbaloldalon.) Elbeszélés a küzdelemben különböző gróf Zichy Jenő képviselőtársunk (Eljenzés a szélsőbaloldalon.) Iogialt exponált álláspontot, amely az ellenzéknek, az országának is tetszésére volt és amelyet tovább vive, a közvélemény, a polgárság előtt is kifejezésre akar juttatni amit, azt hiszem, mindenki csak tisztelettel tekinthet (Ugy van!) a bal- és szélsőbaloldalon.) Ezzel szemben az ő egyéniségét és való azokat is, akik ebben a polgárgyűlésben részt venni akarnak, különösen színbem tünteti fel a kormánypárt egyik oszlop tagja és egyik, nem ugyan féltávoatos lapjának vezetője.

Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter: Igaza van!

Holló Lajos: Éppen ezt akarom megvitatni!

Báró Fejérváry Géza: Az én nézetem szerint igaza van.

Holló Lajos: Szívesen látom, ha beigazolja álláspontját hogy igaza van-e, vagy nincs.

Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter: Majd meglátjuk! (Nagy zaj.)

Holló Lajos: Azonban az ily kinyilatkozások a miniszter urre sem érvényesek. reá nézve se. A Budapesti Naplóban ugyanis Vészi József kormánypárti képviselőtársunk következőleg stigmatizálja Zichy Jenő és társainak eljárását.

Báró Fejérváry Géza: Igaza van!

Holló Lajos: Csak egyes ténybeli szemelvényeket akarok felolvasni, mert egyébként ez a cikk tele van sértésekkel, piszkolódásokkal, gyanúsításokkal.

Holló Lajos: Csak a tényeket akarom körvonalozni. (Olvasza.) „Zichy Jenőék össze akarták szűri a levét Bokányi Dezsőékkel — még azon az áron is, hogy az Izrael Jakabokkal és Grossmann Miksakkal is parolázni kellene. Nem volt kifogásuk ellene, hogy a misera plebs elgázoltassa magát a konstáberlovak által s bevett koponyával bagyja el a nemzeti esztálatát a szocialista sokaság egy része. Mert az obstrukciónak szüksége van sérelmi anyagra, amivel pradásé Izraelnak lehessen a parlamentben hevenyészni. Erre éppen elég jó nekik a munkástömeg. Ilyenkor polgártársra lép elő a canaille; hízegéssel beállítják a maguk külön aspirációinak szolgálatába. megkapardoztatják, közéje lovatoltatnak, el is csutkának belőle. annál jobb, mentől többet — aztán vége az utca hasznosíthatásának, hát akkor nagyot nevetnek a markukba s többet feléje se néznek a tegnapi fegyvertársnak.”

Az első ténybeli állításra tehát az hogy mi akartuk, Zichy Jenőék akarják összeszűri a levét az Izrael Jakabokkal és Grossmann Miksakkal; hogy mi kezdjük az öszekötötést a szocialistákkal.

A másik ténybeli állítás, amelyre kitérek, hogy ez a szövetség nem sikerült és meg kell vizsgálni, min mit az alku, ki mit követelt s ki mit ulasított vissza. A cikk szerint „az egyik tábor azt kívánta, hogy a tüntetés este legyen, ezzel szemben a canaille, vagyis a szocialisták vezetői egyik feltételeül azt tüzték ki, hogy az egész demonstrációnak kora délután kell kezdődnie és még fényes nappal kell befejeződnie. Mondja meg bárki, melyik oldalon volt a demagógia és melyiken a politikai megfontolás.”

A másik dolog pedig az volt, hogy ki ellen rendezték a tüntetést. Az állítja a cikk, hogy a szocialistáknak nem a koronával akarják a viharos közhangulat sulyát érezetni, mi pedig a korona ellen akarjuk rendezni a tüntetést. „Tessék megmondani, hogy a két felfogás között melyik a helyesebb, az alkotmányosabb és a lelkiismeretesebb?” A cikk szerint „a munkás-proletárság táborakra került ki mértelenül föltényvel ebből az alkudozásból. Az ő eljárásuk egyenes, lojális és férfias.”

Azt hogy mi volt gróf Zichyék eljárása, nem részletezem.

Báró Fejérváry Géza: Majd idehozzuk a „Magyarország”-ot is és felolvassuk. (Mozgás.)

Holló Lajos: A tények. t. Ház, amelynek itt előadának, egytől-egyig valótlanak. (Igaz! Ugy van! a bal- és szélsőbaloldalon.) Ellenmondás a jobboldalon.)

Szedekényi Nándor: Jó lesz azért ott halgatni.

Holló Lajos: Nem igaz az, hogy gróf Zichy Jenő vagy én, vagy bárki más, akik említté vagyunk, kezdeményeztük a szövetekezést a szocialisták vezetőivel: nem igaz, hogy mi mentünk hozzájuk, mi tetünk ajánlatot. Mindez egy szóval sem igaz. (Mozgás jobboldalon.) Ellenben a tényállítás az, hogy a polgárság és ifjuság itt már hetekkel előbb külön szervezetet állított fel egy tüntető gyűlés rendezésére, melyik már a mult hét folyamán együtt egy közös értekezletet tartott, ennek a hétnek az elején pedig a Kivényi-féle nagy étteremben körülbelül 600 tagból álló közös értekezlet jött össze, amely kimondta hogy a polgárság és ifjuság külön, egy lojális és törvényes eszközzel rendezendő tüntetést fog csinálni. Mikor az köztudomásra jutott és a iókaptányásgnak is bejelentett, amiről majd külön fogok szólni, akkor a közhangulat fokozása céljából a szocialista körök részéről egy kommuniké tetetett közzé mely azt jelentette, hogy ők is ugyanazon napon akarnak gyűlést tartani és külön akarják kifejezni álláspontjukat. A vezetők ebben az irányban semmiféle nehézséget nem támasztottak, végre ők is polgárok és teljesen joguk van kifejezni álláspontjukat. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Néhány nap mulva csak, midőn

már az egész gyűlés szervezve volt, jött a mi értekezletünkre Vázsonyi Vilmos t. képviselőtársunk nek azt mondta, hogy érintkezett és érintkezésben van a szocialista vezetőikkel és azok azt mondták, hogy szívesen tennék ők közössé ezen egész akciót, ha a polgárság és ifjuság megengedné, hogy egy szónoklat a javaslatok ellen felszólalasson és egy tag az előnkségben részt vehessen. Mi ezt tanácskozás tárgyává tetük és azt mondtuk, hogy közös tüntetés levén a célja az egész népnek, az egész polgárságnak, tehát nincs kifogásuk az ellen, ha ők egy szónokot küldenek arra a gyűlésre.

Én ma is ezt mondom. Midőn ezen választunkat elvitték hozzájuk megbízásunkból Visonta Soma, Molnár Jenő képviselőtársaink, akkor felkeresett bennünket egy értekezleten a szocialisták három kiküldöttje, akik higgadt és nyugodt tárgyalások után azt jelentették ki, hogy ezek az előbbi megállapodások és feltételek nem elégségesek, hanem ők külön követelményeket állítanak fel arra nézve, hogy miként vessenek a közös gyűlésen részt. És hogy min mult ezen közös megállapodásnak a létrejötte, az talán még érdekesebb, mint azon ténynek megtagadása, hogy nem a polgárság kezdeményezése volt az egész. Hat mi az amit az én t. képviselőtársam, a kormánypártnak egyik szóvivője, Vészi József figyelmen kívül hagyott? Azon mult a közös megállapodás, hogy a szocialisták ezen kiállítás „őjen a király! elhangzására kénytelenek lesznek tiltakozni. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Mi a lojális érzelmünket ezen küzdelemben mindig előrebocsátjuk, hogy a korona iránti hűségünk példásan kifejeztessék. (Igaz! Ugy van a szélsőbaloldalon.)

Langley Zoltán: A magyar koronát tiszteljük mindannyian!

Báró Fejérváry Géza: Számtalan beszédben hallottuk! (Zaj.)

Kubik Béla: De nem áldozzuk fel a nemzet érdekeit!

Holló Lajos: Hát igaz az, hogy a szocialisták nem akarták a koronát belevonni. Ellenkezőleg, bennünket akartak abban meggátolni, hogy mi lojális érzelmeinket kifejezhessük. A kormánypártnak egy tagja és annak hivatalos közlönye mégis azok mellé áll és azoknak elárását mondja lojálisnak, bölcsnek és politikussáknak. Zichy Jenőt pedig támada és pellengérré állítja, mint belső titkos tanácsost, aki a korona iránti hűségével jön ellentétbe. Ez az igaz valóság. (Igaz! Ugy van! a bal- és szélsőbaloldalon.)

A másik ténybeli állítás, hogy ők követelték volna az esti órákban várható rendezvérs kizárását. Igaz, az előzetes megbeszélések alkalmával a polgárság azt kívánta, hogy az egész befejeztessék egy fátylás felvonással a Dunaparton, ami már máskor is volt s nem volt sem lojális, sem nem vezetett rendtelenségre. Mikor a iókaptányi hétőn kifejezte azon óhaját, hogy ez a rész talán hagyassék el, a polgárság önmagától egyszerűen hozzájárult ahhoz, hogy az e'jtsessék, s kijelentette, hogy a délutáni órákban óhajja az egész dolgot befejezni, világos, fényes nappal nem azért, mert attól félt, hogy az ő tömege rendezvérsára volna bírható, hanem azért, hogy a nap verőfényben nagyobb tömegek, a polgárok ezrei csatlakozhassanak az egész tüntetéshez. Az sem igaz tehát, hogy a rendet ezek a szocialista urak akarták velünk szemben megvédelemezni. Nem mondom, hogy ők meg akarták velünk szemben azt megvédelemezni, mert mi ezt a programot már az ő velük való érintkezés előtt megállapítottuk és attól eltérni nem akartunk.

Végre a harmadik dolog az ő követelésükben, amit visszautasítottunk és amire nézve nagyon osodám, hogy a kormány egyik támasza jón, hogy ennek visszautasítását szemünkre hányja nekünk és Zichy Jenőnek, azt, hogy ők követelték tőlünk és az ellenzékől, hogy kötelezzük magunkat, hogy az obstrukciót az indeminitás ellen is folytatni fogjuk és az ellenzék nem elégedék meg azzal, hogy a katonai javaslatok ellen ment küzdelemben, hanem a kormány ellen szegezze a harcot és az indemnyást és a törvényes kormányzást tegye lehetetlenné ebben az országban. Bármi legyen is, az ellenzék célja, de hogy mi a szocialista uraktól ebben az irányban magunknak kötelező szabályt állítsunk fel, azt jogosnak, törvényesnek és lojálisnak sohasem fogadjuk el, ezen egyetlen ponton megtört a szövetekezés, illelőleg ezen közös gyűlés tartása. S akkor a kormány egy embere áll fel és bennünket illoyalással vádol és bennünket támad, (Főkiáltások a szélsőbaloldalon: Denunciál!) mikor a mi alkotmányos érzésünkön török meg az ő elhatározásuk. Ez oly igazságtalan, oly kevéssé lojális fegyver, melylyel nem akarjuk felvenni a harcot, hogy hasonlólv vsztonozzuk, mert akkor a harc nem itt fog törvényes eszközökkel befejeződni, hanem más térére lesz átvite, melyen sem ennek az országban, sem ennek a nemzetnek, sem annak a célnak nem válik hasznárna, melyet igaz lélekkel szolgálunk. (Igaz! Ugy van! Tetszés a szélsőbaloldalon.)

Azok az érintkezések tolytak abban az irányban, hogy egy szónokot részt vessen azon a gyűlésen és azok a szocialista vezető urak, kik nagy higgadt-sággal vezették a dolgot, mindnehéz látszólag hozzájárultak, midőn azonban eltávoztak, valószerűleg nem a Zichy Jenőék, hanem az Izrael Jakabok állottak a hátuk mögé s azok, akik az ő mozgalmukat éppen zavarok tárgyává akarják tenni, (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) akik meg akarják mutatni, hogy a polgárságnak és az ifjuságnak az ország szívében nincs meg az a joga és lehetősége, hogy politikai véleményét szabadon kifejezze, hanem nyakukba

kell usztatni a félreértésekre mindig hajlandó, a gyanúsításokra mindig hallgató néptömeget, mely nem bízik már Magyarországon a politikai küzdelemek tisztességében, hanem melybe folyton belesepegettik, hogy az ellenzék és más politikai faktorok mindig melléköleokért küzdenek és igaztalan utakon haladnak. Ezért támad fel az a gyanu, az a szuggerralás melyet Vészi és mások ebben az irányban reájuk gyakorolnak, ezek hatnak az ő fellépésükre és hatnak arra, hogy mikor saját jogukat gyakorolják, másoknak jogait elvenni iparkodjanak. (Igaz! Ugy van! a bal- és szélsőbaloldalon.)

És még egy differencia volt s ez a nemzeti követelés értekelése. A szocialista vezetők kijelentették, hogy ő előttük kevés értékkel bír az amiért mi küzdünk, a nemzetnek törvényes jogai hadseregében, a jelvényeért, zászlóáért, címéért való küzdelemben, ezek végre nem képeznek ő előttük oly értéket, amelyeket akár tüntetés, akár harc tárgyává ténnek, ennek következtében ezen az alapon is a tárgyalások csak sikerlenek lehetnek, mert hála Istennek, az a történelmi íaj, amely ebben az országban az uramat ezer év óta bírta a magyar nemzet és a magyar nemzet jogaiért folytatott küzdelemek harcosai ebben a kérdésben soha a történelmi utról eltérni nem fognak, (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) és nekünk nem az Izrael Jakabok nemzetlen felfogása és nem az őket támogató Vészi Jakabok csatlakozása, (Ugy van! Ugy van! a néppártban és a szélsőbaloldalon.) hanem a magyar történelmi hivatás és a magyar nemzeti küzdelem jelölik meg az utat, amelyen előre fogunk haladni és amelyen győzni is fogunk. (Élénk tetszés és helyesítés a bal- és a szélsőbaloldalon.)

Feljegelti ezután, hogy a szocialisták német eszmékből táplálkoznak s visszavonást akarnak csak szítani. Nem szabad megengedni, hogy elvegyék Zichy Jenő kedvét a küzdelemben való részvételtől támadosok és piszkolódások által s nem szabad megengedni, hogy mikor a polgárság és az ifjuság megmozdul jogai gyakorlására, rögtön disszonanciákat hirtessenek szét. Az ilyen támadosoknak az a célja, hogy visszatartsák a polgárságot azon gyűléstől, mert féltük a rendet azon szocialistáktól, akiknek a háta mögé állanak arra, hogy a polgárság jogait megszorítsanak.

Utér ezután a rendőrség intézkedésére. Elismeri, hogy a iókaptány egészen loyálisan vette tudomásul már hétfőn az egész tüntető körmenetnek és gyűlésnek a megtartását.

Először az volt tervbe véve, hogy a gyűlés a muzeum előtt tartassák meg, a iókaptány azonban ezt barátságos megbeszélés tárgyává tévén, azt ellenzte abból az okból, hogy az nem jó hely, mert zárt hely s a közeledést jobban akadályozza s ő maga is helyeselte, hogy a parlament előtti téréen, ahol nincsen közlekedési akadály, itt tartsuk meg vasárnap ezt a gyűlést, így tehát a helyre nézve is előzetesen megnyertük a hozzájárulását. A második dolog az volt, hogy tervbe lett véve egy fátylasmenetnek a rendezése és hogy a menet ne csak Pesten rendezessék, mint ahogy Budapesthez tartozik Buda is, Budára is menjen át és így tegye meg a körutat. A iókaptány azonban ebben is közlekedési nehézségeket látott, mi tehát ebben sem okozunk nehézségeket és beleegyezünk abba, hogy a fátylasmenet usztán csak Pestre szorítkozzék. Ez ellen tehát semmiféle panaszt emelni nem lehet. Van azonban egy körülmény, amely aggaszt és amelyet én bizonyos tekintetben jogosulatlanul találok a rendőrség részéről. Ha tudniük egy ilyen gyűlést rendeznek, az egész világnak felfogása szerint és az összes jogmagyarzatok szerint az azon való részvétel azokat illeti, akik azt a célt magukrá teszik. Ha egyszer az általános választói jog mellett rendeznek gyűlést, akkor azoknak kell oda menni, akik az általános választói jogot helyeslik, hogy azonban ott olyanok jelenek meg, akik pedig azt ellenzik és oda mennek rendezvérs céljából ezt sehol sem ismerték el jogosutnak. Ezek tarának külön gyűlést külön összejöveteleket, amikor is a számarány jog dönteni felfogásuk több, vagy kevésb jogosultsága mellett. Tehát a felfogás az, hogy ha az engedély meg van adva arra a gyűlésre a polgárok és az ifjuság, akkor azon a gyűlésen mindazok megjelenhetnek, akik a katonai javaslatok ellen tüntetni akarnak, akik ennek a gyűlésnek céljával és jellegével egyetértenek, de aki oda megy azzal a céllal, hogy megakadályozza a többi polgároknak szabad véleménynyilvánítását, ez lehet az ő joga, de mindenesetre rendezvérs, amelynek megakadályozása tulajdonképpen a közrend érdekében kívánatos.

Kubinyi Géza: Hogy lehet azt megállapítani, ki menjen oda, ki nem, mi nem zártunk ki senkit, mikor összehivtuk a gyűlést.

Kubik Béla: Tessék mellette egy másik gyűlést tartani. (Halljuk! Halljuk!)

Holló Lajos: S mikor, t. Ház, ez be lett jelentve a polgárság és ifjuság részéről, ugyancsak akkor be lett jelentve arra a napra, abban az időben a Szabadság-téren, tehát közel 100 vagy 200 méternyi körzében egy másik gyűlés a rendőrségnél a szocialista munkások gyűlése, akik teljesen jogosítva vannak arra, hogy bármikor, bármely alkalommal és bármely más helyen gyűlést tartassanak. De hogy ugyanazon időben ilyen térfelzések mellett, azon bejelentett szándékkal, hogy az ő gyűléstüket megtartván, azután zárt sorokban átmennek a polgárságnak és az ifjuságnak a rendőrség által tudomásul veit és jóváhagyott nagygyűlésre, ezt t. képviselőház, nem tartom egészen a rend megőrzésére helyosen

EMPIRISMUS

A világbecsület rendszerében egyedül az empirizmus az, melyet a józan ésszel követni lehet és követni kell. Minden emberi dologban csupán a tapasztalás volt és lesz a mester, így a physiologiában is. Vajjon van-e híres orvos a világon, a ki gyógykezelése közben tapasztalataira ne hivatkoznék? A Dr. Brok főújjás elleni porát is számos elismerő levél ajánlja a szenvedő emberiségnek. Idegeségtől, szellemi erőtlenéstől, álmatlanságtól, gyomor-bajtól, megműléstől erőt főújjászt rögtön megszűntet a Dr. Brok-féle por (11 por 1 ftt részeket tartalmaz, miáltal a nagy közönség mint házi cikket úvegekben kapható.

50 kr.) Kapható a Diana-gyógyszertárban, Károly-kört 5. (Megrendelések forduló postával eszközölhetnek.) Ártilalmán növényi vásárolja a gyógyszertárban. Vigyázzunk, mert az eredeti angol készítmény csak

magyarozott jogelvékkel és jogszókással megegyezőnek. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

De ebben is a veszedelem nem itt rejlik, hanem abban, hogy lehetetlenség elkerülni aztán, hogy néhány felszólalás vagy akár egy szuhancodlog, hogy pl. egy lámpát be ne üssenek, hogy ez meg ne történhessenek egy ilyen alkalommal. A rendőrség azonban az engedélyhez, melyet magam olvastam, hozzáfűzte, hogy amint egy kis rendezvényt tesznek azok a szocialisták, szétszórják őket és feloszlatja az egész gyűlést és az egész menetet is. Hiszen ily módon, t. képviselőházzal, tulajdonképpen módot nyújtunk arra, hogy akár milyen nagy manifesztáció, vagy a közhangulat ünnepélyes megnyilatkozását néhány felbujtó, néhány felagodott ember lehetlenné tegye. (Tetszés a szélsőbaloldalon. Zaj a jobboldalon.) Ezt rendőri asszisztenciával tenni semmiképpen sem lehetséges s én megkövetelem a polgárság és az ifjuság részére azt a jogot, hogy azt a bejelentett gyűlést önmaguk, polgártársaik és ifjú társaik javára megtarthassák és azt az önmaguk gyűléssé tegyék, hogy oda rendőrségi asszisztenciával rendező elemek be ne mehessenek, hogy ezen rendező elemek turbulenciája folytán az a gyűlés meg ne hiúsítható, mert ha ez megtörténne, azt előre is jogosulatlanul jelentem ki s kénytelen volnék a kormányt is számíjjára írni, mert ilyen tények, különösen a fővárosban, csak a kormány tudomásával és hozzájárulásával törtéhetnek. (Tetszés a szélsőbaloldalon) ennek következtében a politikai felelősség sulya alá ki nem vonható. Most pedig végezéssel kijelentem, hogy bátran és felelősséggel ível és teljesen tisztá lelkismerettel nézünk a polgárság gyűlése elé. A nép alkotmányos jogait gyakoroljuk, akár tetszik báró Fejérváry Géza miniszter urnak. akár nem.

Báró Fejérváry Géza: Nem tetszik! (Nagy zaj a szélsőbaloldalon. Elnök csemet.)

Holló Lajos: Mert az a tetszése, vagy nem tetszése (Folytonos zaj, Elnök csemet.) melles.

Báró Fejérváry Géza: Öthagyjék a szegény népet, és idejében oullanak! (Nagy zaj és elenmondások a szélsőbaloldalon.)

Holló Lajos: Ezt visszautasítom, ez nem igaz! (Elnök helyeslé a szélsőbaloldalon.)

Báró Fejérváry Géza: Majd meglátjuk! (Nagy zaj a Ház minden oldalán. Elnök csemet.)

Széll Kálmán: T. ház: Valóban, nem szólaltam volna fel ebben, ha a t. képviselő ur... (Folytonos zaj a szélsőbaloldalon.)

Elnök: (csemet): Csendet kérek!

Széll Kálmán: ... beszéde végén nem mondott volna valamit, amit én a magam részéről nem fogadtok el, T. i., azt lelejtőztatót mondani, hogy a politikai felelősség a kormányt, illetőleg engem is terhel arra vonatkozólag, hogy történt a rendőrség intézkedésében valami, ami a t. képviselő urnak nem tetszik. (Mozgás a szélsőbaloldalon.) Én hallgattam végig, nagyon nagy figyelemmel hogy hol van a sérelem azokban, amiket a képviselő ur előadott. Én sérelemből kiolvasni nem tudtam. (Ugy van! Ugy van! a jobboldalon.) A t. képviselő ur maga is azt mondja, hogy a rendőrkapitány egész előzetesekkel tárgyalta a t. képviselő urral s az urakkal, kik ezt a tüntető körmenetet rendezik és megadta az engedélyt kellő formák között.

Kubik Béla: Tudomásul vette, nem megadta.

Széll Kálmán: ... és tudomásul vette a bejelentést, hisz az egészen mindegy, mert garanciát kellett adni, hogy rendezés nem fog történni, mert ha nem adták volna meg a garanciákat, hát lehetetlen lett volna neki hozzájárulni.

Kubik Béla: Az nem mindegy! Neki csak tudomásul venni van joga!

Széll Kálmán: Hozzájárulólóg tudomásul vette. A lényeg nem ebben van, hanem abban, hogy ő tudomásul vette, hozzájárult. A t. képviselő ur azt kifogásolja, hogy ugyanakkor megengedte a rendőrkapitány egy más gyűlést rendezőnek, — kik azok, kik nem, arról most itt nem folyik a kérdés, az közömbös is, — hogy a Szabadság-téren hasonlóképpen gyűlést tartanak. Én nem látom át az okát, hogy miért és mi alapon ellenezhette volna ezt a rendőrség. (Igaz! Ugy van! jobboldal.) A t. képviselő ur azt mondja, hogy ő nem is ellenezhette az önk bejegyzését. Már a másikat, azt ellenezhette volna. (Ugy van! Ugy van! Tetszés jobboldal.) Zaj és mozgás a szélsőbaloldalon. Ilyen elenmondásba jón bele az ember. — és ez minden téren egy van. (Nagy zaj a szélsőbaloldalon. Elnök csemet.) — hogyha nem elfogultanul tárgyal, hanem valami ilyen, már egy bizonyos mértékig preokkupált álláspontból itéli meg a kérdést. Hát én azt hiszem, hogy ha a nyugalmat és a rendet szem előtt tartó és szívélyen viselő polgárokról van szó — és csak azokról lehet szó — ha ezek egy része öszegyül itt a parlament előtt, a másik része pedig ott a Szabadság-téren, ez elég távolság arra, hogy rendezés ne történhessen. (Ugy van! Ugy van! a jobboldalon.) Iőleg akkor, amikor a rendőrség a maga kötelessége és felelőssége értelmében igyekszik jog a rendet fenntartani. Ebben tehát én semmi sérelmet nem látok. Azt azonban már nem lehet elvili felállítani, hogy, amikor a t. urnak valami négygyűlést, utcai tüntetést akarnak rendezni, akkor ki lehessen azt mondani s végre is lehessen hajtani, hogy nyilvános négygyűlésre csak bizonyos emberek mehetnek el és meg lehessen határozni, hogy ki mehet oda és ki nem mehet oda. (Helyeslé a jobboldalon. Elenmondások a szélsőbaloldalon.) Hát csak belépti joggyel mehessenek oda? (Tetszés a jobboldalon.) Hát a népnek négygyűlésen kategóriák szerint van helye? Ezt a feltevést a priori felállítani nyilvános négygyűlésről, igazán sajnátságos. Ha valaki jön, vagy szük-

ségesnek látja — nem beszélnek most róla, helyén való-e, vagy nem; arról majd máskor lesz szó — mondom, ha valaki jönnek és szükségesnek látja, hogy az utcára vigye a politikát, hát akkor lehetetlen nyilvánosan az utcán úgy csinálni a dolgot, hogy előre kimondassák az, hogy csak az mehesse oda, aki azzal, amit ott terveznek, mindenben egyetért. (Helyeslé a jobboldalon. Elenmondások a szélsőbaloldalon.) Más az, hogy ha valaki rendezésről szándékolna, vagy előre tervezne.

A rendőrségnek kötelessége — és én felelőssé teszem azért, — hogy a nyugalmat, a rendet, a szabad forgalmat, a vagyon- és személybiztonságot fenntartsa — és lenni is fogja tartani — és bár a t. képviselő uraknak és másoknak nincs is szándékukban a rendet megzavarni, de nem áll és nem állhat így senki, aki ilyen vállalata belemegy, arról hogy egyet-egy, akik nem ilyen célból mennek bele, ugyanezen alkalmat fel ne használhassák arra, hogy a rendet megzavarják. (Ugy van! Ugy van! jobboldal.) Mozgás a szélsőbaloldalon.) Erre vonatkozólag én csak annyit mondhatok. Ami a másik kérdés illeti, illetőleg ami a Vészi képviselő ur lapjában közöltek illeti, én valóban, mikor ezt hallottam, azt kérdeztem magamtól, hogy mi közünk nekünk itt a Házban ahhoz, hogyha Vészi képviselő ur egy bizonyos véleményét mondott azokról a tárgyalásokról, amelyeket többen folytattak.

Kubinyi Géza: Mi sem tárgyaljuk a Holló ur cikkeit!

Széll Kálmán: Hát Vészi képviselő urnak csak egy joga van véleményét mondani és ezt lapjában a sajtószabadság védelme alatt megtenni, mint hogy Holló képviselő urnak joga van a Magyarországon saját véleményét elmondani (Élnék közlés a jobboldalon) és nem látom be, hogy mi közünk nekünk és mi közük a képviselőnek azon eltéréshez, amey a Holló ur, illetőleg a Holló ur és társai által ily irányban rendezett, inszenzorozott ügyről egy esethek a feltevése és a Vészi képviselő ur között fenforog. (Helyeslé a jobboldalon.) Ahhoz nekünk semmi közünk. (Ugy van! Ugy van! a jobboldalon.) Én csak arra figyelmeztetek, hogy ebből egy a tanulság. (Halljuk! Halljuk! a jobboldalon.) A tanulság az, hogy itt csináljunk politikát, mert ez a nemzet képviselete. (Élnék tetszés és helyeslé a jobboldalon. Nagy zaj és elenmondások a szélsőbaloldalon.) Csak itt csinálhatunk politikát a nemzet számára, a nemzet igazí érdekében, megfontolással, higgadsággal s általában úgy, amint az kötelességünk és amint az a nemzet minden képviselőjétől várható. (Zajos tetszés és helyeslé a jobboldalon. Elenmondások a bal- és a szélsőbaloldalon.)

Zboray Miklós: Hát az egyházpolitika idején?

Kubinyi Géza: Nem is kértünk támogatást!

Holló Lajos: Mi sem kértünk!

Kubinyi Géza: De úgy látszik!

Széll Kálmán: Itt kell tárgyalni minden kérdést, azzal a megfontolással azzal a higgadsággal és azzal a nyugalmal, amelyet a nemzet valóban megkívánhat képviseletétől (Helyeslé a jobboldalon. Elenmondások a szélsőbaloldalon.) ... és ne vigyük az utcára a politikát, mert ott a szenvedély és nem a nyugalm és nem a belátás uralkodik. (Ugy van! Ugy van! a jobboldalon.) és aki az utcán csinálja a politikát, az nem állhat jót róla, — akár milyen tiszták legyenek is az intenciók és állásponjtai — hogy mik lesznek ennek következményei, és sokszor nem azok, amiket elvárni akarnak, száz és száz eset bizonyítja ezt az alkotmányos küzdelmeknek történetéből. (Tetszés a jobboldalon.) Ez az, amit a t. képviselő ur felszólalására megjegyezni akartam. (Élnék helyeslé és tájékozás a jobboldalon. Mozgás a bal- és a szélsőbaloldalon.)

Holló Lajos: Szerinte a minisztereknek igen rossz szolgálatot tesz akkor, amikor az utóatól el akarja vonni a megvívózdóss nyitvánitási jogát.

Langely Zoltán: Tiltakozik a rendőri brutalitások ellen. Tegnap este lovasrendőrök közöretottak az ifjuság közé s szót is majd levették. Magyarország minden polgárának joga van megnyilatkozni. Ezt pedig a rendőrségnek megakadályozni nem szabad.

Lovász Márton: Régi igazság, hogy az embert a barátjáról lehet megismerni. Az pedig kétségtelen, hogy a szocialisták jelen esetben a Széll Kálmán barátai. (Zajos helyeslé a bal- és szélsőbaloldalon.) A miniszterelnök rosszul van informálva. Mert a tényállás az, hogy a szocialisták nemcsak a gyűlés megtartására kérek engedélyt, hanem arra is, hogy a polgárok gyűléseire átmenjenek s azt megakadályozzák. Nyilvánvaló a szövetkezés oka a kormány s a szocialisták között. Mind a kettő ellenzi a nemzeti vívmányokat. (Zajos helyeslé a bal- és szélsőbaloldalon.) Különben is a kormány eszközei illojálisak. A tisztviselőjavaslato s a beruházási költségek sorsát elég volt a miniszterelnöknek, hogy a törvény jog, és igazság jelszavát elfelejtse. (Helyeslé a szélsőbaloldalon.)

Széll Kálmán: Ami az először felszólalt t. képviselő urnak kitogását illeti, hogy tegnap rendőri beavatkozás történt volna amelyet ő brutalitásnak nevez s amelyet szembe állít azzal, hogy a jog, törvény és igazság uralmát inaguráltam és birteltem, de nem követem: erre vonatkozólag egyszerűen kijelentem, hogy feltevése merőben helytelen, mert az, ami tegnap a rendőrség részéről történt, nem ellenkezik a jog, törvény uralmával. (Igaz! Ugy van! a baloldalon.) sőt annak fenntartását célozza, mert semmi sem történt a jelentések alapján, melyek elöttem tekeznek, ami a legkisebb mértékben a törvények uralma és a rend fenntartására irányított intézkedések törvényszerűségét bizonyítaná. (Elenmondás a bal-

és a szélsőbaloldalon. Igaz! Ugy van! Halljuk! a jobb- és a baloldalon.)

Az történt, tegnap, hogy (olvassa): „A gyűlés után tömött sorokban indult el a menet az Andrássy-úton. Eleinte Budára akartak menni báró Fejérváry lakása elé, a Váci-körúton azonban balra fordultak. És kiadták a jelszót: Kossuth Ezerö lakásához! Ez megtörtént. Közben a tömeg a Keresepályán megállította a villamosforgalmat és éljenzeve, abogolyva a Jörsel-körút felé tartott. A mellék-utakat ellették a lovasrendőrök. Közülük tizen a Népszínház környékén megállították a tömeget, amely ezután jobbra fordult és a Jörsel-körúton Kossuth Ferenc lakása elé tartott. Itt aztán megtörténtek a beszédek és azután a gyülekezetnek szét kellett volna oszolnia. Amiket itt előadtam, ezt nem is a rendőrség jelenti, hanem az „Egyetértés“-ből olvasom.

Hol itt a sérelem? Egy tömeg indul meg az uton előleges jelentés nélkül. A rendőrségnek kötelessége volt azt a tömeget, amely a villamosközlekedést megállította, a járás-kelést az utcákon megzavarta, amely akkor, amikor már a dolgát, a gyűlést elvégezte, Kossuth Ferencnél tisztelettel, széjfeloszolni nem akart, hanem a járdákra menekült, ott a lebecsült redőnyöket döngette, mondom, a rendőrségnek kötelessége volt ezt a tömeget szétszórni, azért visszazsorította az ut közepére és feloszlatta. A feloszlatás, minthogy előre be nem jelentett körmenetről volt szó, formailag és jogilag helyesen történt. (Nagy zaj a bal- és a szélsőbaloldalon.)

Kubik Béla: Hát lehet felszólítás nélkül nekilovagolni az embereknek? (Zaj a bal- és szélsőbaloldalon.)

Elnök (csemet): Csendet kérek.

Széll Kálmán: A törvény és jog uralmát nem abban látom, hogy minden ember gusztiusa szerint tehet, ami neki tetszik. (Igaz! Ugy van! a jobb- és a baloldalon.) Fenntartom a törvényt, a rendet pártállásigazolás nélkül és igazságosan, de a rendet fenn kell tartani. (Igaz! Ugy van! a jobb- és a baloldalon.) mert ez a törvény rendelkezése.

Kubik Béla: Hát csak lovagoljanak az emberek közé!

Széll Kálmán: Ami Lovász Márton t. képviselő ur felszólalását, vagy mondhatom: kifakadását illeti — nem is jellemelzem másképp — azt nem fogadtam el. Azt mondja, ha t. képviselő ur, hogy barátairól lehet megismerni az embert, (Igaz! Ugy van! a bal- és a szélsőbaloldalon.) Hát ez nincs ugy. (Halljuk! Halljuk! a jobb- és a baloldalon. Zaj a bal- és a szélsőbaloldalon.)

Kubik Béla: Itt a „Budapesti Napló“

Széll Kálmán: Ha ily vádakat emelnek, tessék bizonyítékokkal előállani. Én senkivel sem szövetkeztem sem pro, sem kontra. Semmi tudomásom sem volt arról, hogy mit akarnak a szocialisták!

Kubik Béla: Itt tárgyalnak napokig! Látuk! (Zaj.)

Elnök (csemet): Csendet kérek!

Széll Kálmán: Eszem ágában sem volt. Ha a szocialisták négygyűlésen akarnak megjelenni, éppen azokat a törvényes formákat kell teljesíteniük, amit másoknak kell, és éppen azok közt a törvényes korlátok közt vannak, mint mások. Ha azokat megtartják, veük sem lehet másképp elbánni, mint bárki mással. Ez természetes.

Rakovszky István: Ilyesmit mondani! Bolonditnak minket!

Széll Kálmán: Hogy itt szövetkezés történt volna: nem áll. Ezennel kijelentem, hogy semmiféle titkos, vagy bármilyen néven nevezendő szövetkezésről nem tudok, és visszautasítom azt a közbeszólást, amit erre vonatkozólag Rakovszky István képviselő ur mondott. Visszautasítom, mert ez nem áll. Itt tessék bizonyítani, és ha tudnak bizonyítani, akkor álljanak elő ilyen váddal, de addig az ilyen állítást valótlannak, alapatlannak kell kijelentem. (Zajos helyeslé a jobb- és a baloldalon.)

Rakovszky István: Személyes kérdésben kérek szót!

Széll Kálmán: Már most azt mondja Lovász Márton t. képviselő ur, hogy itt nemzeti küzdelem folyik s a kormány ezzel szemben miképp jár el? Vizsgáljuk hát, hogy miképp jár el! (Halljuk! Halljuk!) Mi kötelességünk szerint, mi szükségünk tartottuk azt a törvényjavaslato, amelyet az ország, a monarchia biztonsága, a hadsereg orvosiellének érdekében szükségessé láttunk, előterjesztettük és fenntartjuk s most itt álljunk a vitát nyugodtan és türelmesen, kitartással, talán nagyobbal, mint önknek tetszik, a házszabályok által önknek engedett minden jognak, mindentelje hatalomnak respektálásával. (Igaz! Ugy van! jobboldal.) Ezt teszik és én nem tiltom meg vagy nem akadályoztam semmi uton azt a tüntető körmenetet sem. (Zaj a szélsőbaloldalon.) Ezt önök maguk beismerték. Hát akkor mi az, amit önök jogosan szemre vethetnek?

Azt mondja a t. képviselő ur, hogy nemzeti küzdelem. Hát itt benn folyik és folyék ez a nemzeti küzdelem; és mi azt tartjuk, hogy a nemzet igaz érdeke a mi oldalunkon van. (Élnék helyeslé a jobboldal.) Nagy zaj és elenmondás a szélsőbaloldalon.) Önöknek más a felfogásuk. Hát jól van, jognak van ezt a felfogást ebben a tereben, de ezen kívül is minden törvényes, alkotmányos eszközzel érvényesíteni, ezt a jognak nem is bántja senki; de nekünk is jognak van a magunké melletti helytállani és azt szüntelen minden törvényes eszközzel érvényesíteni és emellett kitartunk. (Helyeslé a jobboldal.)

Az nem alkotmányos felfogás, nem is helyes, nem is igazolható, hogy, mert önök azt hiszik, hogy önöknek van igazságuk, mi meg, az ez időzerinti

többség, azt hisszük, hogy nekünk van igazunk: önként mondják, hogy akkor, mikor mi érvényesíteni akarjuk a nemzet többségének akaratát, erőszakot alkalmazunk. Hol itt az erőszak? Hol az igazság ebben az állításban? Itz merőben feje tetejére állítva minden parlamentáris, alkotmányos feltevést. (Zaj a szélsőbaloldalon.) Micsoda diktatóriumban van az, hogy egy törvényes megalkotott tiszta választásból eredt többség, (Zajos ellenmondás a szélsőbaloldalon.) amely egyedül azt akarja törvényes alapon, az alkotmány keretében érvényesíteni, amit az ország érdekében jónak lát és ehhez joga van és ez egyenesen kötelessége: akkor erőszakosságot követ el? Ez nem erőszakosság, ez a jog uralma, az alkotmány uralma. Az az erőszakosság, ha a kisebbség felül akarja magát helyezni a többségen! (Hosszantartó, zajos helyeslés jobbfelől.)

Kubik Béla: És ha lovasrendőr van a járdán? (Zaj. Felkiáltások jobbról: Most nem arról van szó!) **Széll Kálmán:** Azt mondja a t. képviselő ur, hogy mi összefüzzük a javaslatnak kérdésével 10.000 embernek, de nem is emnyinek, hanem 50.000 embernek a sorsát s emnyiben korrigálom Lovászy t. képviselő urat, hogy még hangzatosabb, tetszetősebb legyen a frázis, mert csak frázis. Hát nem iüzzük össze, és nem mi füzük össze. Mi először beadtuk a katonai javaslatot, mert ennek határideje van. (Nagy zaj a szélsőbaloldalon.) aztán beadtuk a másik javaslatot, amely a tisztviselőket anyagi gondjairól meg akarja menteni és fizetésüket fel akarja emelni. Hát az ellenzők az érdeme, nem a kormány fejtörésének és törekvésének, hogy lehetővé tette, hogy ezen javaslat előterjesztéssék?

A kormány politikájának az érdeme, hogy 20 milliót bir ezen költségvetésből erre fordítani a nélkül, hogy az adózók terheit emeljük. (Zajos helyeslés jobbfelől. Nagy zaj a szélsőbaloldalon.) Higgyék csak meg a t. képviselő urak, sokkal nagyobb fejtörésbe, nagyobb fáradságba került ám ezt így lehetővé tenni, hogy a nép terhének kimélessége 20 milliót fordíthatson az állami tisztviselők érdekeire, mint az az ellentét, amit önként kértünk. (Élénk helyeslés és élénkes jobbfelől.) Már most ezt a törvényjavaslatot belezsejtettük, állunk mellette, meg fogjuk csinálni, csak ne akadályozzák. (Helyeslés jobbfelől. Zaj a szélsőbaloldalon.) De azt, engedelmét kérek, nem fogadom el addig, míg itt ülök és nem fogadhatja el egy alkotmányos kormánya sem az országának, hogy amíg ez országban törvény, jog és alkotmányosság létezik, az ellenzők diktálják, mikor, micsoda sorrendben tárgyaljunk itt valamit? (Zajos élénkes és taps jobbfelől. Nagy zaj a szélsőbaloldalon.) Aki aggódó szívvvel nézi ennek az országának a sorsát és aggodó szemmel néz ezen ország jövőjének a képébe annak minél aggodóbb, annál komolyabban kell elhatározva lennie, hogy nem enged a kisebbség terrorizmusának. (Nagy zaj a szélsőbaloldalon. Zajos helyeslés jobbfelől.) mert a többség az alkotmány keretében meg akar maradni és meg fog maradni, amint hogy nem is csinált erőszakot senki ezen az oldalon. (Állandó nagy zaj a szélsőbaloldalon.) és ezután sem fog csinálni. De azt jogom van mondani, hogy a többség akaratának a törvények határai közt és a tanácskozással szabadsága mellett érvényesülnie kell, a kisebbség nem kormányozhat, a kisebbség nem határozhat a többség ellen, mert ez a parlamentarizmus altája. — E nélkül parlamentarizmus nincs, mert ez a törvény, ez az alkotmány, ez a szabadság, ami pedig ezen tulmegy, az sem nem törvény, sem nem alkotmány, sem nem szabadság. (Hosszantartó sünni nem akaró, zajos élénkes és taps a jobboldalon. Hosszantartó: Hoch! Hoch! felkiáltások a szélsőbaloldalon.)

Rakovszky István: Tisztának látja azon állítás igazságát, hogy a szocialisták s a kormány között szövetség jött létre. (Elmentmondás jobbfelől.) A tények ezt mutatják. Nagyon iürosa az alkotmányos érdekek, melynek Rudnay most hírtelen kijejezt ad. Eddig az ellenzőknek kellett védenie a szocialisták jogait. A lókapitányoknak tudnia kellene, hogy egy helyre ugyanazon időben két gyűlést engedélyezni nem szabad. Felelőssé teszi a miniszterelnököt esetleges botrányokért. (Helyeslés és élénkes.)

Széll Kálmán: Egy kijelentést tesz. Fenntartom igenis azt, amit az előbb mondtam, hogy felháborodással utasítom vissza azt az inszinuációt. (Élénk helyeslés a jobboldalon. Zaj a baloldalon.) hogy én szöveteztem volna.

Kubik Béla: A tények ellenkezőleg bizonyítanak!

Széll Kálmán: Semmit sem bizonyítanak azok a tények, azok elterített feltevésekből vont erőszakos következtetéseket. (Zajos helyeslés jobbfelől.) Ami pedig a másikat illeti, valamint nekem nem volt tudomásom arról, hogy itt tervezik a szocialisták azt a népgyűlést — nem is lehetett tudomásom, mert oda jelentették be — úgy bizonyosan a rendőrlókapitányoknak sem jutott eszébe, hogy ehhez bármi néven nevezendő ilyen gondolatot füzzen. (Zaj a baloldalon.) Népgyűlést hirdettek s azt bejelentették nem is ide, hanem oda, azután jöttek ide. Ilyenformán engedélyezték a népgyűlést. Már most engem felelőssé méltóztak tenni azért, hogy a rendet nem tartom fenn, vagy orgánumaim a tüntetés miatt lenem tartják. Igenis fenn fogják tartani a rendet, amennyire emberileg lehető; (Nagy mozgás balfelől.) semmit sem engednek, ami rendezavarás lenne, sem az egyik, sem a másik oldalon. (Zajos helyeslés jobbfelől. Élénk mozgás a baloldalon.) De azért felelőssé engem nem méltóztassék tenni, hogyha azután az a

rendőrség, amely ott megteszi a maga kötelességét, — mert meg fogja tenni — nem bír a tömegezzel. . . . (Sünni nem akaró zaj a bal- és a szélsőbaloldalon. Felkiáltások: Ohé! Pilátus! Bátorítja őket!)

Elnök (Csenget): Csendet kérek. képviselő urak! **Széll Kálmán:** Ezt már csakugyan nem értem. Bocsnátot kérek, ha ebben a ráimörmedésben van gyanúsítás, ezt visszautasítom. Mikor a felelősséget akarja rám zudítani Rakovszky képviselő ur és én determinálom a felelősség fogalmát egész becsületesen és tisztességesen, akkor igazán nem értem ezt a lo-gadtatást. (Helyeslés jobbfelől.)

En felelős vagyok azért ha a rendőrség minden eszközt melyet a törvény megenged, nem fog felhasználni arra, hogy ott a rendet lenntarisa. Csak azt teszem hozzá hogy ez aztán minden féreeső helyen nem lehetséges és hogy mindenért a felelősség engem nem terhelhet, az természetes. (Zajos helyeslés jobbfelől.) A rendőrségnek utasítása amelyet teljesíteni is fog, az hogy tartsa fenn a rendet mindenkiel szemben. Azért, hogy ezt kiadtam, azért, hogy a rendőrség a maga kötelességét teljesíteni is fogja, felelős vagyok és azt vállalom is. (Zajos helyeslés és élénkes a jobboldalon. Nagy zaj a baloldalon.)

Langley Zoltán: Állítja, hogy a rendőrség hátulról támadta meg orvul (Zaj a szélsőbaloldalon.) a tömeget. Ez tehát nem a rend lenntartása érdekében történt.

Lovászy Márton: Szintén kifakadásnak minősíti a miniszterelnök hangját.

Széll Kálmán miniszterelnök: Csak visszhang volt. (Derültség.)

Lovászy Márton: Kérde, adható-e engedély egy gyűlésnek arra vonatkozólag, hogy egy másik népgyűlést megakadályozzon. Felolvassa a szocialdemokraták kiáltványát, melyből kitűnik, hogy meg akarják akadályozni a népgyűlést. Üres írázásoknak minősíti a miniszterelnök kijelentéseit.

Széll Kálmán: Én csak annyit jegyeztek meg, hogy bármit gondoljon Lovászy Márton képviselő ur, nincs igaza, mikor azt mondja hogy tények bizonyítanak valami szövetséget. Bármitképpen mondja is, nincs igaza, nem fogadhatom el, visszautasítom és a konstrukciója ennek a bizonyítási kísérletnek is mutatja, hogy nincs igaza. Abból akarja megkonstruálni okoskodását, hogy ma egy plakát jelent meg, mely úgy szól, amint ő azt előlvasotta hogy megakadályozni jönnek bizonyos határozatokat és erre adott engedélyt a rendőrségnek, tehát ezért van szövetség. Hát ez a megkonstruálás egy merőben téves alapon történt, mert ma jelent meg az plakát, az az engedély pedig hetőn adatott ki. (Ugy van! Ugy van! jobbfelől.) Hát hogyan legyen sejtelve annak a rendőrlókapitánynak, mikor jelentkeznek nála azok a polgárok, — mert hiszen azok is csak polgárok. (Egy hang a szélsőbaloldalon: De ma már tudja! Zaj.) — hogy ők arra a népgyűlésre el akarnak menni, mondom, honnan sejtse az a rendőrlókapitány, hogy oly célzattal jönnek, amelyet hetőn nem mondanak meg, csak szombaton? Azért ebben a megkonstruálásban nincsen logika nincsen igazság és azért ezt ököletes írázisknak jelentem ki ismételtelen. (Élénk helyeslés és tetszés a jobboldalon.)

Beszélnék az urak szervezetéről. Hát ezt is visszautasítom. A t. urak tárgyaltak avokkal a szocialista urakkal napokig, (Derültség és helyeslés a jobboldalon.) de nem tudtak megegyezni.

Kubik Béla: Önök, úgy látszik, meg tudták egyezni! (Folytonos zaj.)

Széll Kálmán: Ha én azt mondanám: aki tárgyal a szocialistákkal. . . (Folytonos zaj.)

Elnök (Csenget): Csendet kérek!

Széll Kálmán: . . . hogy szervezetek, talán több igazam lenne, mint önöknek, akik nem tudják megbizonyítani, hogy én velük tárgyaltam. (Tetszés a jobboldalon.) Én nem tárgyaltam de szöveteztem: önök tárgyaltak de nem szöveteztek! (Élénk tetszés a jobboldalon.) Ez nem logika, hanem egyszerűen annak a magyar közmondásnak az applikációja, hogy: ha akarom vembes, ha akarom nem vembes. (Hosszantartó, élénk tetszés a jobboldalon.)

Kubik Béla: Késégtelen, hogy mi tárgyaltunk a szocialistákkal, de nem egyeztünk meg. Míg önök nem tárgyaltak, de megegyeztek. Másrészt konstataja, hogy a miniszterelnök akkor, amidőn a törvényesség terére lépett, nem kapott annyi taptot mint most, amidőn az erőszak terére lépett. (Zajos helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon.)

Széll Kálmán: En azzal zárom be ezt a vitát, hogy én nem hagytam el azt a teret, amelyet eloglaltam, a törvényesség terét; nem is fogom elhagyni, hanem igenis hogy ha a kisebbség uralmát akarják létesíteni (Ugy van! Ugy van! Zajos helyeslés a jobboldalon.) és mi annak ellentállunk s a többség uralmát törvény és jog szerint érvényre akarjuk juttatni, akkor ne mondják azt, hogy ez erőszakosság. En állók a törvény alapján és nem önök! (Éljenkes és taps a jobboldalon.)

Holló Lajos: Ismétli hogy a szocialisták jöttek a polgársághoz a közös működés hangoztatása érdekében. Ha a miniszterelnök nem szövetséges a szocialistáknak, akkor vonják vissza azt az engedélyt, hogy a szocialisták a polgárok gyűléséhez csatlakozzanak.

Vérsi József: T. képviselőház! Annyi szó esett rólam és egy cikkemről az újság elején, a napirend előtt történt felszólalások során hogy — gondolom — a t. képviselőház természetesen fogja találni, ha szives türelmüket néhány percre igénybe veszem s a

jogszükségesebbek előadására szorítokom. (Halljuk! Halljuk! a jobboldalon.)

T. képviselőház! Holló Lajos t. képviselőtársam és újságíró-kollégám jónak látott olyan dolgot hozni a t. képviselőház elé, amely nem a képviselőház előtt fordult meg, hanem a sajtóban és ő, bár rendelkezésére áll egy újság a végéből, hogy véleményemre feleljen, mégis itt a Ház előtt lejtette ki ez ügyre vonatkozó véleményét. (Halljuk! Halljuk! a jobboldalon. Mozgás és zaj a szélsőbaloldalon.)

En erre való jogosultságát nem vonom kétségbe; de deriválom magamnak is belőle jogosultságot arra, hogy észrevételeire a magam ellenesréveleiteit itt a Ház előtt tegyem meg. (Halljuk! Halljuk!)

T. képviselőház! Negyvennyolc óra óta a nyilvánosság előtt forognak azok a bizonyos kommunikék, amelyeket a túlsó oldalról imént közbeszólásként is emlegetek és amelyek számot adnak arról, hogy miéle tartalmaz és eredményü tanácskozássok voltak egyfelől a polgárság és az ifjúság népgyűlést rendező bizottsága és másfelől a szocialdemokrata-párt vezetősége között.

Ott olvastam én és olvastuk mindannyian a következő dolgokat. (Halljuk! Halljuk! Olvassa.) „A szocialdemokrata-párt a tárgyalások során mindenképpen ragaszkodott ahhoz, hogy fáklýsámenet ne tartassék, a tüntető felvonulás a népgyűlést előzze meg s csak azután legyen népgyűlés. Továbbá a felvonulásra nézve a szocialdemokrata párt megbízottjai hangsúlyozták, hogy a párt semmi szín alatt nem megy bele abba, hogy a menet a korzón vonuljon végig és ragaszkodtak ahhoz, hogy a felvonulás kiünn a Városgárde oszlopon szjejel.” (Felkiáltások a balközépen: Milyen lojalis az a szocialdemokrata párt!) Van szerencsem arra figyelmeztetni a t. képviselő urakat, hogy nem a magam véleményét mondom el, hanem a Ház tudomására hozok egy kommunikét, amely minden lapban napvilágot látott. (Egy hang a balközépen: Melyik lapban?) Minden lapban. A lap, amely történetesen a kezemben van, a Magyar Hírnap s ez azt írja: „Könyvomas lapok szocialista forrásból a következők hozták.” Továbbá — és itt következik a dolog esztanója — így szól a kommuniké: „Egyben a szocialdemokrata párt állapította az volt, hogy ezzel a felvonással semmiféle antidinasztikus tüntetést nem akar rendezni, mert az ő feltevések az, hogy a most folyó parlament barokchoz a király személyének semmi köze.” (Nagy zaj a bal- és szélsőbaloldalon. Élénk csenget.)

Rakovszky István: Milyen lojalisak lettek egyszerre!

Vérsi József: T. képviselőház! Így szóltak szóról-szóra a közlések, amelyek pártkülönbég nélkül minden lap hasábjain napvilágot láttak és amelyek valótanságok.

Rakovszky István: Önzetlen lojalitás!

Vérsi József: . . . e pillanatil nem konstataja senki sem, azok az urak sem, akik ezeken a bizalmas tanácskozássokon részt vettek. Es, t. képviselőház, ha ma Holló t. képviselőtársam és újságíró-kollégám azt jelentette ki a t. Háznak, hogy ennek a kommunikének a tényadatai tévesek, akkor nekem csak egyen lehet sajnálkoznom, azon, hogy az időközben megjelent Magyarországon az e kommunikében foglalt adatokat és állításokat a nyilvánosság színe előtt téveseknek nem nyilatkozották ki. (Élénk helyeslés a jobboldalon.)

Lovászy Márton: Megcáfolta!

Vérsi József: Megvaltam, mielőtt azt a cikket, amelyről itt szó esett, megírtam volna. Bevártam a Magyarországnak tegnapi este megjelent számát és néztem, jön-e előt a szocialdemokrata párt kommunikéjére. Cáfolat helyett csupán a következő sorokat olvastam. (Olvassa:) „Tudunkkal a szocialista munkások is a legteljesebb mértékben elítélik a katonai javaslatokat. Ők azonban önmaguk, saját gyűléseikön akarják ezt megtenni, igen helyesen. (Felkiáltások a jobboldalon: Igen helyesen! Zaj a bal- és szélsőbaloldalon.) Szó volt arról, hogy a vasárnap gyűlése ők is bevonassanak, de ők a nemzeti követelményeket másképp mérlegetik, mint a polgárság és az ifjúság és így a közös gyűlékezés elmaradt. Ennyi igaz a híresztelésből.” (Élénk helyeslés a jobboldalon.)

Méltózatnak látni, t. képviselőház hogy Holló Lajos t. képviselőtársam elmulasztotta azt az alkalmat, azt a jogot — a mai támadás után nemem mondani — azt a kötelességet, hogy a szocialdemokrata párt kommunikéjében foglalt, állítólag valótlan tényeket a maga lapjában kellő időben, oly időben rektifikálja, amely megengedné volna a közönségnek, hogy azt az ügy felől való nézet megalkotásánál figyelembe vegye. (Élénk helyeslés a jobboldalon.)

T. Ház! Még csak egyet. T. képviselőtársam, nem tudom, nyelvbólalásból, vagy valamelyes célzatossgból, beszédben Izrael Jakabokról és Vérsi Jakabokról beszélt. Ha a Vérsi Jakab ki jezésével azt akarta jelezni, hogy én is szocialdemokrata vagyok, erre kijelentem, hogy szocialdemokrata nem vagyok. Ha azt akarta vele jelezni, hogy zsidó vagyok, ugy ez tény ugyan, de ezen tény létrejöttében nekem részem nincs, habár következményeit örömet visselem. (Derültség. Hosszantartó, élénk helyeslés a jobboldalon.)

Holló Lajos: Nyelvbólalásból mondotta a Jakabot A könyvomas kormánypárti s teljesen valótlan tudósításokat hozott. Vérsi azt mondotta, hogy a szocialisták dinasztikus érdeket védtek meg, midőn a gyűlésen részt venni nem akartak. Jöhíszem állítás ez? Az ilyen viselekedés által injul el a harc.

Széll Kálmán: T. képviselőház! Nem szólok

Maager Vilmos-féle valódi tisztított DORSCH májolóaj.

As elöl orvosi tekintélyek hal megvázoltatott és könyvi emelzéstől megvázolt gyermekeknek is különösen ajánlatos a rendeltetik mindazaz eselenknél, melyeknél az orvos az egész test szerzetét, különösen a máj- és vese rendszert, a test szilártság gyarapodását, a nedvek javítását, valamint általában a vér tisztítását el akarja érni.

gyári raktárban: MAAGER VILMOS-nál Bécs III/3., Heumarkt 3, és minden gyógyszerárban és drogeriában.

Nébbé a vitához, de engedjék meg nekem. (Halljuk! jobboldali.) Hogy egy tényleg adjak elő azoknak az igazságszólásaira, amiket ahogy föltem, — mert az volt az egész nagy vitának kiindulási pontja (Halljuk! Halljuk!) — hogy miért lett megengedve a Szabadságtörvény egy másik gyűlés megtartása, ami miatt megnyugtatottam, még pedig igen nagy mértékben nagy terjedelemben és nagy hangon, de ami ellen protestáltak. Ennek a tényleg illusztrálására kell, hogy egy kijelentést tegyek. (Halljuk! Halljuk! jobboldali.)

Most jelenít nekem, amit eddig nem tudtam, Rudnay főkapitány is izentette be ide a Háza, hogy meiótt ő megengedte a szocialistáknak a Szabadságtörvény a gyűlésük megtartását, a rendező-bizottság részéről Lakatos Miklós volt képviselő ur és egy másik ur megjelentek előtte és kijelentették, hogy nekik az ellen semmi kifogásuk nincs. Ezt a tényleg akartam a Hazául közölni. (Élénk tetszés jobboldali.)

Gajari Géza: Akkor még tárgyaltak (Zaj). **Vészi József helyiregizistája** Hollo azon állítását, mintha a könyomatos kormányparti volna. Nem állította azt, hogy a *Politikai Értésítő* szerkesztője a néppárt tagja, hanem azt, hogy a *Pol. Ért.* a néppárt és a függetlenségi párt közleményeit szokta hozni. (Derűltség jobboldali.)

Bozó Lajos: Kijelenté, hogy csak azért nem volt kifogásuk, mert azt hitték, hogy ugyancsak ellen akartak protestálni.

Rakovszky István: Vészi anélkül, hogy meggyózzott volna, azt állította hogy a *Politikai Értésítő* néppárti. Ez gyauanostis. Mert Csathó, az emittelt könyomatos tulajonosa nem a néppárt, hanem a szabadelvűpárt tagja.

Vészi József: Fenntartja azon állítását, hogy a *Politikai Értésítő* a néppárt közleményeit hozza. (Zaj és ellenmondás a néppárton.) Ezt minden hírlapíró tudja.

Előzők az ülést felgyűggeszti.
Szinet után (Az előzők széket görget Apponyi Albert foglalja el.)

Következik a kérvények tárgyalása.

(A fedezetlen határidő-üzet.)

Gróf Zselénszky Róbert: Az utolsó években a budapesti törzsdnek fedezetlen forgalma valamivel megapadt. De azért még mindig igen sokan vannak, kik mindenüket elveszitek a törzsdjáték érvényében. (Ugy van! baloldali.) Ilyen körülmények között valóban feletle sürögés az a jövő hóban, Ausztriában élethelepp törzsdérővenhez hasonló szemlélt törvényeket alkotni. (Ugy van! a baloldalon.) Erősen téved Hieronyi Károly, midőn azt mondja, hogy ahol a határidő-üzleti játékok megiltották, ott ez az intézkedés teljesen hatálytalannak bizonyult.

Sándor Pál azt mondta, hogy ő is előnégy a fedezetlen határidő-üzleti játéknak és ha tőle függne, ő is megszüntetné ezt a játékok. De minthogy a játék és a realis üzlet között határt vonni nem lehet, ne-hogy az utóbbi csorább szenvedjen, kénytelen, bár szemálya, az előbbi túrni. Egyetlen érveit találtam és ez az, amelyet Sándor Pál t. képviselő ur hozott fel, hogy ugyanis nem lehet megkülönböztetni a realis üzletet a játéktól. Mindenki szivesen látná, hogy a játékat eliminálnák, de minthogy nem lehet különbözést tenni, hagyjunk mindent a régieben.

Szóólnak az a véleménye, hogy igen minél előbb kell hozzáfutni a törzsdérőven gyozóssághoz és a fedezetlen határidő-üzlet lebetelenné tételéhez. (Helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon.) De mitán bizom abban hogy Szell Kálmán miniszterelnök ur meg feladni az ország tebségre kívánalmának, mikor erre ideje lesz, min tán okvetlenül sürögősebb a törzsdérőven formál is a jelenleg a Haz szektán ekvó vámszövétség megkötése Ausztriával és az autonóm vámtörvény megszavazása nem fogadtatom el **Rakovszky István** t. képviselőtársamnak indítványát. (Helyeslés jobboldali.)

Sándor Pál: Zselénszky Róbert hivatkozott mult-kori beszédemnek szavaira és azt mondta, hogy azért, mert a ledezett és fedezetlen határidő-üzletet nem lehet megkülönböztetni, azért én azt kívánom, hogy az egész határidő-üzlet maradjon meg úgy, amint van. En azt mondan, hogy nem a kereskedelemlennek van szüksége a határidő-üzletre, hanem azt argumentáltam, hogy az országnak van szüksége reá. (Zaj a szélsőbaloldalon)

Förster Ottó: Ojfé! Akár le is ilhatsz!

Sándor Pál: Hát én igen jól tudom, hogy Förster t. képviselőtársam nagyobb akkurátusis ebben.

Förster Ottó: Okvetlenül! Természetes észszel!

Sándor Pál: Képviselőtársam tovább is ment.

Elmondta a régi volt kassai beszédnek az egész szövegét, elmondta az akkori képviselő Rohonczy által sngerált dolgokat, amelyek akkor sem álltak meg teljesen helyükre és ma sem állják meg.

Eltemben élesen figyeltem meg azokat, akik a törzsdere mennek, hogy szerencsét próbáljanak és határozotlan nyilatkozatot az, hogy ha lehet rendszabályokat teremtani, akkor teremtessenek meg azok a rendszabályok amelyekkel a játékos a törzsdét távolírtassanak. (Zaj a néppárton. Halljuk! Halljuk!) Urain, azal, hogy háborgatnak a beszédemben, nem loznak elinténi a dolgot.

Förster Ottó: A tenger is háborog és mégis egészséges!

Gróf Tisza István: A tenger ezetelen lény! (Derűltség jobboldali.)

Sándor Pál: Legyen szabad felemlitenem, hogy a törzsdé is a maga kebelében igen érlyes rendszabályokhoz nyul, hogy a fedezetlen játéknak elejét vegye. Zaj baloldali.) Legyenek olyan kegyesek meg-

hallgatni azt a rendeletet, mely ma is érvényben van és amelyet a törzsdetartás kiadótt. (Olvasza.) Ez a rendelet eléggé bizonyítja, hogy a törzsdé maga is igyekszik azon elemeket távolitartani, akiknek nincs és nem is lehet hova a törzsdén akik csak azért mennek oda, hogy felvegyék a hányadot, ha nyerne nek tovább álljanak, ha vesztenek és ezt a becsületet keveskedelem terhéré róva, elneveztek annak képviselőit svindlereknek és gazembereknek. (Folytoniaró nagy zaj. Élénk cseugel.)

Szalló Géza: Utazóügynyöknök vannak erre. Inoitálják az embereket, hogy játsszanak. (Zaj) baloldali. Halljuk! Halljuk! jobboldali.)

Sándor Pál: En nem lépek a képviselőház elé fúres irázisokkal, hangatos jelszavakkal, hanem tényleket mondok és azokat nem lehet megcáfolni egyszerű kiabálásokkal. Zboray Miklós t. képviselőtársam monddta . . . (Halljuk! Halljuk!)

Előzők (csenget): Csenget kérek, t. képviselőház!

Sándor Pál: . . . hogy ezt a törzsderendeleitet nem alkalmazzák. (Egy hang baloldali: Bizony nem!)

Zboray Miklós: Vagy két-három esetben igen. Ezeket fel is tulták, de ezután nem alkalmazták többé.

Sándor Pál: Leszek bátor hivatkozni erre is. Meltóztassék meghallgatni, hogyan alkalmazzák. (Halljuk! Halljuk!) Az 1900 évben 1080. szám alatt a következő itélet hozta a törzsdé.

Visontal Soma: A katonatiszt csente! Csak akkor alkalmazták, de soha többet. (Egy hang a szélsőbaloldalon: Akkor lenitják a dolgoit!)

Sándor Pál: Visontal Soma t. képviselőtársam azt mondta, hogy akkor alkalmazták, de azóta soha. **ennéigóra én e-en előt esetet kihagyom és megyek tovább** (Helyeslés a jobboldalon. Halljuk! Halljuk!) Felsorol még több esetet, ezután pedig kijelenti, hogy nem marad azon állítás mellet, mely szerint a fedezetlen határidő-üzlet eltörzése jól megfontolandó dolog. A törzsdé maga mindent elkövet a célból, hogy az oda nem való elemek kizárassanak. (Helyeslés jobboldali.)

Visontal Soma: Maga is beismeri, hogy a törzsderebőség utóbbi időben nagyobb gondot lördít a viszádsékre, de ennek az oka küllöldi viszonyokban rejlik.

Gróf Tisza István: Valóban nem hiszem, hogy ideje volna, hogy ez a kérdés is az általános jelszavak ködéből kibontakozzék; (Helyeslés a jobboldalon) ideje volna, hogy ezzel a kérdéssel is, amely a gyakorlati nemzetgazdaságtannak egyik komplikáltabb és nehezebb kérdése, teljes objektivitással foglalkozzunk és amikor hozzányulunk, kidobjuk magunkból az előre magunkba szitt általános lautételek és jelszavak beolyását. (Élénk helyeslés a jobboldalon.)

A baj nálunk az, hogy ezt a helyes utat nagyon nehezen követtük. En rá tudnék mutatni nagyon sok szomorú példájára annak, hogy évek óta lojtlyt észmezero ebben az országnak közgazdasági kérdések felett, észmezero, amely semmivel sem vitte előbbre az ügyet a megelérlésre, mert egyik fél sem tudott az általános teóriakból, az általános elvi állaspontokból kibontakozni, és a vége az lett, hogy teljes diadalt iltt az egyik, vagy a másik álláspont, tulzásba mentünk a megoldás terén és kiöntöttük a furdóval együtt a gyermekeket. Ha valahol, éppen ennél a kérdésnél volna káros a közérdekre és káros a mezőgazdasági érdekre nézve, ha ezt az utat követnők. Szerintem éppen annyira elővesztük a feladatokat és túllünk a célon-azok a t. képviselő urak, akik a fedezetlen határidő-üzleteltörtüri kívánják, mint azok akik azt hiszik, hogy a mai állapot minden tekintetben megelérlő, akik mereven el akarnak zárkózni minden reform elől. Félek tőle, hogy e merev magatartás csak a másik álláspontnak teljesgós diadalará loz vezetoi. (Ugy van! a jobboldalon.)

Hát az a bihari loirat, vagy által amelyről Zselénszky t. barátom megemlékezett, által az egye-
dült kísérlet volt arra, — fájdalom — hogy egy bizonyos középtúra terelteszk a megoldás. Az én bizontem szerint is, amely azon bihari loirat állaspontjával teljesen megögezik, igenis a mai helyzet reformra, sok tekintetben meglehetősen messzemelő reformra szorui, egyelőrl abban az irányban, hogy az ugynevezett outsider elem a törzsdétől távol tartassék. (Általános helyeslés) hogy így megakadályozzassék az, hogy az oda nem tartozó elemek, akiknek ott közgazdasági funkciójuk nincsen, akiknek ott keresni valójuk nincsen, (Élénk helyeslés) akár nyervejenek, akár veszítsenek, a közgazdaságnak, a közlozalom nagy érdekeinek rovására. A másik szempont pedig az, hogy a termény-üzletekben, különösen a buza-határidő-üzletben ma létező sz nézetem szerint teljesen elavult usance-ok megfélelő változásokon menjenek keresztül, olyanokon, amelyek ő ő kapcsolatolt teremtenek a készaru-üzlet és az usance-buzára költött kötések közt. Mert a mai állapotoknak nézetem szerint a legnagyobb hibája abban rejlik, hogy viszonyaink különösen az őrtési lozalom eltörése óta odaléjtöttek, — amióta tudni-látja a bálkányi buzának itten a normális viszonyok között csakugyan nincsen keresni valója — hogy a mai usance-buzának ennél megalapodások elszakítják az usance-buzában kifejldő üzletét a készaru-lozalomtól. Kötlötnék kötések oly terményekre, amelyekre rendszerint itt szükség nincsen, amelyeknek ugy beszerzése, mint elhelyezése nehéz; szállítást tehát mindenesre nehezséggel jár, mindenesre károsítja vagy a veót, vagy az eladót és iteltlenül ok nélkül irokókkal, ok nélküli költségekkel terheli meg a közlozalmat.

Ennek folytán szükséges volna a határidő-üzletben a szállítási iteleteket úgy megállapítani, hogy szállíthasson az eladó magyar buzát, szállíthasson

olyan ármegállapítások és a kvalitás olyan honorálása melletl amely ezt érzékeny veszteség nélkül teszi lehetővé. Vagyis egy eladó ha tőle szállítást követel-nek, minden nagyobb károsodás nélküli megzere-hesse a készaru-piacon rendszerint mutatóközé ma-gyar buzában az árut, amelynek szállítássa költsé-ve van, és ezzel bonyolította le az usance-buzá-ban költött kötelezettséget. (Helyeslés a jobboldalon.)

Szerintem a mai feltételeknek mélyreható válto-másra van szükség. És a törzsdetartás, igénytelen nézetem szerint, nem ment helyes uton — a jó esán-dékt legkevésbé sem vonom kétsésgé — de nem ment helyes uton, amióán a feltelet reformjavaslatból küllön-küllön kiszakítva választotta meg a költöt; az egyik, hogy küllön jegyzetessék a belldői buza, a másik a minőségnek, a sulytnak bizonyos bonifikála-sára vonatkozók. De szerintem mind a költöt oly módon teite, hogy ezért az egész reformmozgalomnak mezőgazdaságnakra hatékony keresztúthasát ezáltal lebetelenné tette. Felrendszabályt alkalmazott, mely nem hozhatott kellő eredményt. De azért nagy tévedés volna abból azt a következtetést levonni, hogy ez a reformjavaslat nem ért semmit, mert ime nem ment át az életbe. Azért nem ment át az életbe, mert nem hajatott kellőképpen végre.

Ezek azok az irányok, amelyekben szerintem a mai állapotok telemes javításra szorulnak. Hozza-teszem azt is, hogy én előszerűségi szempontból leha-tólag az autonóm szabad mozgásnak vagyok híve gazdasági terén is. Tehát előszerűségi szempontból mindig előnyt adok annak, hogy az, ami szükséges, az illettő társadalmi iaktorok által hajassék végre. De abszolüte nem vonom kétsésgé az állának a jogát arra, hogy ebbe a közérdeklő ügybe beleavatkozhass-
sék, sőt ellenkezélag ha autonóm uton meg nem tör-
ténne nek azok a reformok, amelyekre szükség van,
egyenesen s-ükséges és az állam kötelessége azokat
törvény útján hajtani végre. (Helyeslés a néppárton és a szélsőbaloldalon.)

Ezzel igyekszem, t. képviselőház, körvonalozi azokat a reformokat, amelyekre nézetem szerint szükség van. A Magyarországon termelt buzának talán egy negyedrészre, mondjuk, a forgalomba kerülő bu-zának egy harmad — kétötödére az, amely Buda-pesztet érinti, annak is csak mintegy kétharmad — háromnegyedrészre talál Budapesten fogyasztóra. A tőnbi részre a Magyarországon termelt buzának vidéki malnoknál dolgoztak fel, vagy direkt relációban, tenál a budapesti irányunk oltósebb relációban Ausz-tria felé megy. A kereskedő tenál akkor adhatja el előnyesen a buzának több mint felet hogyha vidéki malnoknak tudja eladni, vagy meglehetősen pillanában Ausztria meglelő fogyasztókörébe helyezeli el.

Már most el lehetne ezt éni határidő-üzletek kötése által, amikor az a kereskedő ki lenne szolga-táltva annak a vidéki malnoknak. amelynek rayonjába beletartozik? Elérhelné-e ő másképp ezt, mint ugy, hogyha egy nagy centrális piacoktól határidő-üzletet, ahol a terménynek határidőre lojtonosan ára van, ahol venni és eladni lojtonosan lehet és ezután mi-kor az effektív buzát tényleg a fogyasztónak eladja, akkor ezt a kötést, amelyet a rizikó eliminálás cél-jából kellett neki kötőnie, meglelő ellenkötés által bonyolítja le: ugy hogy a szold kereskedő a gazdá érdekeit csak úgy elégtelíti ki, a szold kereskedő csak ugy adhat meglelő árat, hogyha ő akkor, amikor a gazdától a buzáját megveszi, amikor elad ugyanannyit usance szerinti a pesti vagy a bécsi törz-déken — illettőleg, mint hogy a bécsu mar nem lehet — a budapesti törzsdén és akkor, amikor eladja a megvásárolt buzát a fogyasztónak, akkor visszavásá-rolja ugyan azt a buzát, amit elad.

Rakovszky István: Ez realis, nem fedezetlen határidő-üzlet!

Gróf Tisza István: Hát éppen itt van a dolog-nak a bibije. Ugyeab az egy realis, természetes és jogosult ügylet? De mégis mi történik a határidő-üzlet keretében? Az az X, vagy Y. a kereskedő egy szép napon a törzsdere jut, eladott egy sluszt hatá-ridőre, egy másik napon megint a törzsdere jut, visz-szavassárolta és árkülnönböztelt leszámolt. Már most tessék ezt az üzletet megkülnönböztetni attól a másik határidő-üzletitől, melyet játék szempontjából osinának. Teljes lehetetlen megkülönböztetni, mert a torna, amelyben ez a realis üzlet lebonyolított, tökéletesen megielet a másiknak. (Ugy van! Ugy van! a job-boldalon.)

Es méltóztassék nekem megengedni, ha ki tu-dunk bontakozni azokból az előre magunkba szitt álláspontokból, amelyekről anny szö lojt már; ha a küllönböz gazdasági ágak közötti összhang nem üres jelszó lesz ajkamon, amelyet hangzatunk szebnél-szebb beszédekben, de zsinórmérték lesz, amely egész gondolkozásmodunkat áthatja; akkor ennek a kérdésnek az eldöntésénél is meg lozjuk találni az a helyes közléputat, amely melletl a magyar gazda minden jogosult érdeke is kitelgítést talál. (Helyeslés a jobboldalon.) De ha nem birunk elég határozottsággal saját elfogultságunkkal, saját előítelteinkkel szemben és ha ezen száraz közgazdasági kérdésben is az előitételek, az elfogultság szemüvegtől nem tudjuk létrétni; akkor úgy leszünk ezen kérdéssel is, ahogy voltunk sok más egyébbel, hogy tudniilük a ma-gyar gazda boldogításának jószava alatt lozunk intézkedéseket tenni, amelyeknek hadi költségét egye-
nesen az a szögny agyonboldogított magyar gazda
fogja megfizetni. (Élénk helyeslés a jobboldalon.) Én
a magam részéről nem öhajtom, hogy ennek a kér-
désnek most akármilyen irányban prejudikáltsassék,
mert nem tartom helyesnek, hogy ilyen fontos, ko-
moly kérdések per tangemem döntsének el. (He-

Nincs többé gyomor-baja aki a hírneves fájást, gyomoréget, fülöleges gyomorsavot, felhúgóságot, rossz szájiját, rossz emésztést, hányingert, étvágytalanságot, valamint minden a rossz gyomorolt származó fejfájást is. Ára 1 doboznak 2 korona. A legjobb gyomér- és vértisztító szer a Lukács-féle „Caecaria labdacrossa” göröcsöket nem ideznek elő, hatásuk pedig biztos. Ára 1 doboznak 60 filler. Széküldési fűrésztár: Lukács József gyógyszerár. Ülvek. — Budapesti fűrésztár: Török József gyógyszerár.

lyesés a jobboldalon.) Ennek folytán a magam részéről is hozzájárulok a bizottság. javaslatához. (Élénk helyeslés a jobboldalon.)

Előnk, mivel szólásra még többen vannak följegyezve, a Ház hozzájárulásával a vitát megszakítja, hogy a sor az interpellációkra kerülhesse.

A hétfői ülésre a katonai javaslatok tárgyalásának folytatását tűzi ki.

(Kérdívásárhelyi birtokrendezés.)

Ráth Endre interpellálja a belügyminisztert: Van-e tudomása a t. miniszter urnak arról, hogy a kérdívásárhelyi közbirtokosságnak a torjai határ egy részének Kérdívásárhelyhez leendő átátolása iránti kérelme Torja község felolymódása folytán még mindig elintézetlen? Van-e tudomása a t. miniszter urnak arról, hogy Torja község pótadójá 1901-től 1903-ig terjedő két év alatt 21 százalékkal 33 százalégra emelkedett? Szándékozik-e vizsgálatot indítani az iránt, vajjon nem terheli-e felelősség Torja előjáróságát a pótadóterh így hirtelen emelkedése miatt, vagy annak oka nem-e pusztán csak az, hogy azzal a határ-átátolási ügyben érvelhesse-nek? Szándékozik-e Kérdívásárhely közönségét megnyugtatni az iránt, hogy e kérdés elbírálásánál megszigorubbban fogja a törvényt alkalmazni és Torja község felülvizsgálati kérelmében érvelt felhozott, de a határozatiási ügyvel semmiképpen össze nem függő regále kártalanítása kérdését nem fogja tekintetbe venni? Összeleírhetőnek tartja-e az ügy szándékos késleltetését azon nemzeti érdekek, hogy az ország keleti határszélén nemzeti missziót teljesítő gócpontok erősítenek? Végül szándékozik-e az ügy Torja község felülvizsgálati kérelmének e utasításával mielőbb befejezni?

Szell Kálmán: T. képviselőhöz! Én, ha jól emlékszem, de a t. képviselő ur most emlékezetembe hívta, azt ítélem első ízben ebben a kérdésben hoztam intézett interpellációjára, hogy el fogok jární ebben a kérdésben törvényesen, amint az előtem fekvő tényállásból a magam részéről helyesnek fogom tartani. Most sem felelhetek egyebet. A kérdéses utolsó pontja pláne az, hogy kívánok-e tevilágosítani azt, hogy szándékos késleltetés nem történt-e részéről. Nem történt szándékos késleltetés, arról biztosítatom a t. képviselő urat és a Házat. Azt a kérdést illetőleg pedig, hogy törvényesen fogok-e eljárni, teilelem természetesen az, hogy törvényesen, és pedig a törvény egész szigorja szerint fogok eljárni. Erre a két kérdésre ez a határozott válaszom. Törvényesen fogok eljárni és nem szándékosan késleltetni a dolgot. De ami a többi kérdést illeti, ezek már a kérdés érdemi megbírálásának szempontjai alá esnek, ami pedig még sem lehet a mi feladatunk, nem feladata a Háznak és nem felel meg az interpellálás jogának, hogy az adminisztratív kérdések, mielőtt érdemileg elbíraltattak, itt beszéltessek meg és én előre nyilatkozom arra vonatkozólag, hogy ebben vagy abban az adminisztrációs kérdésben miképp fogjuk alkalmazni a törvényt. Alkalmazni fogom legjobb belátásom szerint. Ha aztán az illetők nincsenek azzal megelégedve, minden lórum kimerítése után a képviselő urhoz fordulhatnak, hogy ő azután ellenőrzési jogát a felet gyakorolja, hogy én nem sértettem-e törvényt. Értsem, ha akkor interpellál. De hogy előre nyilatkozom miképp fogok eljárni, ezt engedelmet kérek, az interpellációs jogának tartalmával, igazi céljával, a mi hivatásunkkal és a t. képviselő ur hivatásával, mint velem szemben ellenőrzővel, nem tartom meggyeztethetőnek. (Helyeslés jobboldal.) Méltóztassék válaszomat tudomásul venni azzal, hogy késleltetni nem fogom, — ha késelt, valami oka lehetett s utána fogok jární, hogy ez az ok megszűnjék — és törvényesen fogok eljárni; de hogy mit tartok a pótadóról, Torja község viszonyáról Kérdívásárhelyhez, azt maj elmondom ott, ahol megmotíválom a végzést, melyet törvényesen ígylek meg hozni. (Helyeslés a jobboldalon.)

Ráth Endre: Köszönettel veszi a kormányelnök tanítását. De ő azt kívánja volna, hogy a miniszterelnök nyilatkozzék, miképpen fog eljárni.

Szell Kálmán: T. képviselőhöz! Azt hiszem, nem lehet egy kérdésnek érdemi elbírálása előtt még erre nézve is nyilatkozni, mert az prejudikálna az elbírálásnak. Én meg fogom az aktákat nézni és lehet, hogy a t. képviselő urnak meg is fogom előre mondani, mi az én impresszióm. De nem mondhatom meg előre egy tisztán adminisztrációs konkrét kérdésben, hogy miképpen fogok eljárni. Ezt ne is tessék kívánni, mert ez valóban ússz. zavarására vezetne a törvényhozási és az adminisztrációs hatásköröknek. (Ugy van jobboldal.) Ez kormányzati kérdés. Ha aztán a t. képviselő ur arra a meggyőződésre jutna, hogy én nem törvényes uton jártam el, akkor tessék interpellálni. Én felelni fogok róla. De előre megmondani, hogy egy tárgyalás alatt álló kérdésről mi a nézetem, hogy a regále-megváltási, vagy az italmérségi viszony mennyiben függ össze a csatlós kérdésével, azt nem lehet. Azonban ígértem a t. képviselő urnak, hogy ezt a kérdést alaposan meg fogom fontolni és igazán a törvény betűje szerint fogok eljárni. (Élénk helyeslés jobboldal.)

Ráth Endre tudomásul veszi ezt a választ.

Tudomásul veszi a Ház is.

(A székelly vasutak.)

Urnánozy Nándor: Nagy elismeréssel szól a kormány beruházási programjáról s kívánatosnak tartja, hogy az erről szóló törvényjavaslat mielőbb megvalósíttassék. Interpellálja a pénzügyi és a kereskedelemügyi minisztereket:

Mikor szándékozik a t. pénzügyminiszter ur az 1902. és 1903. évi költségvetés megterjesztése alkalmával jelzett beruházási törvényjavaslatot a Ház elé terjesztetni? Amennyiben a beruházási program végleges megállapítása még huzamosabb időt venne igénybe, tekintettel a székelly vasutak kiépítését

elrendelő 1895. VII. törvényokk 4. §-ában foglalt utasításra, hajlandó-e a pénzügyminiszter a székelly vasutak építési költségeinek fedezéséről sürögösen külön javaslatot beterjesztetni? Miután a mostani parlamenten helyzet közepette a székelly vasutak építési költségeiről is gondoskodó beruházási törvényjavaslat, esetleg az ez iránt külön beterjesztendő javaslat törvénynyvé emelkedése a legközelebbi időben a ig remélhető, hajlandó-e a t. kereskedelemügyi miniszter ur oda hárni, hogy a székelly vasutaknak kiépítése teljesen előkészített régen—dédai szakaszán legalább a földmunkát — mint inségmunka — már most elrendeltesék és hogy annak költsége minisztertanácsi határozattal a törvényhozás utólagos jóváhagyásának lenntartása mellett egyidejűleg folyósíttassék?

Láng Lajos: T. Ház! Méltóztassék megengedni, hogy az interpellációnak azon részére, amely hozzám van intézve, azonnal teilejek. (Halljuk!) A székelly vasutak építésére én a legnagyobb sulyt vettem és a beruházási programban, amint azt annak idején a pénzügyminiszter ur ő excelenciája el is mondta beszédében tervebe van véve, hogy nemcsak a legközelebb építendő szász-régen—dédai vonal, hanem a sokkal hosszabb deda—mádéfalvai összekötés is, természetesen bizonyos időn belül, kiépíttetik. Én tehát természetemről biztosítatom igen t. interpelláló képviselő-társamat, hogy én, mihielyt az anyagi eszközök rendelkezésére állnak, nemcsak magát a szász-régen—dédai vonalat akarom azonnal építésbe venni, hanem egyszersmind gondoskodni szándékozom a beruházási javaslatban arról, hogy az egész vonalra nézve, tehát Dédától Mádéfalváig az előleges munkálatok a legközelebbi időben megtéussanak. Kérem a Házat, méltóztassék a választ tudomásul venni. (Helyeslés.)

Urnánozy Nándor: A választ köszönettel tudomásul veszi.

Tudomásul veszi a Ház is.

Előnk kéri, hogy az ülést zárt ülésé alakuljon át.

(A zárt ülés.)

Gróf Apponyi Albert: Utal a házszabályokra, melyek neki is megadják zárt ülés kérdésének a jogát, s ezt most azért vette igénybe, mert holnapra népgyűlést hívtak egybe és engedélyezték a parlament elé. Kötelessége gondoskodni arról, hogy a parlamenti palota kívül maradjon a pártpolitikai tüntésen most is, máskor is. (Helyeslés.) Miután nyelviski telofogását, elmondja, hogy intézkedései mik volnának. Mindezekelőtt az, hogy a főtérjáratnak a közönségre nézve is hozzáférhető külön lépcsőzetét se használják s ebből az okból a rendőrség ezt a részt is elzárja a népgyűlés elől. (Helyeslés.) A másik intézkedés kényesebb s azt jelenti, hogy a Ház zárva legyen még képviselőkre is, kivéve a háznyári hivatalnak a rend lenntartására kirendelt közegyet.

Barta Ödön: A főrendiházat is el kell zárni!

Gróf Apponyi Albert: A főrendiházra nézve én nem dispoúndátok de megkértem hasonló intézkedésre a főrendiházat is. (Élénk helyeslés.)

Molnár Jenő csak azért szól, mert nem akarja. (Zajos felkiáltások: Elő! Mit akar? Viharos derűt.) hogy a Háznak elzárása még a képviselő elől is ellentmondás nélkül határozatassék el. (Derűtség, felkiáltások: Zárt ülésben semmit sem határozunk! Hát még ezt sem tudja.)

Kossuth Ferenc kijelenti, hogy mindenben hozzájárul az előnk intézkedéseihz. (Zajos helyeslés.) Ezzel a zárt ülés véget ért.

(A holnapi népgyűlés.)

Előnk: Az ülést újból megnyitom.

A nyit ülésben elmondom, hogy a zárt ülésben t. képviselőtársaim tudomására hoztam azokat az intézkedéseket, amelyek abból a célból tartok szükségessé, hogy, amennyiben a parlamenti palota előtti térségen tüntetések rendeztetnének, a parlamenti épület ezen tüntetések keretéből teljesen kizárassék. És amár zárt ülésen határozatot hozni nem lehet, mégis konstatálom, hogy t. képviselőtársaim — egynek kivételével — azokba az intézkedésekbe, melyeket előterjesztettem, belenyugodtak. Ezt konstatálom, bár az intézkedések megtetele kiúbon is az előnk hatáskörébe tartozik. Miután a legközelebbi ülés napirendje meg van állapítva és a mai ülések több tárgya nincs, az ülést berekesztem.

Ülés vége délután 3 órakor.

BELFÖLD

A készfízetések felvétele. Belsőül táviratozzák: A pénzügyminiszteriumban ma szaktanácskozás volt, amely délután 3 órától fél 7-ig tartott. A konferenciában részt vettek: **Lukács László** és **Böhm-Bowenk** pénzügyminiszterek, **Bilinsky** bank-kormányzó, **Gruber** osztályfőnök, **Spitzmüller** és **Popovics** Nándor miniszteri tanácsosok és **Evaner**, az Osztrák-Magyar Bank vezértitkára. A tanácskozás tárgya volt a kisebb bankjegyek forgalomban hagyása a készfízetések felvétele után s a bank megfelelő kártalanításának kérdése. A tanácskozást holnap délelőtt folytatják.

A csendőrség decentralizálása. **Szell Kálmán** miniszterelnök, amint azt a Házban már bejelentette, a közszolgálat érdekében a csendőrsők decentralizálását rendelte elő. A tervezett decentralizálás következtében a nagyobb létszámmal bíró, de egymástól messze távolos órsók állományából több kisebb létszámú, egymáshoz közelebb álló órsókat állítanak fel. Azáltal, hogy órsók egymáshoz közelebb lesznek, egyrészt úgy a prevenció, mint a nyomozó szolgálát

hathatósabban és eredményesebben lesz teljesíthető, másrészt pedig a csendőrnöknek a szolgálata is lényegesen megkönnyíttetik.

A csendőrnök rendkívül hosszú (50—60 óras) fadradságos és legtöbb esetben óráltalan járóri szolgálatainak megszüntetése által ezek működésüket inkább intenzívebben küszégek, jártabb utakra és a közbiztonság szempontjából nagyobb éberséget igénylő feladatokra fordíthatják. Ez intézmény mielőbbi megvalósítása, hanem a csendőrnök egészségi állapotának megkímélése, hanem a közbiztonság teljesebbé tételének szempontjából is döntő fontosságú. A belügyminiszter ezen terv céljairól kerestülve érdeklében kiküldöttéi útján az összes rendvértényhatóságok fejeivel és a csendőrpáncsnökságokkal tárgyalásokat folytatott, amelyek a több hónapra kiterjedő rendkívül fadradságos munka következtében annyira előrehaladott állapotba jutottak, hogy az órsók decentralizálása már megkezdhető. Természetes, hogy egy ilyen, az egész országra kiterjedő célszerű és nagyobbabban átalakítás egyszerre nem valósítható meg, hanem csak részletekben léphető életbe és így a tervezett decentralizáció alapján a csendőrség jelenlegi költségvetésén belül legfeljebb 280 új órs állítatik fel. Ez új órsók felállítását nagyban elősegítette azon körülmény, hogy a községek, illetve magánosok ingyen, vagy kedvezményes áron ajánlották fel laktanyákat, illetve a laktanya-bérekhez pénzbelileg hozzájárultak.

A polgári perrendtartás. A képviselőház igazságügyi bizottsága tegnapi ülésében **Hódossy Imre** elnökelete alatt folytatta a polgári perrendtartás törvényjavaslatának tárgyalását. Az érdemleges tárgyalásra vonatkozó rendelkezéseket befejezte, a 259. §-ig jutott el a bizottság, azután a tárgyalást kedden délután 6 órára halasztotta.

A holnapi népgyűlés. A holnapi népgyűlés előkészületeire vonatkozólag a **Politikai Értesítő** illetékes helyről szerzett információk alapján közli, hogy a gyűlés dolgában az előzetes tárgyalásokat nem a **szociáldemokrata párt**, hanem a **függetlenségi párt** kezdte meg. A korzón való fátylamenetet pedig a szocialisták azért ellenézték, mert a király személye ellen irányuló esetleges tüntetés esetén ezzel a munkásokszálat vádolták volna.

Csaihó Aurél, a **Politikai Értesítő** felelős szerkesztője a következő nyilatkozat közlésére kért föl bennünket:

A képviselőház mai ülésében a **Politikai Értesítőre** és igénytelen személyemre mondottakra vonatkozólag, félreértések kizárása céljából, megjegyzem, hogy a néppárttól előzetes nem kértém, mint soha egy párttól sem, bár erre igényt tarthatna az effajta sajtóorgnum is; az előzetesre csupán az Alkotmány című laptól reflektáltam. Ami pedig a most szóbanforgott közéleti, kijelentem, hogy a **Politikai Értesítőnek** a lapok objektív informálása a hivatása, s ezért az egyes pártoktól nyert információkat és közleményeket hűen adja közre, mert ez úgy a pártoknak, mint a napisajtónak egyaránt érdeke; így történt ebben az esetben a szociáldemokraták részéről nyert közléssel is; megemlítem itt még azt is, hogy a **Politikai Értesítő**, mint más esetében, ugy most is kitéjezetten megjelölte a forrást s így a nevezett közlemény tulajdonképpen nem a **Politikai Értesítő** közleménye s az abban foglaltakért nem a lapudósított, hanem a forrást illeti a politikai felelősség.

Gr. Andrássy Gyula az obstrukcióról.

Budapest, március 7.

Az obstrukciónak ma nagyon is aktívus témájáról értekezik gróf **Andrássy Gyula** a **Jószabó** holnapi számában. Az a magas állambölcsészeti szempont azonban, amelyből a kiváló politikai író a kérdést tárgyalja, erősen fölbe emeli tanulmányát az aktualitás érdekességének. Általánosságban állapítja meg az obstrukciónak, mint a parlamentáris betegségének a koránát és igyekszik megállapítani a terápjiát és ezeken keresztül látatja a következtetést, amely az aktuális esetre alkalmazható.

A rendkívül érdekes és magyartóké fejtegetést a következőkben ismertetjük:

A tanulmány abból a tételből indul ki; hogy az obstrukció a parlamentárisizmusnak nemzetközi betegsége, amely az utóbbi évtizedekben mindenütt előfordult.

A közvélemény mindennüti bajnak tartotta s mindennüti azon voltak, hogy a kisebbség meg ne akasztassa a többség akarátanak érvényesülését.

Az obstrukció elentében is van parlamentáris rendszerrel. Talaját készíti elő az abszolútizmusnak, amely mindig az önkormányzat hibái miatt nőtt meg.

A népképviselők útján való kormányzás lényeg egész Európában sokat vesztett régi hiteléből.

Mennél gyakrabban és mennél hosszabb időre bennül meg a nemzeti képviselő, annál rohamosabban súlyed a tekintélye.

S az obstrukciónál veszélyesebb, mert, amennyiben az illető képviselő házzabályai lehetővé teszi, hogy célját elérje, nincs is ellene hathatós alkotmányos óvszer.

Azt mondják: ízlés lehet az obstruáló házat osztalni s az ügyet, mely alkalmul szolgál az obstrukcióra, a nemzet itélőszéke elé lehet terjeszteni.

Az országgyűlés felosztása a korona fegyvere a többség ellen, nem pedig a kisebbség ellen. Általa a korona a nemzetől az kérdezi: akarja-e valamely párnak továbbá is megadni a mandátumot, hogy az ország sorsát intézze.

Ezzel perdöntő szerepet ad a korona a nemzetnek. A párt, mely újra megkapja a parancsot, hogy a maga elvei szerint intézze az állam ügyeit s újra megnyeri az eszközt, amelynek segítségével akarata érvényesülhet, azaz a többséget, az eddiginél nagyobb tekintélyre tesz szert. Megszerezti a tulsúlyt a politikai életben. Ha pedig a nemzet ellene dönt, elveszti jogát és hatalmát az ügyek további vitelére.

Az obstruáló kisebbségnek más a helyzete. Vele szemben az új választás eredménye nem lesz perdöntő. A kisebbség ugyanis nem arra alapítja jogát, hogy a nemzet akaratát képviseli. Saját meggyőződésének erejéből, eszakihatatlanságának érzetéből, fanatizmusából, vagy esetleg különleges érdekeiből meríti a bátorságot, hogy a törvényesen létrejött többség ellenére is akaratát érvényesítse. A nemzet ellen akarja a nemzetet megmenteni vagy saját érdekeit biztosítani. Ilyen tendenciával szemben mi értelme van a nemzetre való hivatkozásnak?

Ha az új választások nem semmisítik meg az obstruáló pártot és szenvedelmé nem lobad le, semmi sincs kevesebb oka álláspontjához ragaszkodni, mint volt azelőtt.

Ha a kisebbségnek általában joga van a többség akaratát megakasztani, joga van hozzá az új választás által föntartott többséggel szemben is. Ez a jog nincs egy bizonyos számarányhoz kötve s így, ha meg is apad az ellenzék, akkor is folytathatja ellenállását.

A képviselőház fölőrlatása csak egy módon vethet véget a krízisnek: ha a többség elbukik.

A kormány, ha erre fölhatalmazást nyer a koronától, a fölőrlatás jogaival mindig élhet. Elhet az obstrukció ellen, ha ezzel az ellenzék meggyőződését véli elérhetni. Elhet, ha a korona az obstruáló ellenzék férfaiából alakítja a kabinettet, a többség ellen. De nem használhatja arra, hogy a többség érdekében perdöntő ítéletre szólítsa föl a nemzetet, mert az obstruáló fél a maga jogát, hogy tovább obstruáljon, a nemzet többségének ítéletétől függően nem teszi.

E szabály alól csak egy kivételt ismer el az író, s ez a kivétel megerősíti a szabályt. Ez a kivétel az, ha az obstrukció kizárólag arra alapítja jogosultságát, hogy a többség olyan kérdést akar eldönteni, amely fölött a nemzet még nem döntött. Ez esetben az obstrukció vállalkozik arra, hogy a kormányt elmulasztott köteletségének teljesítésére kényszerítse.

A kérdés tehát ez esetben az lesz: tényleg kötelessége volt-e a kormánynak valamely rendszabályt életbe léptetése előtt a nemzet itélőszéke elé terjeszteni?

Az angol és a magyar parlamenti gyakorlatból vett példákkal igazolja Andrassy, hogy a legtöbb hasonló esetben joga volt a parlamenti többségnek a választók megkérdése nélkül dönteni, amint hogy az országgyűlés általában szabadon határozhat törvényes mandátumának idejében, meggyőződése szerint. Az pedig komolyan még csak nem is vitatható, hogy az ujonclétszám emelése a választók megkérdése nélkül helytelen. A javaslatban levő elvi momentumokra nézve már harminc év előtt állást foglalt a kormánypart.

Annak a mérlegelése pedig, hogy tényleg szükség van-e az ujoncok szaporítására és a nemzet elbírja-e a terhet, a törvényhozás dolga, nem pedig a választóké.

Az obstrukció olyan belesége a parlamenti életnek, mely ellen biztos alkotmányos eszköz nincs.

Ez természetes. Az obstrukció a parlamenti állam elvi alapjait ellenlétben levő eszmekezőből indul ki. A parlamenti állam eszméje a többség uralma. Az obstrukció ezzel ellentétben a kisebbség akaratát akarja érvényre juttatni, noha még kisebbség. Az obstrukció forradalom a parlamentarizmus ellen, az erőszakot helyezi a parlamentarizmus küzdelmi eszközei helyébe.

Erőszak ez akkor is, ha a házszabályokban adott jogokkal él. Mert e jogokat céljukkal ellenkező célok végett alkalmazza.

Az obstrukciót azonban feltétlenül még nem itéli el az a körülmény, hogy forradalmi jellegű. Forradalom nélkül nem volna alkotmányunk. Forradalom nélkül sehol sincs szabadság.

De a forradalom csak ultima ratio, csak kivétel lehet.

A forradalomhoz való jogot rendszeresíteni, azt elismerni, modern államban nem szabad. Csak a köznépkor tehetné ezt.

Az erőszak törvényesítése: a szükség nélkül és könnyelműen alkalmazott erőszakot vonja maga után.

Az a nemzet, mely a végső szükség esetében nyúl az erőszakhoz, megmentheti szabadságát, mert érett reá; az a nemzet azonban, amely szelesen nyúl hozzá, az abszolútizmust készíti elő, mert erőlen a szabadságra.

Az obstrukció, mint a parlamenti erőszak fegyvere, legáltalában, ha a többség erőszaka ellen való önvédelmet előzta.

Ha az ellenzék ma folyamodnának az obstrukcióhoz, kényszerítő szükségére nem hivatkozhatnának. Ha ma lépének az erőszak térére, öket terhelné érte az egész, az osztatlan felelősség.

Maguk sem állították, hogy a jelenlegi rendszer az erőszak rendszere. Más oldalról pedig a jelenlegi kormányt mindig az a vád érte, hogy az ellenzékkel szemben a gyöngésséggel engedékeny. A mai obstrukció offenzív jellegű volna, nem pedig defenzív. Ha a multkor obstrukció célja volt a többség erőszakát megtörni, a mostani csak rehabilitálhatná az erőszakos kormányzatot, mert azoknak a politikusoknak látsanék igazat adni, akik azt mondták, hogy naiv idealizmus a törvény, jog és igazsággal kormányozni akarni. A szerző ezután az obstrukció gyögyömódját keresve, a következő konklúziókra jut:

Az új választás, mint már láttuk, csak ritkán segíthet. Taktikai eszköz lehet, mely a győzelmet esetleg előkészíti, a győzelmet azonban csak az obstrukció megtörése adhatja meg.

Az obstrukció javaslatot keresztül kell vinni. A többség akaratát érvényre kell juttatni. Az államot abba a helyzetbe kell hozni, hogy akarhasson, hogy eltagadja vagy elvesse a szóban levő javaslatot s a nemzetet a lealázó bizonytalanságból meg kell szabadítani. Ez az erőszakkal szemben legtöbbször csak erőszak utján érhető el. A többségek a forradalomra ellentoradalmmal felelnek. A külföldi obstrukció történetében erre több példa van. A gyógyítási processzus is veszélyes és káros. A kiűrésztés, megletetés, a házszabályok szórásalhasagat alkalmazása foglalják el a kapacitálás helyét. Vita helyett ellenségeskedés folyik, ellentelkek helyett ellenségek állanak egymással szemben.

És legtöbbször az egyszeri győzelem sem elég. Ha egyszer a kisebbség azon téves tan rajba, hogy az obstrukció a normális parlamenti küzdelem eszköze, hogy neki erkölcsi joga az állam gépezetét megakasztva, a közgazdaságot megkárosítva, koncessziókat kierőszakolni s a többséget programjának teladására szorítani, akkor a többség valószínűleg abban a kényszerhelyzetben lesz hogy az ily támadás ismétlésének elejét vegye. Akkor beállt a szigorú házszabályok ideje. A legtöbb parlamentben alkalmaztak is ilyen harci rendelkezéseket.

S ebben a kényszerhelyzetben lája az obstrukció egyik főbaját.

Az erőszakos ellentállás mint rendszer minden alakjában végzetes. Hátrányos azonban, ha lehetősége ki van zárva.

Ugyanez áll az obstrukcióról, a vérontás nélküli modern forradalomról.

A hatalom könnyen élhet vissza jogával. A modern állam hatalma a többség. A többség könnyen önéllá teszi saját érdeket és egyoldalú szenvedélyvel gazolhat a közérdekben.

S nálunk magyaroknál különös okok is aggályossá teszik az olyan házszabályokat, melyek a törvényhozásban való ellenállást lehetetlenné teszik. Össze vagyunk kapcsolva egy más állammal. Bizonyos intézményeink az örvéivel közösek. Amit ma az ellenzék izgalmaiban látni vél, az valóságá válhatik. A falra testett ördög megjelenhetik. Megvan az elméleti lehetőség reá, hogy idegen érdek domináljon a kormány körében. Ami Angliában, Franciaországban, Németországban szervezeti lehetetlenség, nálunk bekövetkezhetik. Ha nem is valószínű, de lehetséges.

S e mellett társadalmi gyenge. Önálló gazdasági existencia nálunk kevés van. A kormány keze mindenható élér. A nemzet befolyásolható. Elképzelhető tehát az is, hogy pénz és erőszak engedelmessé többséget terem egy inkorrekt kormányzat számára is.

Ilyen esetben a kisebbség ellenálló-képessége nagy értékűvé lehet. Nemzeti fegyverzetünk gyöngébb, ha alkotmányunkat megnyirbáló javaslatok törvényerőre való emelését nem képes a kisebbség megakasztani.

Az obstrukció igénybevétele rendszer, parlamenti küzdelmi eszköz gyanánt lehetlenné teheti, hogy hozzája folyamodjunk, ha egyszer valóban szükség volna reá.

Az ellenállás kétélű fegyver; ha visszaélnek vele, esetleg ki kell a hivatalban kézből a fegyvert csavarni.

Az éleesebb fegyverzet helyes viseléséhez érett

nemzet kell. Ha a fegyverrel önmagunkat kaszaboljuk, az a szomorú kérdés támad, nem kell-e megfosztani magunkat a fegyvertől, amelyre pedig esetleg mégis szükségünk lehet.

Végül ezt kérdezi a szerző:

Van-e nálunk komoly obstrukció? S ha van, mi a tenivalónak? Olyan kérdések — ugymond — amelyekkel itt foglalkozni nem akarok. Még remélhetni, hogy elkerüljük a végső krízist. Tudom, hogy hazafias érzés rugója a mozgalomnak, mely a végletek felé közelít. De épp azért, mert ezt tudom, bízom benne, hogy meg fog állni a végletek előtt.

A tisztviselők fizetésrendezése.

Budapest, március 7.

Az országos bírói kongresszus előkészítő-bizottsága ma délután 5 órakor népes értekezletet tartott a budapesti büntetőtörvényesek I. számú főtárgyalási termében. Az értekezleten megjelentek az ország összes törvényeszeikének s a budapesti törvényeszeknek kiküldött bírái.

Az értekezletet dr. Horváth Ferenc kuriai bíró, a budapesti törvényesek előnye nyitotta meg. Először megnyitójában melegen üdvözlötte az ország minden részéből egybesereglett kártársakat. Az értekezlet, mielőtt tanácskozásait megkezdte volna, megválasztotta egyhangúlag társelnökökké Megyery Géza kuriai bíró, nyíregyházi törvényeski elnököt, továbbá dr. Stipil Károlyi keszteméi törvényeski elnököt. Horváth Ferenc elnök ezután felkérte az előkészítő bizottság elnökét, dr. Doleschall Alfréd egyetemi magántanárt, a budapesti büntetőtörvényesek bírát, át, hogy általános vonásokban vázolja azon előadományát, amelyet a holnapi kongresszuson előterjesztetni készül. Dr. Doleschall Alfréd bíró másfél óráig tartó higgadt előadást az értekezlet feszült figyelemmel hallgatta s többek felszólalása után az értekezlet az előterjesztendő előadományt egyhangúlag el is fogadta. Dr. Kemény Zoltán szolnoki törvényeski bíró szólalt fel ezután, megtölvé az előadást azzal az indítvánnyal, hogy a bírói és ügyészi érdekek megóvása és ápolása céljából egy állandó szervezlet létesítessék. Az értekezlet az indítványt lelett nem tárgyal érdemben, hanem azt a holnapi kongresszus tárgysorozatába vette fel s ekkor fogják érdemben tárgyalni. Esti 7 óra után ért véget az előkészítő-bizottság értekezlete, amelyről a bírák a Drechsler-vendéglőbe mentek társasvaosorára.

A budapesti ügyvédi kamara választmányára dr. Szivák Imre előnökte alatt ílést tartott, amelyben tárgyalta a tisztviselők fizetése rendezésének kérdését. Dr. Pap József, a kamara titkára kimutatta, mily sérelmesek a törvényjavaslat intézkedései a két elsőfolyamodású bírára és ügyészekre nézve és azt indítványozta, hogy az igazságügyminiszterhez egy memorandum terjesztessék fel, amelyben az ügyvédi kamara a sérelmek orvoslását követeli. A választmány egyhangúlag elhatározta a felirat felterjesztését. A memorandumot a következőkben ismertetjük:

A bírák fizetésének emelését már több ízben elsöranu igazságügyi politikai feladatnak ismerte fel és jelezte kamarának és az egész ügyvédi karnak. A jó bíróknak kelléke szigorú kötelességtudás, magas képzettség és minden irányban való függetlenség. Ezen tulajdonságok híján nem lehetne az állampolgárok érdeke, személyes szabadságát, becsületét, családi és vagyonjogait biztonságát a bíró kezébe letenni. Törvényeink biztosítják a bírói függetlenséget, de nem gondoskodnak a bírák függetlenségének minden biztosítékáról. A törvény elzárja a bírot minden hasznathajtó u. n. mellékfoglalkozástól, kizárólag fizetéséből kell megélnie. A mi viszonyaink mellett csak kivételes eset, hogy a bíró magánvagyonnal is rendelkezik. A bírák erkölcsi és szellemi függetlenségét ki kell egészíteni az anyagi függetlenségüket biztosító magasabb javadalmazással is és mindenestre oly javadalmazást kell a bíráknak biztosítani, amely lenélővé teszi tisztességesség megélhetésüket és ez által idézi elő aztán nemcsak anyagi, de erkölcsi és szellemi függetlenségüket is.

Mi, akik a jogszolgáltatás minden mozzanatát kötelességszerűleg figyelemmel kísérik, nap-nap mellett tapasztaljuk, hogy a bírák fizetésének helyes rendezése elsöranu állami érdek. Rendezett vagyoni viszonyok között álló bírói kar, melynek gondatlan megélhetése biztosítva van, az igazságügyiállatás emelkedésére döntő hatással lesz. A silány fizetésű rosszul díjazott bíró a megélhetés gondjaival küzd, ennek itélőkezése az igazságügyiállatás hanyatlását idézi elő. Jó, megbízható és alapos igazságügyiállatásról még fokozottabb mérvben kell egy vagyoniul gyengén álló nemzetnek gondoskodnia, mert az igazságügyiállatás emelője hat vissza az ország gazdasági viszonyaira és hitelére.

A törvényjavaslat sérelmes intézkedést tartalmaz általában véve az elsőfolyamodás bírói és ügyészi kara és löte a budapesti bírákra és ügyészekre. A törvényjavaslat beavallott célja az, hogy az összes államtisztviselők tarthatalan anyagi helyzetét segítsen. Ez elv keresztülvitele végett a bírákat a többi államtisztviselőkkel egyenlő elbánásban akarja részesíteni s e végből az első folyamodású bíráknak és ügyészeknek az eddigi törvényekben nyújtott különös kedvezményeket, helyi pótlékokat a rendszer keresztülvitele szempontjából megszünteti. Mi nem tartjuk szerencsés gondolatnak általában véve, hogy a bírák fizetési osztályokba soroztassanak a közigazgatási tisztviselők mellé. A bírói tiszt nem hivatal, de méltóság, a bíró nem bürokrata, de magis-

tratus. Az 1889. évi IV. t.-cikkkel a törvényhozás marandólag, állandóan akart alkotmányjogi biztosítékot teremteni az újjászervezett alkotmány egész területére. Többször tetek kísérletet. Hogy ezen alapon részt véssek. Így például az 1886. évi XXI. t.-cikk javaslatában, a főispánnak belolyát akartak biztosítani a bírói kinevezések körül. Az ország jogászai közvéleményében — és e tekintetben az ügyvédi kart illeti az országjárás, — volt azonban elég erkölcsi bátorság a bírói függetlenség ellen irányuló támadásokat visszautasítani. A bírák helyzete, minősítése és működése a többi tisztviselőktől eltérő szabályozást igényel. Oszpán a rendszer keresztülvitelének elvi szempontjából nem helyes tehát a bírákat a többi államhivatalnokokkal egy keretbe foglalni. Az elsőfolyamodású bírák és ügyészek egy igen nagy részéről ezen javaslat mostohán gondoskodik, úgy, hogy ez az 1893. évi törvényhez képest nem előrelépést, hanem némileg visszafelé lépést jelent az érdekeltek fellegása szerint. A fizetésrendezés számszerű taglalása után a memorandum így folytatja:

A bíráknál is rosszabb helyzetben van a budapesti ügyészi kar. Mert míg a budapesti VI., VII., VIII. és IX. fizetési osztályokba tartozó bírák helyi összlétszámából 40% a VII., illetőleg 40% a VIII. osztályokba jut, addig a törvényjavaslatnak az a kedvezménye az ügyészekre és alügyészekre nem terjed ki, tehát ők ki vannak zárva a VII., illetőleg a VIII. fizetési osztályba való építésből. Mi szivesen csatlakozunk azon indítványhoz, amelyet a múlt évi igazságügyi költségvetési vita alkalmával egy képviselő, aki ezelőtt bíró volt, tett, tudniillik, hogy az albrói állás körültekintéssel és hogy az összes elsőfolyamodású bírák terelészben a VIII. terelészben pedig a VII. fizetési osztályba osztassanak be. A kir. ügyészek helyzetén hasonló módon kellene segíteni. Az albrói állások megszüntetésének eszméjével nagyméltóságodnak nagynevű elődje Szilágyi Dezso is foglalkozott már. Nagyméltóságod lesz az érdem. ha ezen a tervet, mely bizonyára jogszórá tatusunk előnyére lesz, keresztül viszi és megvalósítja. Ha pedig az államnak pénzügyi viszonyai nem engednék, hogy ezen terv keresztüli legyen viheto, az esetre arra kérjük nagyméltóságodat, hogy az összes budapesti, bírákat tekintettel a 10- és székvárosban levő nagy drágaságra egy, fizetési osztályba előbbre vinni, illetve a VII. fizetési osztályban lévőket a legközelebbi fizetési fokozatba előléptetni méltóztatassék.

A fizetésrendezési törvényjavaslat alkalmából, amelynek megszerkesztése során *Wlassics* Gyula közoktatásügyi miniszter nagy szeretettel képviselte és biztosította a magyar tanító és tanári személyzet illő javadalmazásának érdekeit, az erzsébetvárosi állami főgimnázium tanári kara a következő feliratot intézte *Wlassics* miniszterhez:

Az erzsébetvárosi állami főgimnázium tanári kara a legmélyebb hódolattal járul nagyméltóságod elé, hogy kifejezze hálaát, köszönetét azért a nagy kegyelemért, liberálisáért, melylyel a legújabbban az országgyűlés elé terjesztett fizetésrendezési munkálattal a tanügy, különösen a középiskolai tanügy munkásairól gondoskodni méltóztatott. Nagyméltóságod a javaslata az őszinte hála érzetét keltette föl lelkünkben: e fizetésrendezés korszakalkotó leendő, mert a súlyosabb anyagi gondoktól menten a tanügy terén működők lelkük egész melegével, teljes erejükkel fognak a nemzeti műveltség emelésén munkálkodni, fáradozni. Nagyméltóságod nevéit is halhatatlanná teszi a tanügynek e nagymértékű fölkörelése; megörökítette már eddig is az ezer népkola, melylyel a magyarság erősödésének, gyarapodásának oly nagy lendületet adni méltóztatott. E nagy műre nagyméltóságod föltette a koronát azzal, hogy a tanügyet mely eddig a törvényhozás mostohagyermeké volt, kellő magaslatra emelte a tanterület a tudományos képzettségben velük egyenlő állami tisztviselők mellé helyezte s ezzel a szellemi műveltség elsőségét általánosan elismertette. Kiemelte a tanügy terén működő elemeket abból az alárendelt helyzetből, melyben eddig csak lenézés, számköztetés tárgyai voltak: ezzel nagyméltóságod éronél tartósabb emlékoszlopot emelt magának melyre a tanügy terén működő férfiak mindenkor hávaál fognak föltekinteni. Fogadja nagyméltóságod tanári testületünk e hódolattal kegyesen; ne tekintse hálnak e megnyilatkozását pusztán udvariasági ténynek, hanem vegye mint a legőszintűbb elismerés zálogát. Ugyancsak lelkes felirattal üdvözölte a közoktatásügyi minisztert a *székelyudvarhelyi* állami főreáliskola tanári kara.

KÜLFÖLD

Mérsékelt irredentizmus. Vicenzában *Camera di Salasco* tanár előnöktele alatt *Trento* és *Trieste* egyület alakult, mely ellentétben a *Dante Alighieri* együlettel, nem mindenható terjeszti ki működését, ahol olaszok laknak, hanem csak *Trient*, *Triest*, *Görz* és *Isztria* olasz vidékeire. Az együletnek az a főcélja, hogy ez osztrák területek olasz könyvtárát támogassa, a tanulóknak az olasz közép- és felsőiskolák látogatását megkönnyítse, szóval, az olasz szellem kifejlesztését mindenütt előmozdítsa, de erőlesen tiltakozik az irredentista törekvések ellen. (Gondolva, hogy e törekvések az illető vidékeken illetéknéppen maguktól is kisarjadzanak).

A katolicizmus előnyomulása Németországban. A birodalomgyűlésen tegnap a *strassburgi* katolikus teológiai fakultás ügye került szóba, ma pedig a trieri esetet tárgyalták. Az előbbi ügyben a kuriával való megegyezést egy liberális szónok úgy jellemezte, hogy ez nem egyéb, mint az államnak megalázkodása a kuria előtt. Hasonlóképpen ítélik meg Németország nem-ultramontán körében a kormányának magatartását Korum püspökkel szemben, aki még mindig nem tesz eleget a kormány azon kívánságának, hogy a trieri állami iskola ellen kiadott hirhadt rendeletét visszavonja. S ha ez még nem keserítette volna el teljesen Németország evangélikus lakosságát, megselelszik ezt a kormányt az a szándéka, hogy a jezsuita-törvény 2. §-át, mely a jezsuitáknak Németországban megtelepedését megtiltja, hatályon kívül helyezi. E szándék ellen nőtön-nő a lakosság tiltakozása, főképp azóta, hogy báró *Craillshelm* miniszterelnök bukása és a trieri püspök kihívó magatartása világos bizonyítéka annak, hogy a centrum hatalmának növekedésével együtt az állam ellen irányuló ultramontán offenzíva is aggodalmasan terjeszkedik.

Ezek az ügyek különben ma is szóba kerültek a porosz képviselőházban.

Eynern (nemzeti szabadelvű) a következő kérdést intézte a miniszterhez: Kérdést óhajtok intézni a miniszter urhoz arra nézve, hogy *Korum* püspök visszavonata-e körlelevelét, mert a birodalmi kancellár nyilatkozata szerint ez a további tárgyalás előfeltétele. A birodalmi kancellár mindenesetre tudta már, milyen álláspontot foglal el ebben az ügyben a kuria, mert különben elsőrendű diplomáciai vereség származnék belőle. Meg akarom kérdezni továbbá a minisztert, hogy az evangélikus lakosság igazgatóságára való tekintettel helyese-e, hogy Poroszország a szövetségtanácsban a jezsuitatörvény 2. §-ának eltörlésére szavaz. Amint hallottam, a szövetségtanács körében erős hangulat nyilvánul elene. (Élénk helyeslés a nemzeti szabadelvűek között).

Stuát miniszter: Ezideig nincs tudomásom arról, hogy a vatikáni porosz követ és a kuria között a trieri ügyben folyó tárgyalások befejeződtek-e és mi volt a tárgyalások eredménye. Ami a második kérdést illeti, csak annyit tudok, hogy a szövetségtanácsot foglalkoztatja a jezsuita-törvény 2-ik paragrafusának eltörlése. Hogy milyen stádiumban van az ügy, azt természetesen nem mondhatom meg s azért nem adhatok róla bővebb felvilágosítást.

Stychei (lengyel) azt mondja, hogy az evangélikus litvánok és mazurok iránt a nyelvkérdésben előékenységet tanúsítanak, de a katolikus lengyel beszél lengyelül, rögtön azzal gyanúsítják, hogy ellensége a hazának. Még lengyel bibliát is elkoboztak a karácsonyi ajándékok szétosztása alkalmából. A kormány abból a szempontból íté meg mindent, hogy nemzeti-e vagy sem. A lengyelek is nemzetiek, de lengyel szempontból, de ez nem gyöngíti az állampolgári köteleket. Ragaszkodásról persze szó sem lehet. Ha ezt akarják, akkor a porosz kormányt egészen másképp kellene bánnia a lengyelekkel és nem volna szabad őket magától eltaszítani. Ahogy a boer nem lehet angolérelmű és a német nem lehet lengyelérelmű, úgy a lengyel sem lehet németérelmű.

A macedon reformakotó. Míg a reformok végrehajtását Konstantinápolyból elrendelik, addig apró bolgár bandák garázdálkodásaival, kisebb-nagyobb mérvben izgató hírekkel s ezeknek megocóolásával telik az idő. Ebbe a várakozó helyzetbe némi szint *Klofao* osztrák reichsrathi képviselő visz bele, aki egyidő óta Szófiában tartózkodik ahol sokat fordul meg a hivatalos körökben. Hir szerint pénz hozott magával, melyet Csehországban gyűjtött a macedon propaganda javára és memorandumot dolgozott ki a macedon-kérdésről. *Klofao* mindentelre azt hirszteli, hogy "Ausztria-Magyarország háborúra készül. Szerinte Bosznia tele van katonasággal, az ottani kolostorokban pedig álrühás katonatisztek rejtőzködnek. Meséi néhol hitelőre találnak.

A prágai *Narodni Lisztina* jelentik Szalonikiból, hogy a konstantinápolyi orosz nagykövetség utasította a macedoniai orosz konzulokat, hogy hivassák el a macedoniai mozgalom vezéreit és ajánlják nekik a reformok elfogadását.

Szerbia beisejéből érkező utazók azt beszéltek, hogy a vidéki városok polgármesterei közhírré tétették, hogy a mozgositás idejét a templomtornyoknál kigyulladó négy látkya fogja jelezni. E jelre minden hadkötelek járul bevonulni tartozik. Hir szerint árjelést írtak ki 50.000 katonai köpeny és 100.000 ételcseze szállítására.

A kínai lázadás. *Kvangssi* tartomány kormányzója azt jelenti táviratilag Pekingbe, hogy a fölkélest két hónap alatt teljesen „le fogja verni.” E nagyhangú kínai naivsággal szemben, mely a sikernek még a határidejét is megállapítja, az európai konzulok azt távirják, hogy a fölkéles győzelmesen terjed.

Roosevelt üzenete. *Roosevelt* az amerikai szenátushoz üzenetet intézett, melyben a szenátorokat kéri, hogy a panamacasorna-szerződést és a Kubával való kereskedelmi szerződést különös figyelmükre méltóztatassék.

HIREK

Budapest, március 7.

BUDAPESTI NAPLÓ. Február 28-ikán új előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetés ezen a napon lejárt méltóztatassanak a megújításról idejékorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

Lapunk legközelebbi száma hétfőn délelőtt jelenik meg.

A király itthon. A király ma délelőtt csüdes misét hallgatott, azután pedig visszavonult termibe s államiügyek elintézésével foglalkozott.

Ma délután a királyi palatában 83 terítéki *udvari ebéd* volt, amelyen *9 jelölés*en kívül részt vettek: Gróf *Csaky* Albert a főrendiház elnöke, *Wekerle* Sándor a közgazgatási bíróság elnöke, *Szabó* Miklós a Kuria elnöke, gróf *Bánffy* György zászlósúr, báró *Eötvös* Loránt a Magyar Tudományos Akadémia elnöke, *Deniczky* Ferenc főispán, *Rimly* Károly, *Szenczényi Pál*, *Fürczák* Gyula, *Mészáros* Gyula és *Vályi* János püspökök, *Gromon* Dezso, *Tarkovich* József, *Szell* Ignác, *Toepke* Aliréd és *Bernáth* Géza államtitkárok, gróf *Szechenyi* Imre és *Szent István* Zoltán kamarások, *Kohl* Medárd fölszentelt püspök, *Lovasy* Lajos rektor, udv. tanácsos, *Rudnay* Béla főkapitány, *Lichtenstein* Rudolf herceg első főudvarmester, gróf *Paar* lovassági tábornok és *Bolfras* tábornok főhadsegédek, gróf *Apponyi* Lajos magyarországi udvarnagy, aradvári *König* Károly osztályfőnök, dr. *Kerzl* udv. tanácsos, udvari orvos, lovag *Hölnel* korvetkapitány, báró *Apó* Örnagy és *Gozani* márkó Örnagy szárnysegédek, gróf *Szapáry* József százados, kamarai előjáró, *Borotha* és *Margutti* századosok, báró *Dittrich* és *Borsiczky* testőrkapitányok, báró *Bánffy* testőrhadnagy és az őrparancsnok.

Kemety tanár üdvözlése. Az egyetem ma lelkes ovációban részesítették dr. *Kemety* Károly tanárt közjogi előadásának hallgatói abból az alkalomból, hogy *A magyar címer és a lobogó jussáról* című munkája megjelent. Mikor a kitűnő professzor a terembe lépett, hatalmas éljenzéssel és tüntető tapsal fogadták nagyszámban egybegyűlt hallgatói. Az őszinte üdvözlés után *Kovács* István joghallgató beszédet mondott társai nevében, mire *Kemety* Károly így válaszolt:

Határatlanul meglep ez a megüszteletetés, melyre most igazán nem számítottam, s úgy fogadom az önök szeretetének a megnyilvánulását, mint ama tanok iránt való ragaszkodást amelyeket én e katedrálról hirdetek. Csak arra kérem önöket kedves barátaim, hogy ne is tekintsék ezt politikai demonstrációnak. Én a legnagyobb ellensége volnék annak, ha ide, ezekbe a termekbe politikai vonatkozásokat hoznának be. Én természetesen sokszor kénytelen vagyok érteni némely közjogi kérdéseket, de azt semmiféle párt-empontból nem teszem, hanem teszem a jog szempontjából. És most kérem, tisztelt hallgatóim, mutassák meg ragaszkodásukat azzal, hogy tanulják meg a magyar közjogot, hogy azzal édes magyar hazánknak használhassanak és az nekem örömmre szolgáljon. Még egyszer köszönöm és megüszteletetést.

Lelek éljenzés hangzott fel a beszéd után, mire *Kemety* tanár megkezdte közjogi előadását.

A szász király Bécsben. *Bécs*ből jelentik, hogy a *Neues Wiener Tagblatt* értesülése szerint *György* szász király április derekán nagy kísérettel odaérkezik a király látogatására. Az udvar nagy pompával készül fogadni a fejedelmi vendéget.

Az állami számvevőszék ünnepélye. E hó 20-án lesz tíz éve, hogy *Rakovszky* István az állami számvevőszék elnöki székét elfoglalta, mely időpont egyuttal 25 évi közszolgálati jubileumával egybeesik. Ez alkalomból elhatározta a tisztikar, hogy az elnök *Szász* Gyula által mintázott domborművi relief-melképét *Husár* Ilona bárónő által tervezett művészi kivitelű állványon ünnepiesen átadják a jubileum emlékére. Este társasvacsorát rendeznek az elnök tiszteltetésére a magyar tisztviselők országos egyesületében, amelynek *Rakovszky* szintén elnöke.

— **Lujza hercegné sorsa.** *Dresdéből* táviratozzák nekünk: A szász királyi család udvartartásában legközelebb jelentékeny változások lesznek. Így *Lujza* hercegné főudvarmesternőjét, aki a hercegnének *Giron*nal való viszonyát elárulja, fölmentették állásától, s az udvari marsal is megvált hivataltól. *Alice* nagyhercegnének *Lujza* hercegnével való kibékülése előtt *Lachenal* ügyvéd arról értesítette az itteni udvari körököt, hogy a hercegné hajlandó *Giron*nal végképpen szakítani, s el is égette összes leveleit, arcképeit s mindent, ami őt *Giron*ra emlékeztethette volna. A hercegné most sokat foglalkozik zenével és olvasással. Azt is beszélik, hogy *Lujza* hercegné megesküdött az anyja elől levele írvőségére, hogy több hallani sem akar arról az emberről, aki őt rosszra csábította és szerencsétlenségbe döntötte. *Alice* hercegnét ez az eskü annyira megnyugtatta, hogy kibékült a leányával s magára vállalta az a nehez föladatot, hogy *Ferenc József* királytól is kegyelmet és bűnbocsánatot kér a számára.

Brüsszelből táviratozzák, hogy a drezdai udvar hajthatatlan *Lujza* hercegné iránt s nem téveszti meg a szász udvart az, hogy a hercegnével már anyja is kibékült. *Giron* azóta is a legpontosabban értesül mindenről, ami *Lujza* hercegnére vonatkozik s ami vele történik; ez is azt bizonyítja, ami különben köztudomású dolog, hogy az összekötött *Lujza* hercegné és *Giron* közt nem szakadt meg. *Giron* már azt is tudja, hogy *Lujza* hercegné asszony nem fogja a schachenwerthi kastélyba elkísérni anyját s hogy egy olyan államban fogja bevárni lebetegedését, amelynek törvényei őt és születendő gyermekét megöltázzák.

A *Kölnische Zeitung* *Brüsszelből*, *Giron* környeztetől arról értesül, hogy egy szó sem igaz azokból a hírekből, amelyeket *Giron*nak és a hercegné asszonynak szakításáról világgá boosítottak. *Giron* augusztus végével veje lesz a toszkánai nagyhercegnek, ha a szász és a salzburgi udvarok nem váltják be azt az ígérteket, hogy *Lujza* hercegné asszony a nyáron együtt lehet gyermekeivel, de születendő gyermekét kiadja a szász trónörökösnek. Ellenkező esetben *Lujza* hercegné már e hó vége felé utazvok *Lindanból*, hogy megszabaduljon a szász udvar követelésétől.

Drezda, március 7.

A lapok jelentése, hogy a trónörökös hosszabb utazást fog tenni a Keleten, nem nyer megerősítést. *Tümping*, a trónörökös udvarnagya és *Fritsch* báróné, a volt trónörökös főudvarmesternője beadták lemondásukat.

— **A régi országház-épület átadása.** Ma délután ment végbe, egész csendben a Sándor-utcai régi parlament-épületnek a főváros tulajdonába való átadása. A régi országház épületében a képviselőház részéről megjelentek: *Csávossy* Béla háznapgy, *Desszeffy* Arisztid háznapgyi titkár, *Farkas* János fő-teremtőbiztos, a székesfőváros hatósága képviselőiben pedig: *Fülepp* Kálmán tiszti főügyész, *Heuffel* Adolf közértesítési igazgató és *Prochnov* Ede gazdasági-biztalmi főnök. *Csávossy* Béla háznapgy, néhány szíves szó kíséretében, átadta a régi országház főbejárásának kulcsát a tiszti főügyésznek s ismételtel megköszönte a képviselőház nevében a fővárosnak azt a szíveségét, hogy évtizedeken keresztül ingyenesen engedte át használatra a Sándor-utcai telket. Epp ezert most a képviselőház is — mintegy viszonzásképp — teljesen díjtalanul engedti át a régi országház épületét. Hiszti ez tudja, hogy a főváros hatósága ezt a legnemesebb közcélokra fogja felhasználni s óhajtja, hogy szerencsés legyen vele. *Fülepp* Kálmán tiszti főügyész bivaokozott arra, hogy a főváros már irásbelleg is kifejezte köszönetét a Ház elnökségének, de ezt most ismétli a főváros hatósága nevében. A jegyzőkönyvet, amelyet az átadásról íróvesznek, a napokban írják alá a kiküldötték. A régi országház épületének jóvendő rendelkezése felől a főváros hatósága még nem határozott.

— **Jövendő.** *Bródy* Sándor kitűnő heti revüjének, a *Jövendő*nek második száma is kiválóan érdekes. Magas színvonalon álló, érdekesnél érdekesebb közlemények váltják fel egymást ebben a füzetben is, amely nyolcvan oldalra terjed és igazolja az új vállalkozásához fűzött nagy várakozásokat. A *Jövendő* második számának következő a tartalma: Gróf *Andrássy* Gyula: Az obstrukcióról. Csendélet a cár körül. *Ferenc-Ferdinánd* jelleme. *Ujházy*: Régi nagy színészekről. *Bródy* Sándor: Pesti dekameron. A jeszuiták újjá-ébredése. *Urnök* a szegénységéről. *Braun* Sándor: Egy kereskedő naplója. *Gárdonyi*: Gyermekkori emlékeim. *Szitra*: Gyneuum-Ghetto. *Alexander*: Fadrusz János. *Erős* Renée: Egy leány élete. *Tolstoj*: Háboru és béke. *Murget*: Unokabogomnak. Természettudomány. A torradalom. Szépművészetek. A szerkesztő közlései.

— **Dívat.** *Arvoxy* János és *Láras* osász. és kir. udvari szállító cég tulajdonosa, *Meszy* Gyula osász. és kir. udvari kereskedő párisi és londoni bevásárló utjáról ma tért vissza és ezzel a tárbáz összes helyiségeiben a tavaszi expozíció kezdetét veszi. A hölgyközönségnek alkalma nyílik a hamisítatlan párisi dívatot megismerni.

— **Tüntetés egy szerkesztőség előtt.** *Zágrá*ból jelentik, hogy tegnap este az egyetemi hallgatók

nagy tüntetést rendeztek az *Agrarier Zeitung* szerkesztőség előtt és az összes ablakokat beverték.

— **Rieger temetése.** *Prágából* táviratozzák, hogy ma délután ment végbe ott *Rieger* Lászlónak, az ó-csehek vezérének temetése, mely nemzeti gyászünneppé alakult. A temetésre tegnap és ma a vonatok órási számban hozták a résztvevőket Csehország, Morvaország és Szilézia összes vidékeiről. A város összes utcáin rendkívül élénk élet uralkodik. Dél előtt 11 óráig beocsátották a közönséget a ravatalhoz. Az egész város gyász öltöt. Délután megkezdődött az egyesületek és testületek felvonulása a nekik kijelölt helyekre. Egyidejűleg kezdtek érkezni a gyászvendégek. A ravatalon a koszorúk és virágadományok nagy tömeget helyeztek el sok értékes szalaggal. A kopsorsónál főiskolai hallgatók és sok egyetemi tagok állottak díszsorban. A beláthatatlan tömegben ott volt *Rezek* miniszter a kormány képviselőiben, a helytartó, az országnagy, a hadtestparancsnok, az urakháza elnöke, az arisztokrácia és a papság számos képviselője, a hatóságok fejei, majdnem az összes cseh reichsrathi és tartománygyűlési képviselő, küldöttségek, továbbá a tartományi bizottság tagjai, a cseh egyetem és a cseh műegyetem képviselői, a városi tanács és a városi képviselő tagjai stb. Délután 1/3 órakor báró *Skrbenski* biboros hercegrek nagy ségedéltel beszentelt a holttestet. A ravatalnál *Srb* polgármester, *Mattusch* főigazgató és *Herold* képviselő mondott gyászbeszédet. Ezután a gyászvendégek elhagyták a pantheont és a muzeum csarnokát. A kopsorsót a diákok vitték le, mire a menet megindult. A gyászmenet élén *Krasl* felszentelt püspök állt. A muzeumnál *Sokol*-egyleteliek vették át a kopsorsót és a halottasokocsira emelték, amelyet beláthatatlan tömeg követett. A temetésben gyászkarének után újabb beszentelték a halottat. *Zacek* alelnök megindította gyászbeszédét, melyben kiemelte *Rieger*nek a cseh nép körül szerzett érdemeit. Újabb gyászszó után a kopsorsót elhelyezték a családi kriptában. Este háromnegyed 7 óra volt már, amikor a gyászünnepek befejeződött.

Turóc-Szent-Mártonból jelentik a *Magyar Távirati Irodának*: *Báró Rieger* László elhunyt alkalmából a turóc-szent-mártoni *Narodne Noviny* első helyen igen meleg megemlékezést ír és *Rieger* nevét gyászkeretben hozza. A temetésen a lapot a kiadó társaság elnöke, *Mudrony* Pál turóc-szent-mártoni ügyvéd képviselte, aki ilyen felirattal koszorút vitt magával: „*Narodne Noviny* menom Slovak patriarobovi dr. *Rieger*-ról.“ (A *Narodne Noviny* a tótok nevében dr. *Rieger* patriárkának.)

— **Negyven éve orvos.** *Nyitra-Bajnán*ról írják lapunknak, hogy az otáni kórorvos, *Stener* Simon, csendes visszavonultságban most üli meg orvosi működésének 40 éves fordulóját. A jubilans 1863-ban a budapesti egyetemen megszerezvén az orvosi oklevelet, azóta *Bajnán* mint kórorvos s mint az *Erdődy* grótok és báró *Stummer* uradalmi orvosa működik s annyira kivételesen áll, hogy mindenféle „nép atyjának“ nevezik.

— **Hegy Antal utóda.** A osongrádi új plébános beiktatása e hó 21-ikén lesz. A beiktatást gróf *Csalay* püspök fogja végezni. *Porubszky* Józsefet, az új plébánost, nagy műveltségű, emberszerető papnak mondják. — *Hegy* Antal számadásában folyton újabb hiányokra akadnak, az utóbbi öt év alatt elsikkasztott összeg eddig mintegy 65.000 koronára tehető.

— **Költségek.** A francia lapok nagyon hasznosnak most *Phy-Szi-Ahadhá*ra, Sziam rendkívüli meghatalmazott követére, aki most Párisban időzik. *Phy-Szi-Ahadhá* azzal van megbizva, hogy a készülő új francia-sziami egyezményt aláírja. A rendkívüli meghatalmazott követet kormánya valóságos fejedelmi pompával küldte ki missziójának teljesítésére és költségek dolgában is gavallósan gondoskodott diplomáciai képviselőjéről, amennyiben a francia nemzeti bankban korlátlan hitelt nyitott számára. *Phy-Szi-Ahadhá* pedig, úgy látszik, élni is tud ezzel a korlátlan hitellel. Talán egy kicsit túlságosan is tud vele élni, mert utóbbi időben a sziami kormány kellő udvarias gyöngédséggel ugyan, de bekeréte tőle a számadásokat. Ezeknek a számadásoknak aztán egynehány tétele valami uton-módon kiszivárgott a nagy nyilvánosságba. Fel van számítva többek közt naponta 125 frank földieperre, 125.000 frank bizonyos diplomáciai költségekre, amelyek az egyezség létesülésének érdekében elengedhetetlenek; 50.000 frankra volt szüksége a rendkívüli követ urnak a francia sajtó kellő informálására. És még egynehány ilyen tétel. A francia lapok természetesen most mind tüzet okélnak, hogy melyik újságot vesztegette meg *Phy-Szi-Ahadhá* ur a sziami kormány nevében?

— **Pástétomstól író.** A belga parlament az irodalmi Nobel-díjra *Stijve Streuvals* novellistát jelöli, akinek igazi neve *Labeur* *Ferenc*. Doeljen falucskában él és pástétomstól él. Apró realizisztikus históriákat ír. Egyike a legolvasottabb íróknak Belgiumban és Hollandiában.

— **Küry Oszkárné asszony, Küry Klára kisasszonynak,** a Népszínház nagy művésznőjének édesanyja, pénteken délelben orvosi műtétnek volt kénytelen magát alávetni, amely — mint igaz örömmel értesülünk — kitűnően sikerült. Az operáció a kereskedelmi kórházban dr. *Barta* Gábor, a kiváló orvos-professzor végezte dr. *Boros* Ernő és dr. *Ernyei* segédkezdésével. A műtét után a beteg szemmel láthatólag megkönnyebbült, teljesen lázmentes, általában is kitűnően érzi magát és pár nap múlva már remélhetőleg el is fogja hagyhatni a kórházat, amelynek 4-ik számú külön szobáját foglalja el leánya kedves órázete, gondviselése és megható gondja és orvosának szereltesével kezelése alatt. *Küry* Oszkárné asszony több esztendő óta hajlik az influenzára, amelynek a következtében a legutóbbi időkben akut nyakmirigygyulladás lett. A dagamla az utóbbi napokban hirtelen annyira megnőtt, hogy dr. *Barta* tanár operatív eltávolítását határozta el, ami tegnap, másfél óras műtét után meg is történt. *Küry* Oszkárné asszony ezidőszentig egyedüldül leánya és sógora, dr. *Rózer* Aladár tarosai igazgató-orvos társaságában van és ámbár a műtét tökéletesen sikerült, mégis a hosszú és lájaldalmas operáció után nyugalomra és kíméletre van szüksége, látogatókat fogadnia a legközelebbi napokban, tehát még nem szabad. *Küry* Klára kisasszony, aki szegedi vendégszereplését édesanyja betegsége következtében szakította félbe és a csütörtöki jótékony koncerten már csak ígéretek következtében és nagy önelékdéssel vett részt, jövő hétre tervezett vendégjátékait egyelőre elhalasztani kénytelen. Remélhető azonban, hogy pár nap múlva teljes megyengéssel távozhatik édesanyja ágya mellől és akkor, ha a Népszínház műsorviszonyai még megengedik, folytatja diadalmas vendégjátékainak sorozatát legelsősorban Szegeden és Aradon.

— **Bródy Sándor felolvasása.** A *Kereskedelmi Alkalmazottak Országos Egyesületében* ma felolvasóestély volt, melyen *Bródy* Sándor tartott rendkívül szellemes előadást a kereskedőkről és kereskedelmi alkalmazottakról. A díszes közönség, amely szorongással megtöltötte az egyesület helyiségeit, lelkes tapsokkal ünnepelte a népszerű felolvasót. A felolvasást sikerült táncostély követte.

— **Iffjúsági könyvtárak.** A népközlési ifjúsági könyvtárakat intéző bizottság tegnap *Sebestyén* Gyula elnökele által ülést tartott. Az ülésen a bizottság tagjai közül jelen voltak: *Alexander* Bernát, *Benedek* Elek, *Csernoch* János, *Kenedi* Géza, *Kupathy* Jenő, *Komári* Lajos, *Margalits* Ede, *Marczali* Henrik, *Móra* István, *Szűcs* Farkas, *Ujváry* Béla és *Tóth* Rezső előadó. A tanácskozás tárgya *Wlassics* kultuszminiszternek a bizottsághoz intézett leirata volt, amelyben a miniszter felhívja a bizottságot, hogy a tanfelügyelői jelentések és a betérjesztett könyvtári leltár alapján tanulmány tárgyává tegye a népközlési ifjúsági könyvtárak mai állapotát és a könyvjegyzék betérjesztett első sorozatát a könyvkiadók részéről baladékatlanul benyújtandó munkák megírására alapján új egyezsége ki, hogy az így létrejött bővített jegyzék magában foglalja a mai ifjúsági irodalom valamennyi értékes és elotogadható művét. E jegyzék elkészülte után *Wlassics* kultuszminiszter új szándékai intézkedni, hogy lehetőleg az összes állami népközlési egyidejűleg látssanak el a körülményeknek megfelelő könyvtárakkal. E célból felhívta a bizottságot, hogy a bővített jegyzék alapján létesendő könyvtár típusokra vonatkozólag részletes jelentést tegyen.

— **Állami gyermekmenedékhely Keoskeméten.** *Ruffy* Pál miniszteri tanácsos, az állami gyermekmenedékhelyek orsz. főfelügyelője ma Keoskemétre érkezett, hogy értekezzék *Kada* Elek polgármesterrel egy ott létesítendő állami gyermekmenedékhely érdekében. Vele volt dr. *Frank* Ödön orsz. közegészségügyi felügyelő és *Ybl* Lajos műépítész. Az állami küldöttség a városi hatóság részéről a legnagyobb előzékenységgel találkoztott és nyomban kijelölték a város által felajánlott kétholdnyi területet, amelyre a menedékházat építik. Az építéshez még a nyár folyamán hozzáfognak és tényleg legalább is tető alá kerül Keoskemétnak a menedékhely céljaira való kijelölése egyenesen *Szél* Kálmán miniszterelnök utasítására történt, aki a fővároshoz közel fekvő nagy magyar városban kívánta az országos gyermekmenedékhelyek központját elhelyeztetni.

— **Házaság.** *Hirschmann* Ede nagyváradi főszernagykereskedő és neje *Hirsch* Eveline leányát *Annuskát*, eljegyezte *Vadász* Aurél tartalékos hadnagy, gyárigazgató Mező-Telegdről.

Moskovits David egri kereskedő, eljegyezte *Ungár* Adólf főldbíró leányát Szerénkét, Sáros-Patakról.

Ifjú *Várdy* Lajos Nagyilyondáról, eljegyezte *Bethlenfalvi* Pál Juliska kisasszonyt, Bethlenfalván.

— **Humberték áldozata.** Párisból táviratozza tudósítónk, hogy *Daurignac* Máriát a törvénytörési orvosok hosszas megfolygálás után beszámíthatatlannak mondták ki és konstalálták, hogy a szerencsétlen leány akarat nélkül való eszköze volt *Humbert* Teréznek. A törvénytörés ma szabadlábra helyezte *Daurignac* Máriát és *Humbert* Teréz anyósának gondjaira bízta.

— A báró Vay-osalád vizsgálódása. Kutschera főkapitány mint egy estlapanak Pozsonyból jelentik, a báró Vay Aladár fejelentésére elrendelt nyomozást serényen végzi. A nyomozás folyamán tegnap báró Vay Imre és az eltűnt bárónő egykori meghalmozoltja, Molnár rimaszombati ügyvéd Kutschera rendőrkapitányt arra kéri, hogy nyitassa ki hivatalosan az eltűnt bárónőnek a majorházi kastélyban levő szobáját, mert abban a szobában kell lenni a bárónő számadásainak. A rendőrkapitány ezt a kívánságot azonnal teljesítette, báró Vay Imrével és Molnár ügyvéddel kiszállt Majorházán, ahol megtalálták Molnár ügyvéd elszámolását, amely az utolsó három esztendőről szól. Ámbár ez nem is a legényesebb, mert az ügyvéd azt keresi, hová lett a bárónő vagyonának sok évi jövedelme, hová lett a készpénz és egyéb vagyoni érték. A rendőrségnek az ügylikosság első híreire le kellett volna zárnia a bárónő szobáját, hiszen báró Vay Aladár éppen azt panasolja egyik fejelentésében, hogy báró Vay Dénes a bárónő állítólagos végrendeletét a bárónő szobájából az elzártságos kazettából vette ki. Azok az ellenőrizhetetlen híresztelések, amelyek a Majorházán állítólag végzett házkutatásról szólnak, csak arra vezethetők vissza hogy a bárói család, a rendőri beavatkozás sulya alatt, a bárónőnek írásait, számadásait maga szolgáltatta a rendőrhatalom kezébe. A Dunán végzett kotrásoknak még mindeztől nincs eredményük, bár Kutschera főkapitány Pozsony alatt az egész Dunát felkotratta. Báró Vay Aladárnak azt a kérelmét, hogy a holtestet, ha megtalálják, a rendőrség neki adja ki, mert a temetésről ő akar gondoskodni, a rendőrség respektálja s ellogadta a bárónő hagyatékából a kotrás és az előnyomozás költségeire szükséges ezer koronát, amelyet Molnár rimaszombati ügyvéd felajánlott Kutschera főkapitánynak.

— Halálhírek. Tomcsányi László volt országgyűlési képviselő ma déli egy órakor Budapesten elhunyt. Tomcsányi László 1875-ben választotta képviselő Ungmerye szobránczi kerülete s 1901-ig volt tagja a parlament mérsékelt ellenzékének, illetőleg a nemzeti pártjának.

Dr. Pósfai Ignác, volt királyi közigyógyító, a budapesti közúti társaság igazgatósági tagja, életének 75-ik évében tegnap este 11 órakor Budapesten meghalt. Az elhunyt a régi jogászvilágnak kiváló tagja volt és sok éven át mint az V. kerületi közigyógyító működött, utóbb pedig mint igazgatósági tag tevékeny részt vett a budapesti közúti társaság ügyneinek vezetésében. Temetése vasárnap lesz a Vöröskereszt-kórház halottszobájából.

Özvegy Grász Ignác, dr. Fekete Ignác fővárosi ügyvédnek, a Hirlapírók Nyugdíjintézetének titkárnak édesanyja tegnap meghalt Budapesten. A széles körökben ismert. Áldott lelkű matrózat, holnap, vasárnap délután 3 órakor temetik a Béla-utca 3. szám alatt levő gyászszobából a kerepesi-úti izr. sírkertbe.

— Egy nevezetes könyv jóslásai. Egész Európának Törökországgal van baja s egymást érik a külső beavatkozások a hajdani nagyhatalom belső dolgaiba s a török ember most már anatólikus megadásal hiszi maga is, hogy összeomlik az iszlám vallásának birodalma. Ez a híte azonban nem csak a szemek előtt lefolyó tényeken alapul. Egy régi könyv is alapot ad az elkeseredésre, az Algír. Ebben biztosra megy van jóslóva Törökország pusztulása.

Egy orosz újság, a Ruszkia Vjedomszti, a moszkvai egyetem tanárai által szerkesztett lap egyik legutóbbi számában ismerteti azt a könyvet, amelyben a jóslások foglaltatnak. E lap egyik munkatársa Száriában akadt rá a könyvnek egy példányára. A címe Algír, ami annyit jelent: Jóslások a népeknek általában és különösen az oszmán népek jövődjéről. Ez a különös könyv, amely számtalan változatban van elterjedve a monamédánok között, valószínűleg perzsa eredetű. A muzulmánok azt mondják, hogy a könyvet a híres Ali, Mohamed unokatestvére, a negyedik kalifa írta, míg a törökországi katolikusok, akik szintén ismerik, egy középkori pápának tulajdonítják.

A jóslás bevezető sorai ezek: Abban az esztendőben, amikor Szent Márkus ünnepe husvét második napjára, Szent Antal ünnepe pedig pünkösöd második napjára esik, a világ Istenhez fog segítségért kiáltani, megriadva a borzalmas eseményektől, amelyek történni fognak. A lilium (a francia király) az oroszian (Velence fejedelme) ellen fog vonulni, de az ember fia (a cár) hatalma alá fogja vetni az egész világot és megszállhatatlanul sereggel fog Velence fejedelmének segítségére sietni... Ugyanabban az esztendőben keletről fel fog támadni a sas (a német király) és borzalom lesz az egész földön és a frankok földjén (Európa) ki fog történi a háború, amelynél rémsébb nem volt még soha. A lilium el fogja veszteni koronáját, a sas fogja azt fölemelni és az ember fia fogja vele a homlokára övezni. A háború négy évig fog tartani és az egész világot szomorúságra fogja dönteni. A nagy föld (Palesztina) és a világ fővárosa (Sztambul) el fog pusztulni. Az oroszian fia, akit a lilium foglyul fog ejteni, ismét kiszabadul fogságából és megmérhetetlen csapatokkal és jobogókkal be fog vonulni az igéretföldjére. A szent föld valamennyi városa zokogástól és jajtatólól fog visszhangzani. A keresztény meg fogja győzelmi az iszlám hitet és kaval hónapjában a török uralomnak vége szakad. A török sereg elmenekül Damaszkuszba s vele megszűnik azon a vidéken a török uralom, amely után Mekka körül fog összehuzódni.

Az Algír aztán sorra eszelőli az eseményeket, amelyek be fognak következni, a könyv végén pedig elegikus költemények vannak, amelyekben a próféta siralmasan panaszkodik annyi virágzó város elpusztulásán.

— Delareyné emlékiratai. A délafrikai háború befejezése után a boer vezérek tollat fogtak s hozzáláttak ahhoz a munkához, hogy tájékoztassák a világot arról, ami ez alatt a hosszú három esztendő alatt a harctéren történt. Krüger a háború keletkezésének okairól írt könyvet, De Wet könyve még készülésvan. Delareyné nem ír könyvet, hanem hazája állapotának rendezésén fáradozik. Angyolokra a felesége mond el végtelenül érdekes s az angolokra nézve kegyetlen dolgokat az élményeiből. Ennek az asszonynak és gyermekeinek három éven át egy ökröszekér volt az otthona. Ez volt az ő vándorló házuk, ebben laktak, aludtak, folytonos törődésben, ildűzetésben, aggodalomban, míg a család és a felnőtt fia otthona a csatsik volt. Abban az ökröszekérben talála Delareyné a hír hogy a legényfia életéért már ne aggódják: az már, angol golyóval a mellében, pihen szegény a sárga homok alatt. Ugyancsak ezen az ökröszekéren lakott a generálisné, mikor az elfogott Methuen lord meglepetéssel nála tisztelegni, egyben bosszantott kérve azért, mert — a farmját, házát, annak idején fölguytatta. — Szomorú és megható a tábornokné könyve, maguk az angol lapok is igen meghatótan írnak róla, a Daily News például ezzel végzi az ismertetését: Ez a könyv bizonyára nagyon alkalmas megalatni azok hitét, akik ezt a szomorú háborút előidőzték és irgalmatlanul végigérezkolták, hogy lehetséges volna végrekppen megöröni egy nemzetet, amely hazáját így tudja szeretni és istenben való hite így erős.

— Éhes negyvenéveses. Kolozsvárról jelentik; Juhász József: 43—44-es honvédtizedes tegnap Kolozsvár utcáján összeesett s huzamos ideig önkivületi állapotban vergődött. Amidőn magához térítették, elmondta, hogy napok óta semmit nem evett s az éhség miatt esett össze. Mint napszámos ötven évig megszakítás nélkül szolgált az államasutaknál onnan azonban öregségére mint munkátelepelt elbocsátották és valamelyik vasúti pénztáriót két forint kegydíjat élvez. Ez és a három forint honvédydíj nem biztosítja a szegény ember és felesége mindennapi megélhetését.

— A Lukácsfürdő vendégei. Élénk és látogatott volt a budai Szent Lukács úrdó az elmúlt hónapban. A február havi kurtisából a következőket emítjük: M. Kato tanár Japan-Tokióból Miss Berthe és Annie Moline Londonból, dr. Schupka, Alexander Neumann Wien, Georges N. Vusco és neje Belgrádból, Georges Draeos, Hermann Herscovics, Brailából, Jean Stojkovic, Nicolas Geryomilla, Noach Schapiro, Galatzból, Avram J. Ahnel Craiovából, Alendel Mendelovics, Constantin Esanu Ploesciből, Nicolai Ivan Laduanu Turnu-Magureleből. Ezenkívül sok magyar vendége is volt a fürdőnek.

— Vakmerő rablótámadás. Johannesburgból jelentik, hogy ott ma a város közepén vakmerő rablótámadás történt. Két ember meglátadott két vámbivalatnokot, akik ötzer fontot vittek a bankba. A rablók borsot hintettek a hivatalnokok szemébe, azután elvették pénzes-zacsokukat és azzal leverték őket. A pénzt átadták egy harmadik társuknak, aki gyorsan eliramodott vele. Menekülés közben felkötötte a Pike-Company igazgatóját, aki halálosan megsérült. A tolvajt végre elfogták egy házban, ahol menedéket keresett. Kihallgatása alkalmával azt vallotta, hogy Frank Goddard a neve.

— Letartóztatott kaulósszédelgő. Schödy Sándor a Hatujajdombok Lapjának kiadóváltali főnöke tudva a jövő évét száz forintnyi kaulóval megszeléskött, azonban Pozsonyban elfogták. A sikkasztót tegnap este hozták a fővárosba s a főkapitányságon Gessus Dániel fogalmazó vette át. A család véletlenül iskolatársa volt a fogalmazónak, s a leghelyesebb módon viselkedett. Persze nyomban bevitték a rablótávell irodába, a hol diszes, prémes téli kabátját levetették, s tekkiserék a második emeleti börtönbe. Az elegáns család ma vitték át a zöld kőrösön az ügyészségre.

— A fia bosszúja. Kisjenőről írják: Rezszen (Aradmegye) Hirina Nikolaj édesanyja szerelmi viszonyt folytatott a fia legjobb barátjával, Jerkan Juonnal. Mikor a fia megbizonyosodott erről, felszóllította barátját, hogy hagyjon békét az anyjának. A szerelmes legény nem hallgatott a szóra s tovább szötte a viszonyt. A mult éjjel szétronsolt koponyával halva találták az utcán Jerkan Juont. Reggelre Hirina Nikolaj jelentkezett a csendőrségnél és bevalotta, hogy a gyilkosságot ő követte el.

— Automobil. Szatmár-Nemétiől írják, hogy Szatmár-Neméti és Nagybánya városok között egy budapesti részvénytársaság automobil-közlekedést akar létesíteni. Nyolc-tíz automobil-kocsi közlekednék naponta. A tervezett automobil-közlekedés igen közel hozná egymáshoz azt a két várost, mert most ha Nagybánya környékén van valakinek dolga, a rossz vasúti összeköttetés miatt egy teljes napra van szüksége.

— A Színész-egyesület sorsjátéka. A Színész-egyesület tanácsa tudva a jövő év sorsjátékot rendez nyugdíjalapja javára. A sorsuzást már több ízben el-

halasztották, de most végképp megállapították annak a napját. A húzás május 16-én lesz. A tanács megalapítván a sorsjátékot a vidéki tanácsosoknak is, hogy a sorsjáték érdekében tőlük telhetőleg közreműködjenek.

— A mentők estélye. A budapesti önkényes mentőegyesület hölgyválasztmánya a jövő héten, kedden ülést tart, amelyen megállapítják az egyesület javára rendezendő estély programját. Az előkészítő bizottság nagyszerű programot állított össze s előreláthatólag nagy anyagi haszon jut a humánus intézmény javára.

— Lady Granville-Gordon. Londont egy előkelő család botránya foglalkoztatja ezidőszent. Lady Granville-Gordon ellen a gyermekeért pórt indított a férje. A főrangú hölgy még leánykorában kedvese lett lord Granvillenek s azzal férjhez ment kedvese unokaférjéhez, Herio Gordon bankárohoz. Az egész társaság, maga a királyi udvar is tudta a históriát de szemet hunyt előtte mindenki, míg egy szép napon a lord pellengérré állította kedvesét, úgy hogy az eddig mindent eltűrt férj fellázadt és elvált feleségétől, aki nyomban férjhez ment lord Granvillehez. A lady első házasságából maradt egy gyermek, amelyet a válóper után Herio Gordonnak ítél meg a bíróság. Ez ellen az ítélet ellen a lady felbevezet, bizonyítván tanukkal, hogy a gyermek aje lord Granville. A londoni előkelő társaság nótájainak javarésze tanu volt és mind eskü alatt vallotta, hogy tudja biztosan, miszerint a lord a gyermek atyja. A bíró érthető felháborodással kérdezte a tanuktól:

— Hogyan, önök ezt tudták és mégis érintkeztek ezekkel az erkölcsötlen személyekkel?

A tanuskodó hölgyek ellenben csak vállat vontak a bíró megjegyzésére. A tárgyalást ezután elhalasztották és a lady gyermekeivel együtt elutazott a kontinensre. Herio Gordon azonnal a lady után utazott és kijelentette, hogy erőszakkal veszi el a gyermeket anyjától.

— Nyomor. Egy íróztató nyomorúságban szenvedő családja, nyolc kiskorú gyermekekkel, tizenhat évig önálló üzelet volt s annyira tökrement, hogy se butora, se ruhazata, kereset nélkül áll s egyik szemére nem lát. Kéri a jószívű embereket, hogy segítsenek a nyomorgó és éhező gyermekein. Lakása: József-körút 25. földszint 3.

— Szőkevény önkéntes. Bécsből jelentik, hogy a rendőrség tegnap egy odaváló szállóban letartóztatta Gerebenyi Ágost egyéves önkéntest, aki a komáromi é-ik várüzérezredtől megszökött. Az elfogott szőkevényt átadták a katonai halóságának.

— A menetjegyre da husvéti kirándulása. Magyarországból husvét táján három csoportban, három irányba indul a külföldre utazók társasága, akiket az élvezetes utazásra az államasutak menetjegyi-irodája gyűjt egybe. Konstantinápoly, a Kelet csodás városa a napugarsar Napoly, a világ legszebb pontja és Madrid, Spanyolország érdekes fővárosa lesz a társasutazások célpontja. A menetjegyre da (Vigadó-tér 1.) minden érdeklődőnek díjtalanul küld prospektust ez érdekes és mérsékelt árú társasutazások bármelyikéről.

— Katarusok betegségekéről, amelyek a nedves, hideg tavaszi időben nagyon gyakran fordulnak elő, nagyon ajánlható a torokfőbetegésre a rohúsi Styria-forrás vize. Ez a víz nagyon elősegíti a nyálkaválaszt és szabályszerű használat mellett teljesen megszűnteti a nyálkahártya gyulladást. A rohúsi Styria-forrás vize ma a legtöbb gyógyszerárban, drogusianál és ásványvízkereskedésnél kapható. Főraktár: Hoffmann József Budapest, Bátorhy-utca 8.

— Nemcsak hazai, hanem a herini kórodán folytatott kísérletek eredményei is teljesen beigazolták a Zoltán-léle keufes kiválósságát csuszni- és köszvényes bántalmaknál. Ar 2. korona. Zoltán gyógyszerárban Budapest. Sétár-utca és Szabadság-tér sarkán.

(x) Fratelli Delsingeri ajánlja kávét, tea- és rum-különlégességet. Raktárak Budapest, királyi bérpalota, Ferenciek-ter, Fiume és Triest.

(x) Internationál szörvényítő párszori használat után a szört a test minden részéről eltávolítja. Ar 6 korona. Dr. Kovács El. gyógytára. Budapest, Gyár-utca 17.

(x) Erteger-téle akácia arc-creme 2 K.

FŐVÁROS

(*) Közegészségügyi rendeletek. Dr. Felek Sándor tiszti orvos összejűjtötte a közegészségügyi rendeleteket és határozatokat. Az érdekes és értekes gyűjteményt átadta a tanácsnak s kérte, hogy a gyűjteményt nyomassa ki. Az egészségügyi igazgatóság hasznát veheti a kiváló gondnal és nagy szakértelemmel készült gyűjteménynek, remélhető tehát, hogy mihamarább kiadja a munkát a főváros.

SZÍNHÁZ, ZENE

** Wagner Siegfried Budapesten. Wagner Siegfried Párisból a jövő héten érkezik Budapestre. A francia idővrosban nagy diadalt aratott a *Herzog Wiljalm* című legújabb operájának ugyanazon részével, amelyeket Budapesten is fog vezényelni. A francia sajtó a legnagyobb elragadtatással nyilatkozik egy darab zenei értékéről, mint arról a mesteri hévről, amelyvel Wagner Siegfried művet vezényelte. Frenetikussá hatott a Liszt-féle Mazeppa-nyitányra is, amely a budapesti Wagner-ünnep műsorában szintén szerepel. Megjegyezzük még, hogy a március 16-iki Wagner-estén a királyi Operaházban a zenekar fel fog emelkedni, mert az estnek hangverseny jellege nem tűri a mélyített orkesztrumot. A Wagner-est jegyei iránt a legelőnkebb érdeklődést tanúsítja a közönség.

** Nemzeti Színház. Szilgelyi Ede emlékezőit pénteken ünnepli a Nemzeti Színház a Trónkereső szomorújáték előadásával. A Trónkereső, melyet 1896-májusa óta nem adtak, új betanulással, s részben új szereposztásban kerül színpadra. Új szereplők: Jászai Mari — Predszlava; Fái Szeréna — Judit; Beregi — Boris fejedelem; Gál — Bodomér fejedelem szerepében. A többi főszerep kiosztása a következő: Rózsa — K. Hegyesi Mari; Charitas — Paulány; Boleszló fejedelem — Eggressy; VII. Lajos francia király — Császár; Magyarország nádora — Gyenes; Péter Szeráfn — Szacsavay; Tordai — Bakó; Sámson — Pálfi; Csanád — Molnár. — Vasárnap Thurán Annát adják elő, az elhunyt szerző, Bartók Lajos síremlékének javára. *Maeterlinck* drámája szombaton éri meg 25-ik előadását. A nagyszerű darab holnap vasárnap este is színpadra kerül. Hétfőn, mérsékelt helyáru előadásul a *Medea* kerül színpadra, a címszerepben Jászai Marival. Ugyancsak hétfőn a Nemzeti Színház személyezte az Opera személyzetével együtt az Operaházban előadja *Szentiványfi Álmat* az Országos Színészegyesülete nyugdíjintézeté javára.

** Növendékelőadás. Az Uránia-színház ma este előkelő közönséggel telt meg, mely időpénten Nagy Etel kisasszony kedvéért gyűlt össze. A bájos fiatal leány *Friquet* Rózsát játszotta a *Villars d'agonosokban* és jeles tehetségnek adta tannjelét. Tetszett még *Torna Zeiga*, egy pompás hangú tenorista, *Oláh Gyula*, ki nek szép baritonja van s *Cseh Iván*, aki máris kész komikus. A közönség igen sokat tapsolt.

** A Vigasztalás bemutatója. A *Vigasztalás* a jövő héten ismét eredeti udjónságát mutat be. *Boethy László Kovácsné* című udjónságának kedden, e hónap 10-ikén lesz az első előadása. A komikusok közül *Hegedűsek* van vezető szerepe a darabban. *Kovácsné* keddtől fogva a hét minden estjén adják. — Holnap, vasárnap délután *Bacsányi* kerül színpadra, este pedig a *Kés kezét mos*, *Herceg Ferenc* vigjátéka, melyet hétfőn megismételnek.

** Előre a Népszínházról. A Népszínházban a *Bob herceg* jövő szerdán éri meg 75-ik előadását: *Fedák Sári* vendég szerepében. — A Népszínház azzal ünnepli meg március 15-ikét, hogy délután színpadra hozza *Bokor József Kossuth Lajos* című alkalmi színművét, melyet *Forrást* Kálmán igazgató Kossuth Lajos 100 éves születési évüdvörölója alkalmából íratott a színház számára. A nagyérdemű történeti korrajz az előadásra mérsékelt helyáru mellett fog megtartatni s jegyek egész héten át várhatók úgy a színház elővételi pénztáránál, mint a városi jegyirodáknban.

** A III. kerületi Zene-Konzervatórium hangversenye. A III. kerületi Zene-Konzervatórium ma este tartotta meg rendez évi hangversenyét a budai Vigadóban. A jelenvolt nagy közönség az intézett szakszerű vezetéséről s a növendékek alapos tudásáról győződött meg, melyet hosszantartó tapssal jutalmazott Elismerés illi az intézet igazgatóságát s az estén közreműködött növendékek tanárait: *Bártay Irén*, *Toásdtele Mártát Erdélyi Dezsőt* és *Vilósfalvy Gyulát*, akik nemcsak a zene, de a magyarosítás terén is nagy szolgáltatásokat tesznek Ó Budán. A hangverseny táno követve.

** Filharmonia. A szerdai (március 11.) filharmoniai hangverseny iránt nagy érdeklődés mutatkozik. A hangverseny *Máder Rezső* opera-igazgató vezényli s előadják *Farkas Odón* „Hangulatók” című művét *Beethoven VII. (A-dur)* szimfóniáját és *Berlioz* „Római Karnevál-ját” A közreműködő művész *Pugno Raoul*. A csekély jegyárakért Mery Béánál áll a közönség rendelkezésére.

** Az ingeny-konjér-hangverseny. Általános érdeklődést keltett a közönség körében az ingeny-konjér-egylet nagy hangversenye, amely holnap délután 1/4 órákor lesz a Vigadó nagytermében. A hangverseny közreműködik a filharmoniai társulat *Kerner* István karnagy, és a Budapesti Zenekezdvelők *Egylete* *Belovits Imre* zeneigazgató vezetés alatt, továbbá *Merényi Elza* és *Stark Ludovika* urnók és *Pichler Elemér*, *Marchard János* urak. A lényessnek ígérkező hangverseny műsora a következő: 1. *Mendelssohn*: *Első valpurgis-éj*, ének- és zsenekarra, 2.

Goitámark: *Sakuntala-nyitány* zsenekarra, 3. *Saint-Saëns*: *Le Déluge* (A vízözön) ének és zsenekarra. *Jegyek* 10, 6, 4, 3, 2 és 1 koronáért még kaphatók Rózsavölgyi és társa udvari zeneműkereskedésében.

** A fehér óár birodalmá. Csudáky Bertalan nagyszerű darabja állandóan szulolt házat vonz az Urániába, úgy hogy az udjónság a jövő hét minden napjára ki van tűzve. A színház vezetősége Berlinből új gépet szerzett be, mely a kitűnő sikerült felvételeket tisztán és színdusan vetíti. Különösen tetszenek azok a képek, melyek az orosz katonaságot mutatják be és az előadásokat élénkebb, szebbnél szebb orosz zsenekarra. A jövő héten új mozgóképeknek érkezőnek, melyek a darabot még érdekesebbé, vonzóbbá fogják tenni. Az Uránia telkére a hétfőn a szerző maga ill a felolvasóasztalhoz.

** Előre a Magyar Színházról. A Magyar Színház teljes katonai temetést mutat be a színpadon *Merei Adolfnak* verses drámai játékában, a *Gotterhaltban*, amelynek március 14-ikén, szombaton lesz az első előadása. A katonai szabályok és szokások hü betartásával fölvonul a diszszázad, amely diszüzet ad s a katonai zenekar a *Gotterhalt*et játszssa, amely dal az erős drámai akció mozgatója. A bemutatott nagy érdeklődés előzi meg, jogy már ma váltható. — Holnap vasárnap délután a *Grant kapitány gyermekei* című látványos színmű kerül színpadra a Magyar Színházban. Ez előadás a jegyek nagyrésze már elővételben elkel. Csütörtökön március 12-ikén ifjusági előadásul délután ugyancsak a *Grant kapitány gyermekei* kerül színpadra. — A Magyar Színház igazgatósága tagjai sorába szerződtette *Szentgyörgyi Lenkót*, *Rákosi Szió* növendékét, továbbá *Heitai Jenőt*, a nagyváradi színház tagját és *Virányi Jenőt*, a pécsi színház első karmesterét.

** Hangversenyek. *Barbi Alice* jótékonyófélu dalestélye kedden, március 10-én este 7 1/2 órákor lesz a *Royal-szálló* termében, mely alkalommal a művésznő dalokat *Schubert*, *Schumann*, *Brahms*, *Massenet* stb. szerzőktől fog énekelni.

B. Peony Irén, a kiváló énekesnő dalestélye, mely szerdán, március hó 18-án lesz a *Royal-szálló* termében, igen érdekesnek ígérkezik. A művésznő eme dalestélyre egészen új műsört állított össze, mely a legmagasabb művészi színvonalon áll. A művésznő többek között, *Schumann*, *Schubert*, *Brahms*, *Liszt*, *Massenet*, *Delibes* Godardéit is dalokat fog énekelni.

Gorlenko Dolina az orosz udvari *Opera* ünneplélt primadonnája szerdán, március 25-én a *Royal-szálló* termében egy második dalestélyt rendez egészen új és érdekes műsorrall. A nagy művésznő többek között, *Saint-Saëns* áriát *Sámson* és *Delibá*ó *Tschaikowszky Raimir* nagy áriát „*Ruslan*” dalmióból is. In mitten des Ballet, *Schuman* *Mondnacht*, *Ioh grollé nicht Mozart* és *Glinka* operáriákat és „*dalokat* *Rubinstein*, *Cui* és *Smigoljabó* fog énekelni.

Barbi Alice, *B. Peony Irén* és *Gorlenko-Dolina* asszony hangversenyeire jegyek a „*Harmonia*” zenemű és zongorakereskedésben. Váci-utca 20. s kaphatók.

Herites Mária heggedűművésznő, ki *Bochnieck* Gyula közreműködése mellett jövő pénteken március 13-án tartja meg önálló hangversenyét a *Royal-teremben*, a következő műsört állította össze: *Vienctemps* 4-ik versenye d-mól, *Bach* *Chaconne*, *Nevéra* Böcsödál, *St. Saëns* *Rondo capricioso*, *Secek* *Cseh tánc*, *Ambrosio* *Románe*, *Bazini* *Boszorkánytánc*, *Bochnieck* Gyula több dalt énekel *Noseda* *Károly*, a m. kir. *Opera* karnagyától szerzeményeiből, melyeket maga a szerző kísér zongorán, míg *Herites* kisasszonyt *Dienst* *Uszár* kar fogja kísérni.

Pugno Raoul párisi zongoraművész jövő vasárnap, március 15-én tartja meg egyetlen zongorastélyét a *Royal-teremben*, amely alkalomra rendkívül érdekes műsört állított össze *Bach*, *Haendel*, *Scarlatti*, *Beethoven*, *Schuman*, *Chopin*, *Weber*, *Grieg* és *Liszt* műveiből. *Herites* és *Pugno* hangversenyét *Mery Béla* rendezzi. (Andrássy-ut 16.)

** Horváth Attila hangversenye. *Horváth Attila*, a kiváló zeneszerző és zongoraművész március végén rendezi önálló hangversenyét a *Royal-szálló* termében. A műsört teljesen a kitűnő mester újabb szerzeményei töltik be és előadásra kerül többek között *Horváth Attila* legújabb triója, amelyben *Kemény Rezső* és *Schiffer* *Adolf* zsenekadémiái tanárok vesznek részt a mesteren kívül. Kivülök közreműködik még egyik előkelő hangversenyénekesnőnk, aki *Horváth Attila* legújabb műdalait fogja előadni. A hangverseny iránt ugy zenei körökben, mint a közönség széles rétegeiben nagy az érdeklődés.

** Gyermekeztinák. Vasárnap közkívánatra tizedszer kerül színpadra az idei évad legnagyobb sikert aratott udjónsága a *Vándorlás*, vagy *Kapcsolat Jancsi* és a *szamárfejű törpe* rendkívül mulató látványos tündéregre. Csütörtökön a budapesti tanítók árvaalának javára a *Hampupók*et adják. Az előadás 1/4 órákor kezdődik; jegyek már délelőtt kaphatók.

** Zsenekadéma. A *Zsenekadémia* igazgatóságára március 9-én (hétfőn) tartja meg a *Royal-teremben* harmadik növendék-koncertjét, amelynek műsora a következő: 1. Haydn. Szimfónia (es-dur). Adagio, Allegro con spirito. — Andante. — Menuetto. — Allegro con spirito. — II. Händel. Aria. Büchler Irén. (Tanára: Abrányiné Emliné) III. Weber. A. „Büvös vadász” című dalmió nyitánya. IV. Mozart. Versenyária. Sternheim Malvin. (Tanára: Maceczy Vilmosné.) Obligát heggedű kísérettel előadja *Ansz Aladár*. (Tanára: Kemény Rezső. V. Bizet. *L'Arésienne*. (Suite). Prélude (Allegro deciso. Andante molto.) — Minuetto. — Adagio. — Carillon. Allegretto moderato. Andantino.)

** Vidéki színművet. *Sopronból* távirozozza tudósítónk: *Zajos* sikerrel mutatták be ma dr. *Schwinmer Aurél* *Füfn* című operettjét. *Bontai Boriska* és *Ferenzi* énekesnőim után percekig tapsoltak s felvonásokat utól lekésen hívták a jeles szerzőt, aki azonban nem volt jelen az előadáson. A *Füfa* további előadást iránt nagy az érdeklődés. A héten a *soproni* színházban nagyszerű operaelőadás volt. A jól szervezett társulat a *Carment* adta elő; a címszerepet *Kordányi Frida* művészi gondallal és izléssel játszotta, énekeknek s játéknak nagy hatása volt. *Vlassák Vilma* és *Déri Jenő* voltak még az előadás erősei. — A *kaszai* színházban a héten *Barna* *László* dirigálásával adták elő a *Csanovát*. A darab zeneszerzője a közönség szeretettel ünnepelte. *Komlóssy Emmát*, a fő nőszerep jeles tehetségű ábrázolóját, kedves játékaért és finom színezéséért énekekért nagyban tapsolták.

** Legújabb zeneművek kaphatók *Szilágyi Béla* könyv- és zeneműkereskedésében Budapest, *Károlyi* körú 26. Operák és operettek zongorára szöveg nélkül: *Bizet* *Carment* 7.20 K. *Verdi* *Aiarosok* 9.— K., *Gounod* *Faust* 7.20 K., *Goldmark* *Sába királynője* 7.20 K., *Mascagni*, *Parasztbeosztlet* 6.— K., *Goldmark*, *A Berlichingen* *Gütz* német szövegű 18.— K., *Khina* németesetek, legújabb operette 6.— K., angol szövegű 10.— K., Az édes lányka 5.40 K., *Gaissa*, *Görög rabszolgá*. Kis aranyos. egyenként 6.— K. Kis szökevény, *Postás* flu, New-York szépe, egyenként 7.— K. — *Polpovnik*: *Svihákolbó* 3.60 K., *Khina* németesetekből 3.— K., *Luna* asszonyból 3.— K., *Cesky* brigádőrök szövegű 3.— K., *Rodost* színmű dalai szövegű 2.— K. — *Legújabb kerművek*: *Amoureuse* waltzer 2.40 K., *Ziehrer* *Selyem bárony* keringő 2.40 K., *Luna* keringő 2.40 K., Az izé keringő 2.40 K., Az édes lányka keringő 2.40 K., Legkedveltebb kúpék és dalok: *Rózsabimbó* és a méh magyar szövegű 2.16 K., A nap és a napirág 2.16 K., A golyó dal (a Lóthi ezredeseiből) 3.— K., *Memo Lilly* ugyanabból 1.80 K., *Nem látták a kis Kohn urat* 1.80 K., *Meg van már a kis Khon* 1.44 K. A *csókon szerzett* *völegényből* legkedveltebb betétdalok angol szövegű: A moirai lányka 3.— K., *Zau Lu* 2.40 K., *Huber* 101 magyar népdal cigányos modorban 3.— K., *Bloch* 101 magyar népdal heggedűre 3.— K., *Legújabb tánc*- és dalalbum cimbalomra *Allaga* *Gezától* 3.60 K. *Jegyzékek* kívánatra ingyen és bérmentve küldenek, Állandó vevők kedvezményben részesülnek.

MŰVÉSZET

□ **Művészeti fényképtállítás.** Az e hó 29-én a Nemzeti Szalonban megnyitót művészeti fényképek kiállítására a világ minden részéből eddig 450 fék érkezett. Legnagyobb a páriákat részvele; *Pupo*, *Buquet* szociációs színes képeket küldöttek. Nagyon érdekes *Henppe* *Ferenc* stereoszkóp-gyűjteménye világkörüli utjáról, továbbá az angolok a spanyol *Tollu*, a japáni *Utamaro* kiállítás. Felünst keltő gróf *Esterházy Mihály* tanulmánya, a „*Halottak napján*”. Külön osztályban helyezik elő a budapesti ősmert szépségekről készített amatőr fényképeket, amelyek nemcsak nagy töltetben, de intim családi körben, joutokon, az utcán örökítették meg a főváros szép asszonyait, leányait. Egy másik osztályban azután ugyancsak a szép hölgyek javarészt, mint kiállítók vesznek részt.

□ **Művészeti figyelmébe.** Az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat több művész kérésére a nemzetközi tavaszi tárlatra való beküldési határidőt március 10-éről március 14-iki esti 6 óráig meghosszabbította. — A Nemzeti Szalon szabados kiállítása e hó 25-ikén nyílik meg. A Szalon igazgatósága kéri a kiállító művészeket, hogy kiállítódn képeiket meg a jövő hét folyamán küldjék be és azok a művészek, akik a kiállítás megnyitására előhajtának utazni, azok ebbeli szándékukat mielőbb jelentésk be az igazgatóságnak.

TUDOMÁNY, IRODALOM

○ **A Magyar Tudományos Akadémia** második osztálya 9-én, hétfőn délután 6 órákor ülést tart, melynek tárgyalj: 1. *Hegedűs Sándor* r. t.: az arany valuta terjedése. 2. *Pekár Károly*, mint vendég: Az oktatásolat eredetéről magyar őstörténeti adatokkal kapcsolatban.

○ **Uj Idők.** Gazdag és változatos tartalommal jelent meg az Uj Idők e heti száma. Van benne novella *Herceg Ferenctől* és *Gyarmathy Zsigánctól*. *Horkayné* mulatságosan csöveg a hét eseményéről, *Junius* egy történeti esszayba „*Smeretli* XIII. Leó pápa őseit és azok működését. *Keve* a *Klapka*-légió hősményeit írja meg és a két tolytatásu regényben *Szizka* a magyar, *Gréville* a francia társadalmat rajzolja meg. Az ilusztrációk sorában ott találjuk az iparművészeti iskola növendékeinek kiállítását kileno képben, a *Simonyi öbester* és *Moharozsa* szerepéről, valamint több jelenetét tiz képben. Az Uj Idők előfizetési évnegyedre 4 korona. Mutatványssamot kívánatra bárkinek ingyen küld a kiadóhivatal (Andrássy-ut 10.)

○ **Gyermekek öröme** *Forgy* bácsi *Kis Lajka* megint megjelent gazdag tartalmával. Most is gyönyörű verse van a *Kis Lajka* *Robos* *Andornak* és *Szirtes* *Arthurnak*, továbbá tolytatódik a *Gaal* *Mózes* érdekesített, kalandos ebeszélése, a *Harom kényeser-pajtársól*, *Kerdy* *Gyula* egy kis malac történetét mondja elő. *Farkas* *Gyuláné* is szép ebeszélést írt, *Polgár Géza* pedig *Csudáky Bertalan* szép új darabjáról, a *Fehér óar birodalmáról* ír gyönyörű képek kísérettel, amelyet az Uránia Színházban adnak. A *Kis Lajka* e számban kezd meg *Palásthy* *Marcell* és *Ezerédes* *Palkó* és *Örnmester Gyurika* kalandos történetének ebeszélését, *Tanulmányok* a *Szőcheny*, *Kölcsey* ra-

gyógyszerárnyomlásai is. *Benedek Elek* a *Kis-Lap* 16-munkatársra pedig a *Magyar népköltészet virágából* közül érdekes szemelvényeket és a gyermekvilágot nagy gyönyörűségeire a *tejtörő rovart* feltelege van különféle mulatók és észlelési rejtvennyel, ta anynyal. — A *Kis-Lap* előzetési ára negyedröve 2 korona. Előfizetések a *Kis-Lap* kiadóhivatalára Kerepesi-ut 54. *Athenaeum* címzendők.

MULATSÁGOK

)(*Fehér-est.* A *Fészek*-klub, mely már fennállása óta oly nagy sikerrel buzgólkodik azon, hogy a fővárosi társaséletbe művészi szellemet öntsen és társadalmi kontaktust teremtsen a művész és laikus között, ma este fényes estélyt rendezett a *Műcsarnok* összes helyiségeiben. A rendezőség, amelynek élén *Tolnai Ákos* jeles festőművészünk állt, már a *Műcsarnok* díszlétesével is elsőrangú esztétikai gyönyörűséget szerzett a közönségnek. Az első termet gyönyörű fogadóteremmé alakították át, amely, mint valami előkelő angol „Hall”, az iparművészet remekeivel lepte meg a közönséget. A gyönyörű angol butorok, Schmidt remekei, két remek kandalló, a falakat elburkoló szövegek stb. művészileg egységes hatást gyakoroltak a szemléltre. — A második termet a trancia kora-reneszánsz stíjében rendezték be: korhű butorok és pompás gobelinék egészítették ki a stíluszerű szalont. — A harmadik termet nagyszabású tancsteremmé alakították át, amelynek pompázatos növénydísz alatt gyönyörű látrányt nyújtott a táncoló párok tömege. — A domino-bál a téhár álarc és az ibolya jegyében folyt le: az összes hölgyek fehér dominóban jelentek meg, dús gazdag ibolya-díszítéssel. A közönség soraiban ott láttuk a politika, az irodalom, a társaság, a művészet számos jelesét — és amikor egy órákor reggel megkezdődött a demaskálás, kitűnt, hogy a fővárosi legszebb és legelőkelőbb asszonyai jelentek meg a *Fészek* bálján. Egy órákor kezdődött meg a színházi produkciók sorozata. A félkör alakú kupolacsarnokban, amelyet téli kertté alakítottak át, *Kócsis* műépítész tervei szerint nyílt színpadot építettek, amelynek téhár és arany díszítése főléttébb íziesesen hatott. A program az idő szerint — ítéketőlör írjuk a sorokat — szinte belátatlan. Az első szám egy olasz brigati-teret, melyet *Kovács Mihály*, *Pázmán* és *Raskó Géza*, a Népszínház tagjai énekelnek. — Azután egy iskolai jelenetet adnak elő — *Gyöngyi* Iszós elmés tollából: *Vendrei* a tanfelügyelőt jászsza, *Hegedűs* a tanítót, — a lurkók pedig *Szerényi*, *Góth*, *Gyöngyi*, *Raskó*, *Rózsahegyi*, *Náday* Béla, *Ráthonyi*, *Gyözö* és még számos művésze a fővárosi színészeknek. — A művet egy nagy akadályverseny tejezi be, amelyben korrektszóke-kosztümben és papiros-lovakon a fentebb említett művészek lovagolnak; totalizátor is lesz. — A *Műcsarnok* oldaltermeiben van főléllítva a pazar buffet, amelyet Deli szolgáltatók. — A *Fészek* fehér domino-bálja, amelylyel az ideai tarsang lezárul társadalmi sikerénél és művészi jelentőségénél fogva az évad legkíválóbb mulatsága volt.

)(*Hangverseny és bál.* A *fővárosi hírlapkiadó-hivatal* tisztviselői segítő-egyesülete ma a *Royal* nagyteremben színyörönlen sikerült hangversenyt rendezelt. Az előkelő színvonalu programot *Kazal* Károlyné nyította meg *Leoncavallo* Madárdalával *Fodor* Ernő zongorakíséretében. Bizos énekadásával, ragyogó koloratúrájával mindenképpen rácsólgát a publikum lelkesítésére. Utána zsva óvások közepeit lépett a pódiumra *Geyer* Stefi és *Wieniaszki* Souvenir de Moscon-ját hegédülte el oly zseniális hatással és bravúrral, hogy valóságos tapsvihár szóllította vésza a dobogóra. Később *Hubay* Zefirjét és *Sarasate* Zapateadoját is eljátszotta és a közönség alig tudott betelni szubtilis művészetével. A ki-küttör elragadtatást egypár rúadással hálálta meg a művésznő. *Teszory* Julia Bárd Miklós verseit szavaltá drámai elevenésképp majd *Prosvot* Henrik az Operaház tagja gyönyörűdötötte a közönséget érces tenorjával; a Tosca-ból és a Giocondából énekel egy-egy áriát *Riedl* Ferenc zongorakíséretével. *Nagy* Endre, a tarka krónikák éberszemű főhajszólója, csengő rimekben szórtá szét kedves humorát, melyet stante pede karikatúrarázásokkal illusztrált. Végül *Fedák* Sári énekelte el a Bob herceg egy pár dalát és a két vére románót. A hangverseny tanc követte; Jelen voltak:

Asszonyok: Alery Tiborné, Arany Péterné özv. Almásyiné, Auer Bernáiné, Adár Viktoriné, Babos Ödöné, Bereghy Mitosné, Boleiczay Gergelyné, Borbás Gyuláné, Benkő Benóné, Bieier Antalné, Borsiné, Braun Bélané, Baumann Miksáné, Bernauer Gézané, dr. Baraszkó Gyuláné, Berger Ödönné, Blum Mórné, Bendiner Adolfiné, Berkovits Adolfiné, Cseresnyés Jenőné, Csillag Istvánné, Da noky Károlyné, Dalos Ferenéné, Dönos Frigyesné, Dókus Ulrikné, Eremit Jenőné, Ertényi Lászlóné, Eleméry Gergőné, Edelstein Gyuláné, Ertl Ferenéné, Steiner Józsefné, Ferenecz Barabásné, Ferenecz Gusztávné, Feiner

Salamonné, Fleischmann Adolfiné, Özvegy Guttmann Julia, Faragó Lajosné, Feischel Károlyné, Fekete Edéné dr. Guier Józsefné, Gabryeli Loránté, Gebauer Károlyné, Grünwald Pálné, Guttmann Benedekné, Grossmann Márkné, Guttmann Vilmosné, Gusztáv Adolfiné, dr. Grünstein Adolfiné, Halom Mátyásné, Haas Dávidné, Hartmann Józsefné, Horváth C. Guidóné, Horváth Jenőné, Horváth Miksáné, Jeszenszky Gergelyné, Jeney Pálné Iványné, Jermy Pálné, Kazal Károlyné, Károly Gáspárné, Keley Istvánné, Kuttner Miksáné, Klein Henrikné, Kármán Miksáné, Kiss Arminné, Kaszap Gézané, Lovas Imréné, Lengyel Zoltánné Leopold Gyuláné, Lóvas Rózsiika, Kész Szerén, László Ferenéné, Lukács Vilmosné, Lówy Jakabné, Lówy Antalné, Lengyel Adolfiné, Lengyel Miklósné, Láng Jakabné, Lung Károlyné, Lunn Gyuláné, Méry Ferenéné, Melegh Gáborné, Math Vilmosné, Moserné, Marjassy Józsefné, Nádasdy Ernőné, Neumann Lászlóné, Petrács Jánosné, Pánczél Albinné, Provo Henrikné, Pauker Gusztávné, dr. Planer Lászlóné, Paior Leóné (Pécs), dr. Propper Izidorné, Román Gáspárné Rubach Károlyné, Radó Oszkárné, Reichné, Serfőző Gyuláné, Szalay Lajosné, Szentkirályi Mártonné, Szentmiklósy Péterné, Seimeczai Lajosné, Seltényi Kornélné Szántó Béláné, Szenté Tivadarné, Szegedi Józsefné, Sátori Jakabné, Sasa Izorné, Schneid Györgyné, Schwarz Józsefné, Schegern Józsefné, Strauss Adolfiné, Tolmács Endrőné, Torday Ármádné, Tolnay Károlyné, Tomory Istvánné, Uricza Jánosné, Ungár Lipőtné, Weishekné, Vártes Henrikné (Arad), Zilahy Dezsőné, Zilahy Simonné, Zoltán Lipőtné, Beóthy Lászlóné, Liederhofferné.

Leányok: Arany Lili, Auer Irén, Agulár Olga, Bereghy Rózsa, Belleozay Ilona és Klárika, Berkovits Annuska, Bienendel Margit, Bieier Aranka és Lulu, Braun Etele (Sátoraljanibely), Bauer Olga és Margit, Bilitz Teruska (Losoncz), Breuer Tera és Aranka, Cseresnyés Idália, Csokolnacs Jenny, Dallos Birike, Dainoky Ferike, Deutsch Annus, David Inci, Ertényi Rózsa, Eleméry Gizike, Emmerling Alice Etili Ella, Erdős Renée, Fedák Zsanna, Ferenecz Lidi és Palma, Fuchs Elza, Fiset Jetha (Keszthely) Feldmár Ernoston, Fiohtmann Irén és Margit, Frey Matild, Fazekas Gizike, Geyer Stefi, Gebauer Józsa, Gerbeaud Marcella és Gabriella, Gonda Margit, Goldberger Anna, Czeizler Hanka és Juliska, Feigl Blanka és Aranka, Halom Edith, Holvay Frici, Herzegh Prokka, Horváth Teréz, Hagenmacher Mici és Márta, Hoffmann Irénke, Hirn Matild, Hermann Erzsike és Irén, Heister Lerna, Bell Erna, Jeszenszky Irén, Jeney Birike, Károlyi Flóra, Kenedy Franciska, Kiss Kornél, Kuttner Irénke, Kovács Irma, Klein Teréz, Küffner Ilonka, Krisch Mariska (Mókka), Klug Janka, Kardos Aranka, Kőnig Matild, Kutenstein Ella, Lengyel Erzi és Márta, László Margit, Löwenstein Karola, Ludwig Kena és Malvin, Lederer Piroška, Lóvy Juliska és Vilma, Liederhoffier Gizike Mőró Ilona, Melegh Paula, Maróczy Margit és Etus, Morvay Mimike, Murányi Margit, Neumaun Teruska, Nemenyke Ida, Petray Flóra, Nógrády Katinka és Camill, Pelgmann Teréz, Paerényi Luiza és Irma, Popper Karolin, Robay Piroška, Schwarz Macika, Ida, Etele, Szentkirályi Irén, Szentmiklósy Klára, Sajó Amália, Sámuel Mariska, Semsey Mariska, Sugár nővérek, Salgó Margit Stein eld Valéria, Steinitz Nusi, Seidner Margit és Gizike, Szegedy Aranka és Róza, Sólyom Berta és Ilonka, Schenk Mariska, Socher Frida, Steintzer Elza (Arad), Stener Ella, Sári és Janka, Testory Julia és Franciska, Tomory Ilonka, Török Iza, Ungár Margitka, Alice és Előra, Vacsik Rózsiika, Weisz Erzsike (Veszprém), Zöldy Elza, Wölff Elza Luiza, Zilzer Matild Bendiner Hedike, Berkes Józsa, Sohleringer Jankica, Valda Ferike, és Józsa Berkovits Margit, Freund Sárka Reich nővérek, Wisinger Gizike.

)(*A VIII-IX. kerületi izraelita nőegylet* mai művésztélye a Vigadóban a szezon egyik legsikerültebb mulatsága volt. A műsor igen gazdag volt és a közönség tetszését a legnagyobb mértékben megnyerte. *Szilágyi* Arabella és *Szoyer* Ilonka művésztéll előadott dalai nagy tetszést arattak. Dr. *Kósa* Vilmosné briliáns technikával zongorázta el *Chopin* egy szerzeményét. *Maróthy* Margit és *Szilágyi* Vilmos, a Magyar Színház tagjai szavaltokkal érték el nagy hatást, míg *Solyomossy* Elek egy vig monológ előadásával harsogó kacagásra iakasztotta a közönséget. Ilyen előkelő környezetben feltűnt egy fiatal zeneszó, *Szekula* Cecil, ki *Jehovát* szavaltá nagy hatással. A hangversenyt késő reggelig tartó tánc követte. Az estély rendezésével kiváló érdemeket szerzett Dr. Búchlerné elnök, Hodossiné és Szabolcsiné alelnökök, valamint Boskovits titkár.

)(*A Magyar Tisztviselői Országos Egyesülete* ma rendezte harmadik tancéstejét, melyen a tancéret nagy részét a magyar táncok foglalták le. A jelen volt legnagyobb részét az „stápalotás”-ban volt és a „kőrmagyar”-ban, míg a „diszpalotás” az alábbi párok táncolták korhű magyar jelmezekben: Tatar Gyuláné—Tatar Gyula, Horváth Giziko—dr. Csekő Béla, Gross-Blasiovich Mariska—Kompaday Aurél, Wittenberg Irénke—Moosonyi Brunó, Blasiovich Bella—Horváth Mihály, Lendvay-Vargay Sárka—Tarján Vilmos, Glauber-Adrienne—Mőró István, Urs Irénke—dr. Marffy Oszkár. Jelen voltak:

Asszonyok: Antal Jánosné, Adelsberger Ferenéné, dr. Bom Romulusné, Balázs Ernőné, Báthory Antalné, Bankos Gyuláné, Benkő Ferenéné, Büttner Józsefné, Büky Györgyné, Bossány Ivánó, Blasiovich Gyuláné, özv. Blasiovich Antalné, Csikváry Jakóné, Erdőlyiné R. Juliska, Euler Adolfiné, Fillingier Károlyné, Gobbi Alajosné özv. Gőtz Jánosné, özv. Gross-Blasiovich Sándorné, Halmágyi Sándorné, Hellebronth Jánosné, Hiki Jánosné, Horváth Mihályné, Horváth Józsefné Huber Antalné, dr. Hudomei Józsefné, özv. Huszár Vincéné, dr. Janitsék Józsefné, Koczor Kessőné, Kovács Alajosné, Knefely Edéné, özv. Kelemen-Stolz

Ankónia, Karay Gusztávné, Kokesch Károlyné, Langer Istvánné, Láng Ferenéné, Lier Jenőné, Lakos Lajosné, dr. Mesziényi Nándorné, dr. Mezey Lajosné, Moosonyi Károlyné, Milde Józsefné, Mérey Dezsőné, Nyirák Edéné, Naményi Zsigmondné, Popelka Józsefné, Raith Józsefné, Radvány Bertalané, Radocssy Jánosné Stájer Gyuláné, Stachel Jánosné, Schmid Róbertné Suhajda Józsefné, Spett Ferenéné, Szegő Jánosné Szűcs Endrőné, Szily Jenőné Szelnár Józsefné, Szokolyi Bélané, Sziebenisz Gyuláné Szadovszky Józsefné, özv. Tisoh Gyuláné, Tóthossy Istvánné Tatar Gyuláné, Urbanovics Péterné, Urs Nándorné, Utassy Károlyné, Vargay Kálmáné, Vastagh Gyuláné, Vida Károlyné, özv. Wittenberg Sándorné.

Leányok: Balázs Etele, Báthory Vida, Báthory Irén, Benkő Elza, Büttner Elza, Blasiovich Bella, Bankos Gizike, Büky Ilona, Csikváry Katica, Euler Margitka, Edwards Ilona, Fillingier Lonka, Farkas Ilonka, Gobbi Gizella, Gőtz Hedwig, Gross-Blasiovich Mariska, Glauber Adrienne, Hiki Irma, Hellebronth Gizella, Halmágyi Alexandrine, Huszár Micike, Hudomei Aranka Hajnal Erzsike, Horváth Giziko, Horváth Dusi, Huber Lulu, Kégyi Mariska, Kégyi Ilonka, Koczor Aranka, Kovács Eteleka, Kucólyi Hilda, Kelemen Irén, Kovács Eteleka, Kelemen Irén, Kovács Jancsika, Kazay Mariska, Kész Marcsa, Kész Malvin, Kokesch Paula, Lendvay-Vargay Sárka, Langer Zseny, Langer Stefi, Langer Mici, Lier Gabriella, Lakos Mariska, Meischner Irma, Mesziényi Perina, Merer Margit, Méhöld Mimi, Milde Olga, Nérey Ili, Nyirák Gabriella, Ossikovszky Margit, Popelka Elza, Pitreih Ilonka, Raith Irénke, Radvány Micike, Radocssy Jolán, Stájer Imine Spannberger Aranka, Stachel Micike, Stachel Frida, Schmid Zeina, Suhajda Mariska, Szelnár Ionka, Szegő Ilona, Szily Zseny, Szily Manóci, Sziebenisz Jónska, Szadovszky Olga, Tisoh Karola, Tolnay Jolánka (Nagyvárad), Urbanovics Emilia, Urs Irén, Urs Jolán, Vepély Valika, Utassy Adrienne, Vida Melanie, Wittenberg Irénke.

)(*Az Aurora házai estéje.* Az *Aurora* irodalmi és művészi körnek pénteken érdekes házai estéje volt, amelyen a kör tagjain kívül sok vendég is volt jelen. Az est élvezetes műsorában résztvettek *Szentirmay* Elemér, *Farkas* Béla, *Fenyő* Gyula, *Fehér* Olga, *Dunajssz* Nándor. A kör ezután minden pénteken házai estét rendez.

Nyíltér.

A levegőtök katarrhusa rendszeresen hasznátra

a rohítsit
megkényezből.

WEINER és GRÜNBAUM
udvari szállitók egyenruhák árakban

mindenféle KATONAI FELSZERELÉS beszerezhető.
Legnagyobb minőség, tökéletes kivitel, főléttén megbízhatóság, jutányos árak, főléttén gyors üzemelés.

Budapest, IV. ker., Kristóf-tér 5. szám.

Nyaraló LEÁNYFALVÁN, a legszebb helyen, 5 szobás, berendezésű, bérbeadó, esetleg előnyös feltételek mellett, főléttig és részlettörlesztés, kölcsönös megálapodás szerint előadó. Bővebbet: **Ereitaner Testvérek** ékszergyárosoknál, Budapest, Holló-utca 2.

Dr. Feldmann Fülöp
volt **Ballavásári** orvos küldje jelenlegi címét saját érdekében „J. H.” jelleg alatt a lap kiadóhivatalába.

TÉLI-FÜRDŐKURA.

Természetes forrómeleg káncs forrás, iszapfürdőik, iszaphergatók.

Zuhany-masszázs, Vízgyógyintézet, villany-écsfürdők stb. Olcsó és gondos ellátás. Csak, közvény, ideg-bőrbeteg és téli tüdőkurára főléttén kiváló prospectus költ ingyen a Szt.-Lukácsfürdő igazgatósága, Budán.

Iső biztosító intézet katonai

*** szolgálat esetére ***

6 ca. és kir. fensége József főherceg védméneke alatt mint szövetkezet

Igazgatóság: Budapest, IV., Váci-u. 34. Clotild-palota.

Fiak előnyös biztosítása katonai szolgálatnak esetére, — nagykorúságuk idejére, — továbbá nyugdíj, aggkori, ösvegyi járadék-biztosítás olcsó díjak mellett.

Biztosított tőke 45 millió korona.
Biztosított alapok 10 millió korona.
Képviselő, ügynökök korosztélok. Értékezhetni 9-10-11-ig.

Gyógyintézet testgyógyászati sebészet számára.
Dr. A. WITTEK, Graz, Merangasse 26.
Telefon 594.

Gyógykezel *hátgerin* és *végtagok görbődését, zsugorodott és lúdtalpat*, valamint az *izületi lobok* minden fajtáját stb. Saját műtermen *Hessing-téle* korsették és köszülékek számára. Prospectus ingyen.

Császár-fürdő

Budapesten. Hídvágyi kőszobrászok által építtetett, páratlan művészetével, legmodernebb iszapfürdővel, pompás ásványvízforrással, köztük 200 lágyvízes kút, s azokkal. A legmodernebb kezelés. Prospektus ingyen és bérmentve.

A WIENER BANK-VEREIN

MAGYARORSZÁGI FIÓKTELEPE
BUDAPEST, V. Nádor-utca 4., saját házában.

Központ: BÉCS.

Részvénytőke: 80,000,000 K. Tartalékok: 22,569,633 70 K.

Fióktelepek:

Budapest, Prága, Grác, Bránna és Aussig a/E. Melléktelepek:

Pressnitz, Wiener-Neustadt és St. Pölten.

Letétpenztárak és váltóüzletek Bécs 12. kerületében.

A WIENER BANK-VEREIN magyarországi fióktelepe a folyó banküzlet összes ágával foglalkozik, nevezetesen: betétek gyűmölcsözésével, csekk- és folyószámláiban, valamint takarékpénzesekkel; váltók letételezésével, hitelek engedélyezésével, előlegek nyújtásával értékpapírok ellen; tőzsei ügyletek eszközésével bel- és külföldi piacokon, értékpapírok, idegen pénzek és külföldre szóló utalványok vételével és eladásával; bel- és külföldre szóló hitelek kiállításával; szelvények és sorsolt értékpapírok beváltásával; bel- és külföldre szóló váltók beszedésével; értékpapírok őrzésével és kezelésével; kisorsolás alá eső értékpapírok biztosításával árfolyamvesztés ellen.

Az e sorok alatt közöltetnek azok a tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

TÖRVÉNYSZÉK

§§ A vezérigazgató és társai. A Keresztény ruhászövetkezeti ügyében ma a könyvszakértők kihallgatása után a bizonyítási eljárás véget ért. Dr. Gál Endre királyi ügyész Violett Ottó Mór 88 rendbeli csalás és csalárd bukás büntetésével, öcsését Violett Szilárdot pedig csalárd bukás büntetésében való bűnrészeséggel vádolta. A többi vádlott ellen az ügyész elejtette a vádat, mert nem látta bizonyítottának bűnösségüket, mivel ők csak eszközei voltak a szélhámos vezérigazgatónak. Dr. Nesi Pál, Violett Ottó Mór vezérigazgató védője terjesztette ezután elő a védelmet. A perbeszédnek késő delután értek véget, mire a bíróság ítélethozatalra visszavonult.

A törvényszék este 8 órakor hirdette ki ítéletét, bűnösnek mondvá ki Violett Ottó Mór vezérigazgatót 84 rendbeli csalás és a csalárd bukás büntetésében és ezért elítélte 2 évi fegyházra és 380 korona pénzbüntetésre, nemfizetés esetén további 88 nap fegyházra. Violett Szilárdot, a dr. Guthi Soma által védett Wohl Gyulát, továbbá Duscher Józsefet és Spitz Emil vádlottakat ellenben felmentette, illetve az utóbbi hárommal szemben a további eljárást megszüntette. Violett Ottó büntetéséből a bíróság 5 hónapot kitöltöttnek vett a vizsgálati fogság által. Egyben megsemmisítette a törvényszék 84 esetben azokat a szerződéseket, amelyeket a kauciók alkalmazottak üzletelés jegyzésével kötöttek a szövetkezettel. Az ítélet ellen az ügyész Violett Ottó Móra sulyosbításért jelentett be felebbezést, de felebbezett Violett Szilárd felmentése ellen is. Az ügyészek azt a kérelmet, hogy a törvényszék helyezze nyomban vizsgálati fogságba a vádlottat, a bíróság elutasította. Az ügyész ez ellen fellejnyomást jelentett be. Violett és védője felebbeztek.

§§ Az eltűnt letét. Ribánszky József hírlapíró körülbelül négy évvel ezelőtt egy fővárosi utcában azt írta Németh Antal Károly fővárosi ügyvédre, hogy két szegény lengyel munkás büntényítő feljelentést tett ellene sikkasztás miatt mert amíg ők hét hét börtönbüntetésüket töltötték ki, tudtak és beleegyezésük nélkül fölvetette bírói letétben kezelt 7070 forintból szóló takarékpénzári könyveket. A szegény emberek pénze el is veszett Németh ügyvéd rágalma-zás és becsületsértés miatt sajtópórt indított Ribánszky ellen, akit a bíróság a mai tárgyaláson Kereszt Antal védbeszéde után fölmentette, mert bizonyított, hogy amit ír, mindaz megfelel a valóságnak.

§§ Több kabát, kevesebb börtön. Érdekes jogkérdésben döntött ma a budapesti büntető törvényszék Puscariv bír elnöksége alatt. Lissényi József és Adamovich András rovott multu egyének betörés útján szerzett kabátokat adogatták el az Arád-utca és Bajnok-utca sarkán lévő zalogházban. A vádi a kihallgatott tanúk vallomásaival kétséget kizárólag igazolható. Késér alügyész, tekintettel arra, hogy lopás büntetésért már büntetve voltak, a büntető törvény 388. §-ának alkalmazását kérte, mely szerint, ha vádlott a lopás tekintetében visszaeső, úgy a legkisebb büntetés kétévi fegyház. Ezzel szemben elsőrendű vád-

lott védője, ifjabb dr. Schulhof Géza azt vitatta, hogy igaz ugyan, hogy védené két ízben követelt el lopást, de e lopásokért a törvényszék annak idejében csak egy, bár meghosszabbított büntetést rótt ki, úgy, hogy szigorúan véve védené csak egyszer volt büntetve, s így visszaesőnek nem tekinthető. Az érvelést a törvényszék hosszas tanácskozás után magáévá tette és mindkét vádlottat felmentette a visszaesés vádjá alól, egyszerű lopás miatt ítélvén el másfél évi börtönre. Az ítélet jogerős.

§§ A rácskezelő bérnyílókossá. Márki Andrásné és társainak bérnyílókossági bűnügyében az esküdtszék a tárgyalás mai második napján folytatta a tanúk kihallgatását.

Soky András, a megfoltott Márki András tőzromszéjja előada, hogy Márkiné a gyilkosság estében 7 óra tájban ment át hozzájuk s 9 óra után maradt náluk. Huga elmentele után nyomban visszatért azzal a hírrel, hogy baj van náluk. Erre átmentek Márkiék-hoz s látták az öreg Márkit lögni a gerendán. Öv. Német Istvánné is szomszédja volt a megölt Márkinak. A gyilkosság estében 1/10 óra tájban Márkiné őt is értesített, hogy baj van, mire ők is átmentek s látták Márkit felakasztva. Márkiné kérte a tanút hogy vigye le az urát a kötélről, de tanu, aki már több akasztott embert is vágott le, ez egyszer nem tett eleget a kérésnek, mert gyanusnak találta az esetet.

— Miert volt gyanus?
— Mert vércseppeket láttam a szobában s a konyha és jel volt mosva. Ezért mondtam Márkinének, hogy jelentse be az esetet a csendőrszéknek.
— Minek az, — mondta Márkiné — a vén hunnot felakasztotta magát azután leszakadt alatta a kötéll és összeütközött, összeverezte magát. Ezért mostam fel a konyhát is.

A delutánai tárgyaláson az esküdtszék kiballgatja dr. Mészáros és dr. Molnár boncoló orvosokat akiknek szakvéleménye szerint Márki András halálát fulladás idézte elő. Az ügyilkosság esete — szerintük — teljesen ki van zárva. Dr. Németh Ödön és dr. Andvadász Jenő törvényszéki elmeorvoszakértők véleményének előterjesztésére került ezután a sor.

— Van-e gyanukod az orvoszakértő uraknak arra, hogy a vádlottak valamelyike elmezavarban, vagy beszámíthatatlanságban szenvedett, vagy szenvedett a tett elkövetésének idejében?

Az elmeorvoszakértők ez előlki kérdésre egyetértőleg kijelentették, hogy nincsenek abban a helyzetben, hogy rövid két napi megfigyelés után ebben a főbenjáró bűnben erre a kérdésre indokolt szakvéleményt terjeszthessenek elő. Kijelentették, hogy ezen rövid idő alatti megfigyelésük eredménye az, hogy Bona Mihályra, Márki Andrásnéra és Nemes Sándorra vonatkozólag gyanukokat találtak, amelyekből ezeknek esetleges elmezavarára vagy csökkent beszámíthatósága következtetéseket lehet vonni.

Dr. Weiss Ödön védő erre megújította a tárgyalás elején már előterjesztett azon kérelmét, hogy az esküdtszék az elmeorvoszakértőknek ezen nyilatkozása alapján most már napojra el a tárgyalást azon célből, hogy a vádlottak emelállapota tüzetes orvosi megfigyelés alá véssék. A többi védők csatlakoztak dr. Weiss Ödön megismeltelt kérelméhez. Dr. Halasz Lajos királyi ügyész ellenente a kérelem teljesítését s a tárgyalás elnapolását, mert az esküdtek maguk is meggyőződhetnek a tárgyalás folyamán arról, hogy a vádlottak nem szenvednek elmezavarban s a tett elkövetésének idején sem szenvedtek abban.

Dr. Révész Béla esküdtszék elnöke nevében azt a kérdést intézi a törvényszékhez, vajjon van-e joga az esküdtszéknek a bizonyítási eljárás kiegészítésére indítványt tenni.

A törvényszék visszavonult tanácskozni s úgy határozott, hogy az esküdtszéknek nincsen joga a maga összeszedeves indítványt előterjesztene. Hanem jogában áll az egyes esküdteknek felállással jelenni, hogy kivánják a saját maguk nevében a bizonyítási eljárás kiegészítését. E határozatra hét esküdtszék állott fel, azt a kérelmet terjesztve elő, hogy a vádlottak elmebeli állapotát elmeorvoszakértőkkel tüzetes vizsgálatassék meg, s e célből a tárgyalás napoltassék el. Dr. Halasz Lajos királyi ügyész, látva az esküdtek többségének véleménymegnyilatkozását, most már maga is kérte az elmebeli állapot megvizsgálása céjből a tárgyalások elnapolását. A törvényszék rövid tanácskozás után helyt adott az elnapolás kérelemnek s a tárgyalást Márki Sándorné, Bona Mihály és Nemes Sándor elmebeli állapotának megvizsgálása céljából bizonytalan időre elhalasztotta s az összes iratokat a központi vizsgálóbíróknak kiadni rendelte.

TÁVIRATOK

Mexiko, március 7. A Pico de Colima vulkán tegnap délelőtt 10 órakor szokatlanul erősen kitört.

Róma, március 7. Az Italic szerint Róma közelében, a Tre Fontana trappista apátság földjein dolgozó parasztek egy föld alatti barlangtal fedeztek fel, mely Szent Damasus pápa idejéből származik.

A husz éves szerb királyság.

Belgrád, március 7. A szerb királyság proklamálásának 20-ik évfordulóját fényesen ünnepelték meg. A székesegyházban tartott ünnepi istentiszteleten megjelent a királyi pár, dében pedig ünnepes fogadás volt a palotában. Este díszes ebéd a konakban, amelyre a diplomáciai testület hivatalos. A város fel van lobogóva. A hi-

vatalos lap sok kitüntetést és katonai előléptetést közöl.

A német császár Kopenhágában.

Kopenhága, március 7. Minthogy Keresztély király 85-ik születésnapja (április 8-ika) a nagyhétre esik, Vilmos császár nem ezen a napon, hanem április 2-án szándékozik Kopenhágába janni.

A dolgos Reichsrath.

Bécs, március 7. A képviselőház kedden kezdti meg a költségvetés első olvasását, amelylyel három nap alatt valószínűleg végezni is fog, pénteken pedig a kiegyezési javaslatok első olvasása lesz napirenden.

Közgazdasági táviratok.

Bécs, március 7. Az alpesi bányászati törvényjavaslat igazgató-tanácsának mai ülésén beterveztették az 1902. évről szóló zárszámadást. A tiszta nyereség 3,280,430 korona leírása után 6,763,153 korona. Az igazgató-tanács elhatározta, hogy a közgyűlésnek azt fogja ajánlani, hogy az osztalékok 7%-ban vagyis részvényenként 14 koronában állapítsa meg a tartalék-alaphoz 200,000 koronát, a nyugdíj- és társadalmi alaphoz 100,000 koronát csatoljon és 122,464 koronát új számlára vigyen át.

Bécs, március 7. (A Budapesti Napló telefonjelentése) A mai heti tőzsdén eladott buza: 3300 mm, temesvári 7-8 kg. 8-17 K. 3 óra Bécsből. 84 kg. 7-83 K. Gyoma, 84-82 kg. 7-85 K. Déványa, 84 kg. 7-80 K. Kunesnyó, 82 kg. 8-05 K. Mezőtúr, 77-5 kg. 7-45 K. Galánta, 77 kg. 7-85 K. Pöstyén. Rozs a forgalom elején 2-5 fillérrel drágább volt. 7-86 K. Szered, 7-70 Nyitra, 6-62 Léva, 6-50 Balassa Gyarmat, szlavóniai 7-35 K. Bécsből. Árpában nagyon csekély volt a forgalom. Tengeri 6-50-6-80 K. 5 fillérrel szilárdult. Zab valamivel nyugodtabb, magyar zab minőség szerint 6-45-7-10, osztrák 6-45-6-65 K.

A határidőtőzsdén maradt: buza tavaszra 7-67 K. hasonló áron, mint 8 nap előtt; rozs tavaszra 7-1 K. 2-3 fillérrel szilárdabb. Zab tavaszra 6-21 K. 6-7 fillérrel gyöngült.

Liszt forgalma javult, korpa nem változott.

New-York, március 7. (Terménytőzsdé, Zárjárt.)

Gyapok: New-Yorkban helyben. — (10.-). Márciusra 9-65 (9-64), Juniusra 9-45 (9-31). New-Orleansban helyben 9-1/2 (9-1/2). — Petroleum: Stand white New-Yorkban 8-20 (8-20). Stand white Philadelphian 8-15 (8-15). Refined in Cases 10-50 (10-50). Credit Balances at Oil City 1-50 (1-50). — Zsír: Western stein 10-30 (10-30). Rohe és Brothers 10-40 (10-40). — Tengeri irányzata gyenge. — Márciusra 55-1/2 (55-1/2). — Májusra 58.- (58-1/2). — Juliusra 50-1/2 (50-1/2). — Buza irányzata gyenge. — Piros ószi helyben 81.- (81-1/2). — Márciusra 83.- (83-1/2). — Juliusra 76-1/2 (77-1/2). — Szeptemberre 75-1/2 (75-1/2). — Gabona szállítási díja Liverpoolba 1-1/2 (1-1/2). — Kávész: fair Rio T. sz. 5-1/2 (5-1/2). — Márciusra 4-25 (4-20). Juniusra 4-55 (4-50). — Liszt: Spring Wheat clears 3-05-3-10 (3-05-3-10). Cukor: 3-1/2 (3-1/2). On: 30-25-30-75 (30-25-30-75). — Rész: 13-62-14.- (13-62-14.-). (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, március 7. (Terménytőzsdé, Zárjárt.)

Buza irányzata gyenge. — Máj-ra 74-1/2 (76.-). — Juliusra 71-1/2 (72-1/2). — Tengeri irányzata gyenge. — Márc-ra 55.- (55-1/2). — Zsír: Márc-ra. — (10.-). Máj-ra 10-15 (10-07). — Szalonna short clear 10-12 (10-12). — Sertészsír: Májusra 13-35 (13-37). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Szerkesztői üzenetek.

— Kéziratokat nem adnak vissza. —

Gy. Gy. Aracs. A Magyar Kereskedelmi Részvénytársaság (Kereséki-ut 32.) megküldi a külföldi cégek jegyzékét. — K. S. Szilánca. Nem kell fölvetélt vizsgálat tenni, ha nyilvános iskolában vizsgázott. A hazai történelem köteles tantárgy a nevelési oktatásban. — K. I. Szeveta. Vas József (Érzsébet-körút 38.); Politzer Zsigmond (Kecskeméti-utca 4.). — W. E. Tiszta lehelhetőség hogy egy hatsoros levél alapján megíljuk, vajjon van-e valakinek talentuma a színészpályára. A színészközlők felvételi vizsgáján mondhatnak erről véleményét. — Régi előzetes. Vizsgádját kell fizetnie. — T. H. T. Ujhely. 1. Molnár Mór szerkeszti, kiadóhivatala Szegszárdon van. 2. A szakszervezetek és a budapesti munkaközvetítőintézet végzik a munkaközvetítést. — Gy. K. Budapest. A Magyar Könyvtár Márciusi dalok című füzetében megtalálják Abrányi Emil szavalására való, hazafias verseit. — H. K. Budapest. Nem közölhetők. — R. M. Márki munkája ajánlatos. — Önképzőkör. Singer és Wolner (Andrássy-ut 10.) könyvkereskedésében megkaphatja. — Verseszkör. Együttessé választ adunk mihelyt közlésre Erdemeser akadunk; szolgáljáljon ez mind-azoknak válaszul, akik a verseskör szülő bírálatot reklámálják. — Előzetes. Kőbánya. A fővárosi tanácsa is figyelmeztette már az iskolákat, hogy a villanyos jegyek gyűjtése hiábavaló, nem értékesíthetők az elhasznált jegyek. — Kávész. Iparigazolványa és ipar-engedélye alapján szabad, ha az iparengedélybe bevéteit.

M E S E

A fekete macska országa.

Hol vol, hol nem volt, — volt egyszer egy fekete cica. A fekete cicának volt egy kis gazdasszonya, Mariska. Egyszer azt látja a fekete cica, hogy az ő kis gazdasszonya naphosszat busul. Hiába sütött a napsugár, hiába fogta meg a cica a legnagyobb egeret, Mariska csak nem akart letenni a szomorkodásról. Csak busult, busult reggeltől-estig, a könnyeit mind elsírta szomorúságában.

Azt mondja egyszer a fekete cica Mariskának: — Kis gazdasszonyom, mondd meg nekem, hogy min busulsz olyan nagyon. Segítek én rajtad, már nem nézhetem tovább a szomorkodásodat.

Azt mondja erre Mariska:

— Jaj, nagy az én bajom, édes macskám, elveszett a legszebb babám. Olyan selyemhaju, aranyos ruhája baba nem volt ebben a királyságban, mint az én babám.

A cica megdörzsölte a bajszát. — Csak ez a baj! No majd visszahozom én a selyemhaju babádat, Mariska. Rakd meg csak a tarisznyámat elemőszálával. Elmegyek, megkeresem a babádat.

Ugy is lett. A fekete cica elbusuzott Mariskától, nyakába kanyarította rongyos szűrét, felhuzta sarkantus csizmáját, aztán fel is ut, le is ut, ugy elment, hogy hírére se hallotta senki.

Ment, mendegélt a fekete cica. Kereste, keresgélte mindenfelé a Mariska elveszett babáját. Már tán a tizedik országot is bejárta, még se akadt nyomára a selyemhaju babának.

Lerongyodott már a ruhája is. A szűrén több volt a lyuk, mint a folt, sarkantus kis csizmáján kinézetett a lába ujjai. Belefáradt már a nagy vándorlásba, mikor egy este találkozott egy árva fiúval.

— Hová mégy, te rongyos macska? — kérdezte az árva fiú.

— Keresek egy selyemhaju babát. Nem látad valahol, árva fiú?

— Nem láttam én sehol, pedig már annyit vándoroltam, hogy lekopott térdig a lábam, — felelt az árva fiú. Hanem mivel egyéb dolgom nincs, megyek veled, fekete cica, és keressük együtt a selyemhaju babát.

— Jó lesz biz' a! — kiáltotta a cica. — Több szem többet lát. Hát menjünk együtt.

Mentek mendegéltek, mikor egyszer egy nagy fekete erdőhöz értek.

Amint az erdőhöz közeledtek, megállította őket utközben egy vén kőrtefa:

— Ne menjetek az erdőbe! Jaj, ne menjetek az erdőbe.

A fekete cica rá se hallgatott a vén kőrtefára.

Mikor tovább mentek, megint megállítja őket egy szürke varju.

— Ne menjetek az erdőbe, ha jót akartok. De a szürke varjura se hallgatók. Mentek tovább az erdő felé.

Az erdő szélén egy vadrózsabokor akaszkodott a ruhájukra:

— Ne menjetek, mert nagy bajba juttok.

De bizony bementek az erdőbe.

Alighogy a fák között voltak, tizenkét zsványval találkoztak.

A zsványok tüzet raktak egy tisztásra és egész ökröt süttöttek vacsorára. Mikor meglátták a fekete macskát az árva fiúval, mind felugráltak.

— Hogy kerültök ide, ahol a madár se jár? Ez a zsványok országa, — kiáltották fogesikorgatva.

A fekete cica nem ijedt meg.

— Akkor jó helyen járunk, — felelt bátran.

— Egy selyemhaju, aranyos ruhája babát keresünk. Már mindenütt néztük, még csak éppen itt nem. Bizonyos, hogy itt van.

Egy nagyszakállú vén zsvány bólintott:

— Itt van hát. De nem adjuk oda. A zsványok nem adnak vissza semmit. Titeket pedig megölünk, hogy el ne árulhassatok.

Megragadták az árva fiút meg a fekete macskát és odakötötték egy fához. Ők maguk pedig lakomához láttak. Ettek, ittak. Kevés volt egy ökr. Megsüttöttek még egyet. A bort pedig hordókból esapolták.

— Jaj, be jó dolguk van a zsványoknak! — sóhajtott az árva fiú. — Magam is szeretnék zsvány lenni.

A fekete macska oldalba lökte erre:

— Adok én neked. Tudom, kikaparnám a szemed, ha zsvány lennél. Rossz emberek azok mind.

Mikor már teleették magukat a zsványok, akkor azt parancsolta a nagyszakállú vén zsvány:

— A fekete macskát meg az árva fiút öljétek meg. Aztán mehet mindenki aludni.

De a zsványok már nagyon lusták voltak.

— Elég idő lesz arra reggel! — felelték és mind aludni mentek.

Csak az kellett a fekete macskának. Mikor valamennyien aludtak, szépen kioldozta azt a kötelet, amelylyel a fához kötötték, aztán sorban megkötözte a zsványokat.

— Majd adok én ezeknek, ha felébrednek, — mondta. — Tudom, nem felejtik el a fekete macskát soha életükben.

Az árva fiút is kioldozta a fától, aztán neki-láttak a vacsorázásnak. A zsványok sok ételt, bort meghagytak. A fekete macska az árva fiúval együtt mindent megevett. Vacsora után jókedvű kerekedett. A fekete macska elővette dorombját, aztán fújni kezdte, az árva fiú pedig ténora perdült. Daloltak, mulattak, egyszerre elfelejtették, hogy zsványok közt vannak.

De a zsványok is felébredtek a nagy dinom-dánomra. Akkor csudálkoztak csak igazán, mikor a fekete macskát táncolni látták. De nem tudták meg se moccani, úgy összekötözte őket a furfangos cica.

— Hát most én ölök meg benneteket, — szolt hetykén a fekete cica. Gonosz, rossz emberek vagytok, megérdemlitek a halált.

A zsványok elkezdtek könyörögni.

— Jaj, soha leszünk többé rosszak! Téged pedig megválasztunk királyunknak, csak az életünket hagyd meg.

— Az már más, — felelt a fekete macska. — Ha én leszek a királyotok, majd jobb utra térítlek benneteket. Nem is fogjátok ezt az erdőt többé zsványok országának kivni, hanem a fekete macska országának.

Ugy is lett. A zsványok megválasztották a fekete macskát királyuknak, az pedig felpakolt tizenkét szekeret mindenféle drágasággal a zsványok kincséből, a selymes hajú babát sem felejtette el és elküldte Mariskának.

Az árva fiú lett a fekete macska első minisztere, a tizenkét zsványból pedig jóraváló derék ember lett. A fekete macska is új szűrt és új sarkantus csizmát csináltatott magának és megpödörgette bajuszát, így szolt:

— No most ideje volna, hogy megházasodjam.

De azt majd máskor mondom el.

Gyula bácsi.

KÜLÖNFÉLÉK

Erdei kápolna.

Hőfötte, hallgatag vadon
Mélyen dülledt kápolna-rom,
Elhagyva, egyedül.
Fagyasztó fergeg ha dől,
A róka, farkas, őz s a nyúl
Ölébe menekül.

A vad, kit vérszomj-láz gyötör
És egymás életére tör
Nyílt harcban és leszen,
Az üldöző és tüdőzött
A négy megroskadt fal között
Megtérnek csöndesen.

A templom, melyet emberész
Válászálni emelni kész
Sok évszázadja már,
Most im a béke hajlaka,
De a békülésre, ah oda
Csak ördök vadja jár.

Fent látják ezt a csillagok
S mind örrendőn csillog, ragyog,
A vén templom felett.
Egy percre éled a vadon
S enyhén, szelíden átson
Egy égi lehelet.

Felkai Sándor.

REGÉNY

AZ ÚJ MAGDOLNA

— REGÉNY —

Írta: WILKIE COLLINS

(34)

Mercy a fiatal lelkészen felejtette szemeit és soránan figyelt minden szavára; amikor az befejezte, Mercy kétségbeesetten sütötte le szemeit.

— Annak a nőnek, akire én gondolok, — válaszolt — nem int ilyen jövő. Azt senkisé megfogja fölemelni. Neki nincs többé reménye.

Julian egy pillanatig komolyan gondolkodásba esett.

— Csak meg kell értenünk egymást jól, — mondá. — Az a nő család követelt el és egy másik személyt ezzel megkárosított. Így mondta, nemde?

— Igen.

— És hasznot húzott belőle.

— Igen.

— Fenyegeti őt felfedezés veszedelme?

— Nem, attól biztosítva van — legalább e pillanatig.

— Vagyis addig, amíg ő maga hallgat.

— Ugy van.

— Nos, most kinálkozik számára a segítő kéz. Ha igénybe veszi, új jövő vár reá; újra remélhet.

Összekulcsolt kezekkel, lélekzetét visszahajtva nézte Mercy a fiatal lelkésznek a nemes hévtől mintegy átszellemült vonásait és figyelt arany-szavaira.

— Fejezze ki magát világosabban, — mondá a leány. — Mutassa meg neki általán az utat, amelyen járnia kell.

— Vallja meg az igazat, — válaszolt Julian; — és pedig nem a felfedezéstől való kiesnyes féltelmében, hanem a jog miatt, mely a károsulat

illeti meg; most vallja be, míg annak a nőnek nincs hatalmában felfedeznie bűnét, áldozza föl a megbánás szent kötelességének mindazt, amit a család által nyert. Ha tud ugy cselekedni, csakis a saját lelkiismerete nyugalma, csak a mindenható kedvéért, nem törődve a személyes hátránnyal, a szeggyennel és nélkülözéssel, amely reá vár — ugy ezzel a megbánással megmutatta lelkének nemes magvát. És ha aztán ugy látán, hogy a farizeusok és vallásos rajongók megvetéssel taszítják el maguktól, mindenekelőtt odanyujtán nekí a kezemet és azt mondanán neki: — Kelj föl, te szegény, beteg szív! Isten angyalai ujjongnak feletted, te szép, megtisztult lélek! A te helyed ott van e föld legnemesebb teremtsései közt.

Ontatlanul jöttek ezek az utolsó szavak Julian lelkének legmélyéből; ugyanazokat mondta évekel eelőtt a javítóintézet kápolnájában, a sok szerencsétlen ember-gyülekezetenek.

Mercy tiszteire nagyobb mértékben érezte e szavak hatalmát és meggyőző erejét. Valami titokzatos hirtelen változást idéztek elő azok lelkében. A bánatos arc még szebb lett; nagy, szürke szemeiből eltűnt a rémület és aggodó bizonytalanság változó kifejezése és helyébe egy nagy, tiszta elhatározás szelid fénye lépett.

Csend következett, mindkettőjüknek szükség volt reá. Julian szakította meg a csendet. — Meg van most már győződve, — kérde, — hogy csak meg kell ragadnia a sors által nyújtott segítőkezet, hogy újra remélni tudjon?

— Azt a meggyőződést meritettem, hogy annak a nőnek nincs a világon hibebb barátja önnél — válaszolt Mercy szelíden és a hála érzésével. — Igazolni is fogja az a nő az ön nemes bizalmát és be fogja önnök bizonyítani, hogy az ön szavai nem mondtak hiába.

Julian nem értette meg e szavakat és az ajtó felé ment.

— Használja ki a drága időt, — mondá. — Ne engedje őt szenvedni borzasztó kínja alatt; ha ön maga nem megy el hozzá, küldjön el engem helyette.

Mercy egy mozdulattal maradásra intő Julian. A lelkész megállt, csudálkozva vette észre, hogy a leány ulve maradt.

— Maradjon itt, — mondá Mercy hirtelen elváltozott hangon.

— Bocssáson meg, — viszonzá Julian, — én nem értem őt.

— Mindjárt meg fog érteni; csak hagyjon némi időt.

Julian még határozatlanul állt az ajtónál, szemeit vizsgálóan rászegezve. Nemes lelke, feltétlen bizalma a leány iránt, a gyanúnak még árnyékát se engedte közel hozzá.

— Egyedül akar maradni? — kérde óvatossan. — Elhagyjam talán és később megint vizsgátozjak?

Mercy rémületen feltökintett.

— Engem elhagyni? — ismétlé; hirtelen elakadt a hangja.

Csaknem a szobának egész hossza elválasztotta egymástól. Szükségét érezte most annak, hogy mindent bevalljon, de a szavak nem jöttek ajkaira, csakis Julian arcának kifejezése tudta bátorítani ily lépésre.

— Nem, — kiáltá szorult szívvel. — Nem szabad elhagynia. Jöjjön közelebb.

Julian némán engedelmeskedett. Némán mutatott Mercy egy mellette álló székre. Julian leült. Mercy ránézett és legyőzte, elhatározta, hogy bevallja a borzasztó valót, de még folyást habozott; nem tudta, hogy miként kezdje. A nő őszton azt tanácsolta neki, hogy e férfi érintésében keresse bátorságot! Egyszerűen és elfogulatlanul szolt:

— Engedje meg, hogy megfogjam kezét; bátorságot és erőt fog kölcsönözni.

Julian nem válaszolt és mozdulatlannal maradt. Gondolatai más tárggyal foglalkoztak, mintegy elveszve pihent tekintete a leányra; még egy pillanat, és az egész való leplezetlenül állt szemei előtt. Eppen akkor a leány megfogta a kezét úgy, mint nővér a bátyját. A gyengéd nyomás, amelylyel ujjai az ővéit átfönták, kiragadta merengés-

A divat világból.

Végigmenve a napfényes, tavaszias utcákon, minduntalan a hölgyek nagy csoportjai akasztják meg sétánkat. Az elsőrangú divatkereskedések földig érő kirakatai előtt szinte tolongnak az elegánsabbnál-elegánsabb kíváncsiak, akik mind a legújabb divattermeket csodálnak.

Azért mondom, hogy csodálnak, mert alapszabán véve még nincs mit csodálni. Divat ő felsége ezidén kissé lustának bizonyult. A szokottnál később engedte meg hírnökeinek, hogy kibontsák szeszélyeinek Pandóra szelencéjét, amely lényegesen különbözik mitológiái elődjétől. Mostani modernségében ugyanis biztosan tudjuk róla, hogy elsőnek a hiúság szállt belőle világgá és tanuját főképp a női szívekben ültette fel.

Ezzel nem mintha a létjogosultsága ellen beszélénk. Dehogy! Minden nőnek okvetlen kell hiúknak lennie — egy bizonyos fokig. Mert legyen bár a nő akármilyen genialis, szellemes stb., mégis csak nehezen bocsátja meg neki, ha külseje híján van a distingválit csinának. De a legnehezebb a dologban éppen ennek a bizonyos foknak a betartása. A saját gyöngységünk és szépségünk hódítása könnyen eltérít bennünket a helyes mértéktől. Ezzel szemben fennáll az, hogy a finomlelkű nő sohasem tévesztheti szem elől.

Mint mondom, divat ő felsége ezidén a szokottnál később örvendeztet meg bennünket ajándékaival. Csak győren, elvéve érkezik egy-egy hír vagy alkotás divatország metropolisából, a messze Párisból. És az is, ami érkezik, még bizonytalan, ingadozó, mintha a legkisebb ellenáramlat megdöntené.

A térről maradt még reánk a bársonyruhák szeretete. Abban a tompa, fénytelenül puha szövetben van valami, ami örök időkre óta szimbóluma volt az előkelőségnek, méltóságnak. A tavasz derűjével számolva, most pettyes és csikos bársonyokat is jeleznek, amelyeket művészes posztóüzemekkel fognak díszíteni, valamint tafeta-csikkokkal is. Ez az eljárás nagyon alka-mas kissé viselt bársonyruhák felfrissítésére. Szinte nélkülözhetetlen kísérője a ruháknak a gnipürrel áttört battisztgallér.

Buzoknak is sűrűn alkalmazták a bársonyt. Mert e — már oly soká ismert — divat ma is fennáll még. Igaz, hogy változott, mert csakis az alj színeiben tartott, csupán árnyalatokban eltérő zubbonyok vannak megengedve. Az elűtő, ríktő színeket teljesen száműzték.

Nagyon kedvesnek ígérkezik egy újdonság, amely Anglia szállította. *Tea jacket* a neve és kicsinyített kiadása a *tea-goronnak*. Célja az otthon intim körében kényelmes és csinos öltözképet adni a háziasszonynak vagy házikisasszonynak. Hadd írjak le egyet.

Szöveje Pompadour-moíré. A vállon sima rész-

ből; szívében fellobogott a szenvedély lángja és elfojtotta a tiszta törekvést, amely az imént még eltöltötte lelkét. Eles esze, amely már közel volt ahhoz, hogy kitalálja a leány zavart lényének, furcsa szavainak okát, hirtelen fölmondta a szolgálatot. Reszketett a gyönyörtől, amikor a leány megértette. De eszébe jutott Horace és tétlenül pihent a leány keze az övében; sáemeit elfordította tőle.

A leány elfogulatlanul még jobban megszorította a fiatal lelkész kezét és szólt:
— Ne forduljon el tőlem; ha sáemeibe nézhetek, bátrabbnak, erősebbnek érzem magamat.

A leány szavai, érintése elkábították Juliant, egészen átadta magát a szép arc varázsának. Önuralma elveszett, se Horace, se a saját becsületére nem gondolt többé és így a szenvedély bizonyosan oly vállomásra ragadta volna, amelyet egész életén keresztül megbánt volna, ha Meroy öntudatlanul elébe nem vág, ő szólt meg először.

— Még több mondanivalóm van önnek, — kezdé hirtelen a visszatért erő tudatában és azzal az elhatározással, hogy végre feltárja Julian előtt lelkét, — igen több, sokkal több a mondanivalóm, mint amennyit eddig hallott. Nemes, irgalmas barátom, engedjen meg, hogy itt mindent bevalljak.

E szavaknál a férfi lábai elé akarta magát vetni. Julian felugrott és visszatartotta, két kezével megkapva, magához emelte.

Az imént kisiklott szavakban, a különös viselkedésben, amely azokat kísérte, Julian meglátta a valót. Nem volt többé semmi kétség, a bűnös, akiről ez a leány beszélt, ő maga volt.

Szóttalanul feküdt Meroy Julian karjaiban, keblét a férfi mellére szorítva. Ekkor kinyílt a könyvtárszoba ajtaja és belépett lady Janet.

(Folytatása következik.)

ről széles fehér csipkefodor hullámszik a derékra, mely mirtusz-zöld, széles övvel záródik. Elöl hatalmas ékszerszatt van az utóbbin. Elöl, ahol a vállrészt végződik, nagy zöld selyemcsokor van a közepre tűzve. Óriási ujjak fehér csipkével.

A díszek világbólban újjászületni látjuk az antik kor fényűzését: az aranyhímzéseket, a finom háló-mintákat és világos színeket, amelyekben Itália patriócius-hölgyei mutatták be szépségüket. Estélyeinek sok hímzést fognak viselni, valamint csipkét. Fejdisznek az empire-korabeli, nagy kerek koszorúk fogják járnai. A pillodivatnak sincs még vége. A derekakat csaknem kizárólag XIII. Lajos korabeli csipkegallérok díszítik. A hímzést épp oly alakban alkalmazzák; battisztra vagy linonra virágokat, ágas-bogas mintákat ötenek.

A ruhaalak határozottan rövidebbek. Általában még a földet érik, de látni már sokkal rövidebbeket is. Legfőbb ideje is, hogy belássuk e divat őfelszerű és keocse voltát. Micsoda élvezet most — a napfényes, szép idő beállával — kurta kis szoknyában járhatni az erdőt és tele tündével, festelentül szivhatni a tavaszi illatot! Sőt e óéira csakis bokáig érő ruhák készülnek, amelyek szabadon láttaini engedik a hosszú szoknya terhétől megmenekült, apró lábcsikákat.

Ha élesen megfigyeljük őket, e rövid, alul bő aljakban némi hasonlóságot találunk a krinolinnal, amelylyel egyik-másik divatreformátor így idény-változáskor lenyegeltődni szokott. De rémítése üres beszéd marad és fog maradni; erről akkor győződik meg, ha ósdi divatlapokban lapozgatva, a mult e monstre divatját szemléljük. Izlésünk azóta, hála Istennek, akkorról fejlődött, hogy borzadunk e osaf, nevetéses alakoktól. És ha valaha még uralomra kerülhetne valami ehhez hasonló divat, óriási változásokon kellene átmennie.

A rövid ruhákkal egyetemben a cipő divatja is erősen fejlődik. Eddig a hosszú aljak vajmi keveset láttattak belőle, annál szaporábban bukkanak elő a különféle cipő-specialitások. Ismét általános a magas sarok és sűrűn látjuk a fényes csatokat. Ez kissé feltűnő divat és inkább a sablonokban vagy a fürdők sétányain alkalmazható. Közönséges használatra leg-elegánsabb a sima vagy gombos cipő.

Nyakbarettekben gyönyörű újdonságok vannak; üdök és frísek, mint maga a kikelet. Nem kerekben, pierrotszerűen költik a nyakat, hanem hosszú függőkben egészen a szoknya szegélyéig leérnek. A túllvagy muszlinalapra sűrű sorokban apró bohócs selyemrojtók omlanak. A rojtnak ez a neme már ismert, eddig vánkocok és egyéb butorokra alkalmazták. Ami végtelen bájos változatnál szolgál, az a rojtnak közé öltött virágtűzerek sokasága. Nehéz, szinte lehetetlen ezt leírni, de nemcsak minden bizonyony alkalmunk lesz ezt a kedves divatútket a legelső divatszalonokban szemlél-szembe láthatni.

A selyemből és jupon szinte nélkülözhetetlen kellékévé vált minden elegáns nő toalettjének. Sőt a juponoknak nagy a fényűzés. Tömerdek rajtuk a fodor, csipkebelet, pántszűrű tűzés és a csipkerukasztások. A legdivatosabbak a világos tafoták és Pompadour-selymek. A szövetet illetőleg nehéz tanácsot adni, mert ez tisztán a véletlentől függ. Legkedveltebb a tafota, mert könnyű és elegáns viselet. Ma már minden árban kapható és sokszor éppen az olcsóbb minőség a legértékesebb. Aki nem akar a véletlenre bízakodni, az vegyen mervilleux-t, bengalinet vagy más puha selymet.

A bengaline különösen tartós, mert felerészben pamuttal van szőve s így nem törik. De persze, van egy nagy hibája is, nem subog. Ez elég ok arra, hogy a nők javarésze nem akarja. És nem is csoda! Manapság a selyemsuhogást annyira megszereltük és megszoktuk, hogy elegáns nőnél szinte nélkülözhetlennek tartjuk.

s. b.

— Az angol király udvari vonata. Hogy milyen fényűzéssel rendelkezik be az uralkodók vonatát, annak legújabb bizonyítéka Edward angol király udvari vonata, amelyet az angol északnyugati vasutársaság most állított össze. Az új udvari vonat hét kocsiból áll és pedig: két szalonkocsiból a király, a királyné és Viktória hercegnő számára; három további szalonkocsit a kíséret számára és két csomagzállító kocsiból. Az egész vonat hossza százharmincöt méter, amiből egy-egy szalonkocsira 21 méter jut. A kocsik kívülről isehérre vannak festve, a sarkai pedig barna szegélyeztetel vannak ellátva. Minden kocsit a királyi ömerek ékésítenek, dus aranyozással, élénk színekben tartva. A királyi pár kocsijai a belső berendezés gazdagságával tűnnek ki. Ezek a kocsik valóságos mestermunkái a vasuti közegjáratának. Ugy a berendezés, mint a fűtő-, világító- és szellőztető-készülékek tökéletesek kiállításban és használhatóságukban. A világítás, fűtés és szellőztetés természetesen villanyerőre van berendezve. A király kocsijában a háló-

és dolgozószobákban kívül van egy nappali szoba, dohányzóterem és fürdőkabin. A hálószoba különben szintén átalakítható nappali szobává és ennek a szobának ajtajából nyílik a toailette-fülke. A dohányzóterem falait sőtét mahagonifa-táblázatok fedik, amelyekbe rózsá- és atlaszfaberakások vannak. A berendezés, a selyemfüggönyök, a drapériák és a szőnyegük színe harmonikus összhangban áll a falak fatáblázatával. A nappali szoba berendezése atlasziból készült elefántosont-mozaikebetétekkel. A székek támlája, párnázata és a szőnyegek világoszöld színek. Ennek a szobának tágas, nagy ablakai vannak, hogy a külső világosság minden zugába behatolhasson. A háló- és a fürdőszobák berendezése hófehér, gazdag, esztétusertü díszítésekkel, amelyekkel a falak bevonata is összhangban áll.

A királyné kocsijának becsúzása és berendezése, a dohányzóterem kivéve, teljesen hasonló a királyéhoz. A királyné kocsijában a dohányzóterem helyett egy tágas fogadószalon van.

— A „cake walk” eredete. A pas de quatre s a boston után most egy új amerikai eredetű tánc kezd bevonulni a kontinens elegáns táncstermeibe. Ennek az új, kissé excentrikus táncnak a neve cake walk, amelynek eleinte csak a variété-színpadokon volt létjogosultsága. Ott járták a fürgeábu néger táncosok s onnan került az úri szalonokba és táncstermekbe. A szilaj és excentrikus tánc eredetéről eddig téves hírt közöltek az angol lapok. Egy angol folyóirat most korrigálja ezt a nagy tévedést és konstátálja, hogy a cake walk nem tisztán néger, hanem felerészben indián eredetű.

Hazája a szép és termékeny Florida, ahol a rabzolgakereskedés fénykorában koromiekete néger-ek s vörösbőrű seminokok (indiánok) mivelték a farmerek okornánd-ültvényeit s naranos/ár-erdeit. A derék négereknek, noha rabzolgák voltak, gyönyörű életük volt; gazdák jól bántak velük s minden szükségletükről gondoskodtak. Vigan, gondatlanul éltek tehát s estánként munkájuk végzetéül tánora perdültek. Sebes ütemre, eszeveszett gyorsasággal perdülő néger-táncukat csakhamar egyesítették a seminol-indiánok lassu, méltóságos harci táncával, s így létesült a híres, immár Európaszerte divatos cake walk.

Az ültvényesek és családjaik eleinte kastélyai terraszáról szemlélték a vig négerék táncát, utóbb maguk is táncora perdültek, kellő izléssel stilszerűvé s becsesebbé idomítva a vad néger-táncot. Ilyen hasszonnal jár a civilizált népekkel való érintkezés; így lett a cake walk szalonképessé. Az ültvényesek a legkitűnőbb cake walk-táncosok számára értékes díjakat cukrot, csemegéket tűztek ki s a tánc előjára uszabázu, sárgarézb-gombokkal ékesített cecléké irakkokat készítették. Ezután a híres néger-tánc elindult hódító útjára. Floridából Északra származott át s Georgián, a hét Carolinán és Virginin át eljutott New-Yorkba, majd átkelt az oceánon, bámulaiba ejtve az erkölcös Angliát s immár Németországban, Franciaországban és Magyarországon is népszerű.

New-Yorkban legutóbb cake walk-klubok alakultak, melyek a floridaiak példájára becses díjakat adományoznak a nyilvános versenyeken konkuráló cake walk-táncosoknak és táncosnőeknek. A New-York Herald értesülése szerint nemrég Mrs. Horatio Rubens rendezett nagy cake walk-bált Palmbeachben (Florida) horgonyzó yachtjának fedélzetén. Az estélyen a manchesteri herceg is részt vett s szép táncával megnyerte az első díjat, egy aranytokban levő pompás cigarettaszípkát. Szép díjat nyertek Astor ezredes és miss Cutting is, aki a legjobb cake walk-táncosnő Floridában.

— A sajt mérgezés. Az erjedt sajtok már sok esetben okoztak súlyos gyomorbetegségeket, hogy azonban milyen veszedelmes, sőt halálos betegségeket okozhat a romlott sajt mérge, arról a „Jó Egészség” a következő eseteket közli:

Egyik német orvosi lapban dr. Rotter L. négy betegről számol be, akik közül két idősebb férfi s ezek egyikének két gyermeke sajtevés után betegedtek meg. A sajtot, amely igen puha volt, a munkásemberek az uradalom ocséldkonyhájában kapták s a két gyermek is ugyanabból evett. A két ettek meg a sajtot, gyomor- és erős hasfájás és hasmenés fogta el az illetőket. Az egyik munkás, aki bevallása szerint nagyon szereti a sajtot, sokat evett, a másiknak s gyermekeinek csak kevés jutott. Ugy látszik, ennek is közönséhek, hogy életben maradtak. Az, aki sokat evett a sajtból, sok szenvedés után heveny gyomorbélhurut és vesegyulladás tünetei között szivgyöngyöses következtében hatodnapra meghalt, a másik munkást és két gyermekét azonban sikerült az orvosnak megmentenie. Hogy a betegséget csakugyan a sajtjánk testbe jutott rothadó, mérgező anyaga okozta, azt a vegyi vizsgálata is kiderítette.

A cikkirő azt állítja, hogy az ilyen rettenetes mérgezés ellen egészségügyi és rendőri szabályokkal kell védekezni. Azt kifogásolhatják, ugymond, hogy a leggonoszabb ellenőrzés mellett sem lehet mindig megakadályozni, hogy a tejkészítményekben baktériumok ne fejlődjenek. Lehet, hogy nem minden szerencsétlenség lehet kikerülni de azokat bizonyára, amelyekben tisztatlanság szerepel, a tej fejtésénél, feldolgozásánál, eltarításánál és elosztásánál. Jogosan meg lehet tehát követelni, hogy „minden sajtgyárat, tejtjelepet a legszigorúbb rendőri felügyelet alá kell helyezni.”

† Az ügyvéd és védence. Az ügyvéd: Lásuk csak, miért fogták el őnt?

A védenc: Mert egy erszényi találtam.

Az ügyvéd: De hiszen ez nem vétség.

A védenc: Nem az? Azonban meg kell mondanom, hogy akkor találtam, amikor még nem volt elvesztve.

KÖZGAZDASÁG

Hetiszemle.

Budapest, március 7.

Gabonaüzlet. (Reich Jenő és Társa jelentése a Budapesti Napló számára.) Az időjárás a lefolyt hét folyamán nagyobbára derült és napközben enyhe volt. Kezdetben a hőmérséklet még alacsony, az időjárás hűvös volt, utóbb azonban enyhébbé; csapadék elvért fordult elő. A vetések felül ugyan nem érkező kedvező hírek, de azok fejlődése nem mindenütt kifogástalan. A vizállás alig változott. A külföldön az időjárás nagyobbára borús és enyhe.

A külföldi piacokon az irányzat tovább is csendes, a fogyasztás ugyancsak tartózkodó és az irányzat nagyobbára lelel törekszik. Amerikában a látható gabonakészlet ugyan csökkenő (a Bradstreets becslése szerint a buzaállomány a múlt hét óta 2,402,000 bushellel kisebb), az időjárási viszonyok sem voltak teljesen kielégítőek, de meg nem felel exportkereslet bafása alatt realizációk domináltak és az árak mérsékelt hullámzások után valamivel olcsóbbak. Angliában az üzlet nehézségek feljött, az árak azonban nem változtak. Franciaországban a hozatok bővebbek voltak, az időjárás is kedvezőbb volt és csökkenő árak mellett az irányzat így csendes maradt. A német piacokon is csendesebb hangulat érvényesült és az összes határidők olcsóbbak. A többi kontinentális piacokon az eladási viszonyok vonatottak, az irányzat nyugodt és a multheti jegyzések alig tartottak.

Nálunk a forgalom mérsékelt maradt és a főforgalmi cikk csökkenő. Takarmánycikkek alig változtak.

Az üzleti hét részleteiről a következőket jelenthetjük:

Buza a hét elején még könnyen volt elhelyezhető. A malmok vételkedvet tanusítottak és minthogy a tulajdonosok magasabb követeléseket nem támasztottak, élénkebb forgalom is fejlődött. Erősebb hozatok azonban mihamar ismét lanyhulást eredményeztek. Lisztgyáraink tartózkodóak lettek, annál inkább, mert a beérkező hajóru lyoltán nagyobb készletek telet is rendelkeznek, a kereslet tehát gyengült és a forgalom olcsóbb árjegyzések mellett is mérsékelt maradt. Az árak így fokozatosan 5-10 fillért vesztettek, ami főleg merkantil és alárendelt árua vonatkozik, finom buzáknál részesültek figyelemben és könnyebben is voltak elhelyezhetőek. Az összforgalom kerek 120,000 mm.-át tesz ki, a behozatal 179,000 mm., melyből 24,400 mm. ment tovább.

Rozs mérsékelt kínálat mellett továbbra is jó keresletnek örvendett és úgy a helyi fogyasztás, mint elszállításai előkara elég könnyen volt elhelyezhető. Az árak a múlt héthöz viszonyítva jól tartottak maradtak. Minőség szerint 6.70-6.80 K. jegyznek budapesti paritásra, illetve 6.90 K.-ig 8 óra helyben. Nyíri származékokban csak gyenge forgalom volt és nagykárolyi paritásban 6.17½ K., Nyiregyházán 6.80 K. fizettek.

Árua (takarmány- és hánolási előkara) mérsékelt kínálat mellett csak csekély figyelemben részesült és a multheti jegyzések változatlanok maradtak. Minőség szerint 5.80-6.19 K. jegyznek helyben, míg erőteljes szemű áru hízaloknál 6.15 K.-ig ért el. Malátá- és sörpárkban állomásokon átvéve változatlanok voltak az árak, de üzlet csak szórványosan és kisebb tételekben fordul elő.

Zab csak gyengén van kínálva, a fogyasztás azonban szintén tartózkodó; a forgalom ennek megfelelően gyenge és nehézségek maradt és az árak a múlt héthöz viszonyítva alig tartottak. Minőség szerint 6.20-6.40 korona, prima áruért 6.45 koronáig volt helyben elérhető.

Tengeri gyenge kínálat mellett Kőbányán 6.10-6.20 koronát ért el. Budapesti paritásra egészséges áruért 5.90-5.95 koronát jegyznek. Barcs-széki számlára is történt néhány eladás. Az irányzat tengeriben egyébként nem alakult egyöntetűen és néhány rakomány egészséges tengerivel való beérkezése, futólag ugyan, de nyomasztó hatással volt. A hét vége felé az irányzat azonban ismét szilárd. Hibás tengeri

vidéki szeszgyárosok részére budapesti paritásra 4.-koronáj jegyez. Helybeli szeszgyézők, tekintettel nagyobb készleteikre, csak csekély beszerzéseket eszközöltek.

Olajmagok: Káposztarepce (készáru) üzletlen és 10.—10.25 K. között jegyez helyben. Határidő-káposztarepce 1908 augusztusra 11.86 K. kötetelt és és a hét végéül 11.70-11.80 K. zárul. Lenmag 12.50-13.—K., vadrepceért 5.25-5.75, gomborkáért 10.—koronát fizetnek.

Hüvelyesek: Babban forgalom e héten sem volt. Csúpan névlegesen jegyzünk: Trieurozött apróbát Főlegyházán 12.—K., gömbölyű Ba-Mobács-Zombor 11.—11.25 K., barnabab Kalocsán 7.—, Nagy-Károly 6.85 K. Erdélyi bab állomásokon átvéve 9.25 K. Kendermag lanyha 9.—, búkköny gyenge kereslet mellett lanyha és 6.50 koronán jegyez helyben.

Ipar és kereskedelem.

A Magyar Jelzáloghitelbank igazgatósága ma tette közzé multévi fényes üzleti eredményének részletes adatait, amelyek a következők:

Vagyon: A záloglevelek külföldön biztosító-alapjának értékpapírai 10,563,745-30 K. A községi kötvények külön biztosító-alapjának értékpapírai 12,427,969-99 K. Pénztár-számla 1,741,457-05 K. Váltó-tárca 686,552-64 K. Pénztárjegyek 3,150,000 K. Pénztártechnikai kamatozásra elhelyezett pénzes stb. 17,634,509-67 K. Lombard-előlegek értékpapírokra 4,674,569-16 K. Értékpapírok számlája: saját értékpapír-készlet kimutatás szerint 6,456,236-53 K. Záloglevél-készlet-számla: saját záloglevél-készlet 2,692,608-33 K. Községi kötelező-készlet számla: saját községi kötelező-készlet 3,210,112-90 K. Ház-számla: ház a Váci-utca 9. sz. a 1,000,000 K., ház Nádor-utca 7. sz. a 1,110,000 Összesen 2,110,000 K. Ingatlanok számlája: árveréseken megvett ingatlanok 2,436,403-34 K. Annuitások számlája 4,582,684-72 K. Folyó számlák egyenlege 4,701,008-50 K. Különféle adósok 5,941,930-98 K. Consortialis számla: consortialis befizetések 20,922,500-77 K. Jelzálog-számla: jelzálogos kölcsönök záloglevelekben 174,629,003-48 K., jelzálogos kölcsönök készpénzben 1,537,836-72 K. —= 176,167,740-20 K. Községi kölcsön-számla: községi kölcsönök 221,908,149-96 K. Kölcsönvevők biztosító alapjának értékpapírai: jelzálogos kölcsönök után 1,608,086-72 K., községi kölcsönök után 1,505,360-90 K. —= 3,008,436-82 K. A nyugdíjalap értékpapírai 1,108,060-71 K. Szél Kálmán betegegyelőző-alap értékpapírai 100,000.—K. Atmeneti számlák 7,644,482-53 K. Összesen: 612,816,249-14 K.

Telér: Részvénytöke: 200,000 darab részvény a 100 ért = 200 korona 40,000,000.—K. (bevéda a záloglevelek külön biztosító alapja 10 millió korona és a községi kötvények külön biztosító-alapja 12 millió korona, összesen 22 millió korona.) Agio-alap: részvénytöke után beletel aranygyóg 7,126,652-68 K. Részvénytöke külön arány aránytalán tartalék 2,873,847-42 K. —= 9,500,000.—K. Tartalék-alap 11,781,668-14 K. Külön tartalék-alap 1,394,770-92 K. Külön tartalék-alap 11,200,000 K. —= 5,941,770-92 K. Árnyalankitőntőbizét tartalék-alap 1,862,193-26 K. Ingatlan tartalék-alap 2,000,000 K. —= 31,085,627-32 K. Nyugdíjalap 1,106,742-73 K. Szél Kálmán betegegyelőző-alap 100,000 K. Kölcsönvevők biztosító-alapja: jelzálogos kölcsönök után 1,608,086-72 K., községi kölcsönök után 1,539,096-64 —= 3,042,462-16 K. Kibocsátott záloglevelek: összes kibocsátás 273,669,100 K., le: záloglevelekben teljesített visszafizetések és kisorsolások 102,503,900 —= 176,615,200 K. Kibocsátott községi kötelezők: összes kibocsátás 144,540,600 K., le: kisorsolások 26,063,900 —= 118,476,700 K. Kibocsátott 4%-os nyeresemény-kötvények: összes kibocsátás 80,000,000 K., le: törlesztések 11,860,000 —= 68,640,000 K. Kibocsátott 3%-os nyeresemény-kötvények: összes kibocsátás 36,000,000 K., le: törlesztések 360,000 —= 36,040,000 —= K. Jelzálogos és községi kölcsönök után anticipált részesíték 4,881,786-51 K. Jelzálogos és községi kölcsönökükből visszatartott összegek 5,825,979-99 K. Különféle hitelezők 2,486,116-29 K. Bevállandó záloglevél-, nyereseménykötvény- és községi kötelező szelvények 5,158,511-45 K. Kisorsolt záloglevelek forgalma 5,712,200.—K. Kisorsolt községi kötelezők forgalma 2,158,180.—K. Kisorsolt nyeresemény-kötvények forgalma 1,244,200.—K. Nyereseménykötvények után tel nem vett nyeresemények 318,100.—K. Fel nem vett részvény-osztalékok 14,569-84 K. Atmeneti számlák 3,762,872-70 K. Nyereségek egyenlege 6,551,710-25 K. Összesen 512,816,249-14 K.

Nyereségek és veszteségek számlája. Tartozik: Igazgatási költségek: az igazgatók tisztviselőik és szolgák fizetési és lakbér illetményei, a bank helyiségeinek bérléte, utáni költségek, nyomtatványok, hirdetések bélyeg és postai kiadások stb. 784,001-78 K. A felügyelőbizottság illetményei 1902-re 17,887.—K. Intézetünk hozzájárulása a nyugdíjalaphoz 1902-re 8659-86 K. Adószámla: 1902-ik adó budapesti, bécsi és párisi illetékek 606,802-64 K. Letartásai leírás 17,620-07 K. Nyereségek egyenlege 6,551,710-25 K. Összesen: 7,938,680-86 K.

Követel: 1901-ről áthozott nyereség 721,472-89 K. Jutalékok a jelzálog- és községi kölcsönüzletből, nyereségek eladott zálogleveleken, községi kötelezőkön és nyeresemény-kötvényeken és egyéb nyereségek 3,410,872-48 K. Kamat-jövedelmek: Értékpapír-záloglevél-, kötelező (adómentes), előleg és egyéb kamatok 3,709,115-93 K. Házbér a Váci-utca 9. és a Nádor-utca 7. számú házak után 95,219-93 —= 3,804,385-49 K. Összesen 7,938,680-86 K.

A Budapesti Kereskedelmi Akadémia vezérő bizottsága ma Schweiger Márton elnökhelyettes vezetésével ülést tartott, melyben az elnök *Istenzárt László* Imrét, mint a vezérő bizottság új tagját üdvözölte. Az intézeti épület kibővítésé alkalmaival az elnökégek az új épület Kálmán-utcai részében a keleti kereskedelmi akadémiának iskolai helyiségeket adott bére, melyeket ez folyó évi augusztusig tartó adó-

lalni. Az egész intézet új szervezeti szabályait a minisztérium jóváhagyta. A Pesti hazai első takarékpénztárnak 900 korona, a Pesti magyar kereskedelmi banknak 800 korona adományért jegyzőkönyvi közzétett szavaztak. *Szuppán Vilmos* kir. tanácsos, a kereskedelmi akadémia igazgatója részletes jelentésben mutatta be az első félév iskolai eredményeit, mire a tavalyi záróvizsgáadás tudomást vétele után a bizottság a felső kereskedelmi tagozat 10 tanulójának összesen 1629 koronányi ösztöndíjat szavazott meg.

A Wiener Bankverein magyarországi fióktelepe. A Wiener Bankverein magyarországi fióktelepe hét-ön, folyó hó 9-én kezd meg működését a helybeli piacon. Az intézet helyiségei saját házában, V. Nádor-utca 4. szám alatt vannak. A fióktelep művelni fogja a folyó banküzlet összes ágait s ograikozni fog amaz összeköttetések ápolásával és fejlesztésével, melyek a Wiener Bankverein s a hazai ipar és kereskedelmi körök között már ezidőszent is fennállnak. Utalunk egyébként az intézetnek lapunk más helyén megjelent közleményére.

A Magyar Vasművek és Gépgyárak Országos Egyesülete. *Röck István* alelnökével ülést tartott, amelyen *Herzog* igazgató jelentést tett az igazságyminiszternél a részleltel-törvény tárgyában az elnökkel együtt való tiszteletéről. A kereskedelemügyi miniszternek a boroszlói nemzetközi gépvásár tárgyában küldött leiratának felolvasása után az ülés kimondta, hogy megküldi az Országos Iparügyesületnek a munkabalesetbiztosításra vonatkozólag az egyes szakegyséletek közt létrejött megállapodásokat, a budapesti kereskedelmi és iparkamárának pedig az autonóm vámtári a s köténdő kereskedelmi szerződések kérdésében a kereskedelemügyi miniszterhez intézett felterjesztés másolatát. *Kaufmann Bertold* igazgató bejelenté az osztrák részleggyárosok felterjesztését, amelyhez hasonlólag fog az egyesület a kereskedelemügyi miniszterhez intézni. Miatán még *Doctor Gyula*, a Zellerin-gyár igazgatóját, az egyesületi rendes tagjai országba felvették, az ülés véget ért.

Az Országos Iparpártoló Szövetség szombat este tartotta meg heti ülését, melyen a már elfogadott alapszabályok kerütek bemutatásra. *Barthos Ivadarr* nyug. táblabíró, elnök indítványára kimondotta a szövetség szervező-bizottsága, hogy a fővárosi és vidéki sajtó főlkéri a szövetség csejainak támogatására, mely célból küldöttséget menesztettek az *Othon* és a *Budapesti Újságíró Egyesület* elnökeikhez. A bizottságba beválasztott mint új tag gróf *Berényi János*, aki különösen arra hívta föl a szövetség figyelmét, hogy ámbár agrrikultur állam vagyunk, mezőgazdasági gépekért és eszközökért rengeteg milliót vándorolnak ki fölünk a külföldre. Javaslója, hassanak oda, hogy ily cikkeket hazánkban is gyártsanak és hogy a parasztságnak a szövetségbe való bevonásával akadályoztassuk meg az, hogy ezek külföldi cikkeket vásároljanak. A bizottság elhatározta, hogy ez ügyben a vidéki tanítókhöz fölhiást intéz.

Bésszárak. A kontingens nyersszesz ára *Buda-pestben* 26.50 korona pénzben, 27.50 korona áruában. — *Bécsben* az irányzat valamivel szilárdabb. A kontingentál készáru 39.60 korona pénzben, 39.80 korona áruában.

Sertéskonsumvásár. (A székesfővárosi sertés-vásár és közvágóhid intézsége.) Március 7-én. Főhajtás: Zsirtsertés, ugymint Öreg I. rendű 350 kilogramm felül — darab, II. rendű 280-350 kilogramm — darab, kanló — darab, silány — darab, fiatal nehéz 300 kilogramm felül — darab, közép 220-300 kilogramm — darab, könnyű 220 kilogramm — darab, sildő — darab, malac — kilogramm — darab. Összesen — darab. Huszertés ugymint: nehéz 300 kilogramm felül — darab, könnyű 250-300 kilogramm — darab, sildő — darab, malac 40 kilogramm — darab, Összesen — darab. Főhajtás összege 52 darab. Előző napi maradvány 52 darab, összesen 133 darab. Eladatott 133 db. Maradvány — db. A vásár irányzata élénk. Az árak szilárdak. — Következő árak jegyzettek: Zsirtsertés: Öreg I. r. 350 kg-oz felül — fillérig, II. rendű, 280-350 kilogramm — fillérig, selejtezett — fillérig, silány — fillérig, fiatal nehéz 300 kilogramm felül 100-112 fillérig, fiatal közép 220-300 kilogramm 106-110 fillérig, fiatal könnyű 220 kilogramm 100-106 fillérig, sildő — fillérig, malac — fillérig. Huszertés: Nehéz 300 kilogramm felül — fillérig, könnyű 140-300 kilogramm — fillérig, sildő — fillérig, malac 40 kilogramm — fillérig. Árak minden levonás nélkül, kilogrammonként, élosulyban.

Bécsi vágómarhavásár. Március 7. (Saját tudósított telefonjelentése.) A st.-marxi központi vásár-csarnokban ma megtartott vesztvári vágómarhavására felhajtott 176 darab szarvasmarha.

Jegyzések: 100 kilogrammonként élosulyban, magyar hizőökr I. minőségű 54.—71.—fillér, kivételesen — fillér, II. minőségű — fillér, III. minőségű — fillér, galiciai hizőökr I. minőségű — fillér, kivételesen — fillér, II. minőségű — fillér, III. minőségű — fillér: német hizőökr I. minőségű 80.—84.—fillér, kiv 85 — fillér, II. minőségű 70-78 fillér, III. minőségű — fillér. Legelő ökr — fillér, paraszt ökr — fillér, levagott ökr — fillér. Bika 54.— fillér, tehén — korona. Kivételesen — korona, bivaly — korona, 100 kilogrammonként, a fogyasztási adó nélkül.

A budapesti gabonátözsde.

Budapest, március 7.

Nyugodt üzletmenet mellett 12,000 métermázsza buza került a forgalomba változatlan árrakkal. Más gabonaműekben élénk forgalom mellett nem változtak az árak.

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Vasárnap, 1903. március hó 8-án.

Ördög Róbert.

Opera 5 felvonásban. Zenéjét szerzte Meyerbeer. Szövegét írta Scribe F. Fordította Asztalos Károly.

Személyek:
 Izabella Szilágyiné Reimbaum Kiss
 Róbert Provost Alice Vasquezné
 Bertram Ney D. Albert Várady
 Kezdeté 7 órákor.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Vasárnap, 1903. március hó 8-án.

Délután 1/2 3 órákor mérekkelt helyekkel:

A három testőr.

Bohózat 3 felvonásban. Írta Herczeg Ferenc.

Személyek:
 Polacek Vizvári Hortovay Latabár
 Róza Paulayné Koszticzky Rózsnegyri
 Liza Ligeti Latorka Gál
 Ráky Dezős Bálint Szőke
 Floris báró Náday B. Csérnay Abonyi

Este:

Monna Vanna.

Dráma 3 felvonásban. Írta Maeterlinck Maurice. Fordította Ábrányi Emil.

Személyek:
 Guido Mihályi Horso Kőrösmezői
 Marco Gál Torallo Másáros
 Monna Vanna Márkus Bixtos Gyenes
 Prinivallo Berogi Vedio Hotányi
 Kezdeté 7 1/2 órákor.

VIGSZÍNHÁZ.

Vasárnap, 1903. március hó 8-án.

Délután 3 órákor mérekkelt helyekkel.

Bacsányi.

Színmű 3 felvonásban, 4 képbén. Írta Fényes Samu.

Személyek:
 Bacsányi Fenyvesi Sárosy Tapolczai
 György Kazalicky Kelemen Góth
 Nalácz Balassa Sehi Hegedüs
 Osvayné Hunyady Csathó Vendrei
 Krisztina Haraszthy Szatmáry Szerémy
 Jolán Varsányi Ó Pál Tanay

Este:

Kéz kezet mos.

Vígjáték 3 felvonásban. Írta Herczeg Ferenc.

Személyek:
 Zentay Balassa Eberle Kazalicky
 Mariotte Kertész Klórid Hegedüs
 Örv. Vivoné Csillag T. Faragó Bárdi
 Berkenyey Fenyvessi Szorgiusz Győző
 Tásár Vendrei Lőrinc Hegedüs
 Sólyom Góth József Tanay
 Borhidý Szerémy Béni Rónaszóky
 Kabóczay Tapolczai Kemény Fekete
 Kezdeté 7 1/2 órákor.

Vasárnap, március 15-én a „ROYAL“-ban

Pugno

BAOUL párisi szonogrammius egyetlen hangversenye. Jegyek kizárólag Mécy Béla zeneműkereskedésében Budapest, Andrassy-ut 12. szám.

Dankó Pista

10 válogatott dala (a beteg költő javára) megjeleni. Ezen remek gyűjtemény iránt óriási az érdeklődés. 2500 példány fogyott el előjegyzés után. A szonogramma énekehanggal 4 kor.

Az utolsó évtized legrszebb indulója,

Tengeren fől (Ostre-mer.) Szerző: Biharí Jenő.

A csodaszép induló óriási népszerűséget fényesen bizonyítja azon tény, hogy 3 hónap alatt

20.000 példányban fogyott el.

Ara zongorára 2 kére 2 korona. Ara cigányzongorára 3 korona. Fenti zeneművek a pénz előleges beiktatása esetén (postaköltségre 20 fillér mellékelendő) bérmentve, vagy utánvétellel megrendelhetők.

Hódor Kálmán, zeneműkiadó Budapest, IV., Károly-körút 8. és VII. Erzsébet-körút 26. sz. a.

Szerdán, március hó 10-án este 7 1/2 órákor a Royal-szálló termében

B. Pevny Irén

dalstélyo.

Jegyek a 10, 8, 6, 4 és 2 koronáért a „Harmonia“ zeneműkereskedésben, Váci-utca 20. sz. kaphatók.

Szerdán, március hó 25-én este 7 1/2 órákor a Royal-szálló termében

Gorlenko-Dolina

a Petersburgi udvari opera primadonnájának

II-ik HANGVERSENYE.

Jegyek a 10, 8, 6 és 4 koronáért a „Harmonia“ zenemű- és zongorakereskedésben, Váci-utca 20. kaphatók.

Van szerencsém tudatni a nagydíjnyertes közönséggel, hogy az

Andrássy-uton levő

Japán-kávéház

f. hó 7-én tulajdonomba megy át.

Szíves pártfogást kér

kiváló tisztelettel

Salzer Albert a Japán-kávéház tulajdonosa.

Pontos és legjobb ÓRÁK

5 évi jótállás mellett.

Egyházi szent edények, keresztelő kanadák, ékszerok, evészköszök

részletfizetésre is.

Javításokra és vidéki megrendelésekre különös gondot fordítok. — Árjegyzék 2000 rajzzal ingyen és bérmentve.

POLGÁR KÁLMÁN

művész Budapest, Erzsébet-körút 29. szám.

Zenélő ingaórák

az országias legjobb termékek. Ezen francia miniatűr-ingaórák 60 mm. hosszú szuszak, a szuszakiny ogoson olyan, mintha rajz, természetesen dílofa, finoman fenyvezve, művészi faragványokkal, óráknak a legzebb indolákai és másodarcokat játszanak. Ara szuszakinyval és csomagolással csak 6 frt. — Ezen ingaórák nemcsak garantált precíz pontossággal járnak, hanem valóban fényes kiállítású tárgy, gyönyörű, elegáns butorodár is. Ehhez órácsomagolással és ajél világító mutatólappal 170 frt. Erősebb órák szuszakinyval, csomagolással 200 frt. — Nőknek remonitőr óra 3 frt. Valódi szuszakiny remonitőr óra, kétféle 3 frt. 5.50. Csak utánvét ellenében küldök. Nem megfélélt ára visszavételre, a pénz vissza küldök, tehát nincs semmi kockázat. Nagy képek arjegyok órákról, láncokról, gyűrűkről stb. ingyen és bérmentve. Keresemény cég. (Alapították 1860.)

Josef Splering, Wien, I., Postgasse Nr. 2.

BUMANN M.
 cs. és kir. udv. szállító
BUDAPEST,
 IV., Múzeum-körút 1. sz.

Tavaszi njdonságok
 férfi-, liu-, gyermek-
 és
 leányka-ruhákban.

Képes árjegyzék ingyen.

Országos Női Gyorsíróegyesület

gyorsírást és gépirrást szakiskolája VII., Kazinczy-utca 3. szám, I. emelet. Magyar éremmel tisztezt, vitagyorsírást és az összes rendszerű írógépeken tanítolymunk. Jelenléteket naponta 2—7 óra között Kaiser Gizella az egyesület elnöke fogad el.

Üzlethelyiségiem

már
március hóban
 bécsi- és hajó-utca sarokhelyiségebe helye:tem át, ennél fogva

egész áruraktáramat rendkívül olcsó áron árusítom el.

FISCHER EMIL

os. és kir. udvari szállító porcellán- és majolikagyáros, Budapest, IV., Bécsi-utca 3. sz.

Fontos az érdekelteknek tudni, hogy míg egyéb fajta keserűvízekből egy egész pohárral szűsízeltetik, addig bathatos már fél pohár

IGMÁNDI

— KESERŰ-VIZ —

mint kitűnő étvágyat hozó, természetes gyomortisztító és hashajtó. Ize nem emélgős és, hanem könnyen bevehető kellemes keserű.

Úvegeje 60 fillér.

Kapható mindenütt, úgy a forrás-tulajdonos

Schmidthauer Lajos gyógyszerésznél Komáromban.

Raktárak Budapest: EDESKUTY L. és LUX M. cégeknel.

Színházak heti műsora.

	M. kir. Operaház	Nemzeti színház	Vígzeinház	Népszínház	Magyar színház
Hétfő	Szentiványi Álom	Medea	Kéz kezet mos	Bob herceg	A bajusz
Kedd	Mignon	Lady Windermere legyezője	Kovácsné	Bob herceg	A bajusz
Szerda	Nincs előadás	Annuska	Kovácsné	Bob herceg	A bajusz
Csütörtök	Moharóssa.	Halálos csönd	Kovácsné	Bob herceg	Grant kapitány gyermekei A bajusz
Péntek	Nincs előadás	Trónkeresés	Kovácsné	Bob herceg	A bajusz
Szombat	A walkür	Monna Vanna	Kovácsné	Bob herceg	Gotterhalte
d. n. Vasárnap este		Fogány Gábor	Bacsányi	Kossuth Lajos	A bajusz
		Hunyady László	Thurán Anna	Kovácsné	Bob herceg Gotterhalte

Kerepesi-ut 28. szám.

BUTOR!

Nagybecstű vevőim bizalma által készíttetve éreztem magamat, üzletemet **naggyobbítani, a jelenkorának megfelelőleg berendezni és ezért áthelyezni.**
 20 év óta élvezett bizalomért és uton mondok köszönetet és kérem azt részemre új helyiségemben továbbra is fenntartani.
 Állandó készlet ebédlő-, háló-, uri- és szalon-berendezésekből, Barokk, Seccsio, Onómet és Renaissance kivitelben, egyszerűtől a legdiszesebb kivitelig.

DÓSA KÁLMÁN

asztalos és kárpitos

Kerepesi-ut 28., 1/2 em.

Árjegyzéket ingyen és bérmentve.

Kerepesi-ut 28. sz.

